

CRUX

7 ■ 2001

Osmo Setälä eläkkeelle

25 vuotta
edunvalvonnan etulinjassa

Sivut 12–14

TOIMITUS

Vastaava toimittaja

Hannu Ronimus
(09) 150 2466
hannu.ronimus@pappisliitto.fi

Toimitussihteeri

Tuula Anttonen
(09) 150 2453
tuula.anttonen@pappisliitto.fi

Osoite

Akavatalo
Rautatieäisenkatu 6,
00520 Helsinki,
(09) 150 2453
Fax (09) 148 5875

Sähköposti:

tuula.anttonen@pappisliitto.fi

Ulkoasu

Timo Saarinen
timo.saarinen@pelagus.fi

TOIMITUSKUNTA

Hannu Ronimus, past. (pj.)
Leena Huovinen,
korkeakoulupastori
Seppo Laakso, diakoni
Sirpa Lampinen, kanttori
Reijo Liimatainen, seurakuntapastori
Heikki Mäntylä, kirkkoherra
Sannamari Rusi, diakonissa
Risto Valtasaari, kanttori
Seppo Wuolio, seurakuntapastori

OSOITTEENMUUTOKSET

Pappisliitto: Heli Meinola
(09) 150 2653
heli.meinola@pappisliitto.fi
Diakoniaityöntekijöiden Liitto:
Minna Lignell
(09) 150 2487
minna.lignell@dtl.inet.fi
Kanttori-urkuriliitto:
Hely Hietikko (09) 150 2446
hely.hietikko@
suomenkanttori-urkuriliitto.fi

ILMOITUSHINNAT

Sivu	2/1	9 900 mk
	1/1	5 500 mk
	1/2	2 900 mk
	1/4	1 600 mk
	1/8	900 mk

ISSN 0783-0122

PAINOPAIKKA

Auranen oy, Forssa

Professionaalisuus ja kollegiaalisuus

Papin, kanttorin ja diakoniaityöntekijän ammatit kuuluvat professio-ammattien joukkoon. Niille kaikille on tunnusomaista ammattikunnan käsite. Sen mukaisesti tietyt asiat ovat ammattikunnan jäsenille yhteisiä. Profioiden jäsenet muodostavat joukon joka samastuu toinen toisiinsa monilla kollegiaalisuuden muodoilla. Toimiessaan omassa ammatissaan professionaalisesti, ammatillisesti, professio-ammattien edustaja tunnustaa kollegiaalisuuden arvon ja merkityksen. Voidaan käänteisesti sanoa, että kollegiaalisuuden väheksyminen on osoitus puutteellisesta ammattitaidosta. Kun siis halutaan kehittää ammattimaista asennetta ja omaa ammattitaitoa, tulee kiinnittää erityistä huomiota myös kollegiaalisuuteen.

Miten kollegiaalisuutta sitten voitaisiin käytännössä tukea ja kehittää? Liikkeelle on hyvä lähteä oman työyhteisön käytännöistä. Säännölliset kollegoiden tapaamiset, missä toisen persoonaa ja työtä kohtaan kunnioittavassa ilmapiirissä kokoonnutaan asioista keskustelemaan ja sopimaan, ovat tärkeitä. Kokoonnutumiset voivat olla sekä virallisia että vapaamuotoisia. Jokaisella ammattikunnalla on työyhteisön yhteisten asioiden lisäksi juuri omaan erityisalaansa liittyviä kysymyksiä, joita on perusteltua käsitellä nimenomaan kollegoiden kesken. Tällaiset kokoonnutumiset täydentävät työyhteisön yhteisiä työntekijäkokouksia ja muita suunnittelutapahtumia.

Toinen taso on alueellinen ja valtakunnallinen. Liittojen eräänä tärkeänä tehtävänä on jäsenistön keskinäisen yhteyden vaaliminen ja edistäminen. Tätä tehtäväänsä ne voivat hoitaa mm. tukemalla alaostotoimintaa ja jäsenistön yhteisiä virkistystapahtumia sekä järjestämällä opintomatkoja ja yhteistyötahtojen kanssa valtakunnallisia koulutus- ja neuvottelupäiviä. Viimeksi mainitusta hyvänä osoituksena on Tampereella loka-

kuussa pidetyt Diakoniaityöntekijöiden neuvottelupäivät, min-
kä antia käsitellään Cruxin
tässä numerossa. Ensi
vuonna ovat vuorossa Jär-
venpäässä 5.-7.2. järjes-
tettävät Kanttoreiden neu-
vottelupäivät ja Helsingis-
sä 15.-16.10. olevat Pa-
piston päivät. Nämä ovat
erinomaisia foorumeita
kollegiaalisuuden vaalimi-
seen ja syventämiseen.
Sinä, joka olet oman työsi

ammattilainen, varaa itsellesi aikaa osallistua ammattikuntasi yhteisiin kokoonnutumisiin ja haasta kollegasi mukaan. Yhdessä teemme enemmän ja saamme aikaan parempaa!

Hannu Ronimus

*Toivotamme Cruxin lukijoille Rauhallista
ja Virkistävää Jouluaikaa sekä
Siunauksellista Uutta Vuotta!*

Unelmointia synkeyden keskellä

Useimmilla lienee jonkinlaisia unelmia elämässään — tai on ainakin ollut. Osa niistä liittyy nuoruuden intoon ja tulevaisuudenuskoon, osa unelmista jaksaa kantaa elämän ja virkauran loppumetreille asti. Yksityiselämässä unelmat vaihtelevat ja niitä tulee koko ajan lisää. Mutta keksimmekö kirkosta ja sen työelämästä enää mitään unelmoitavaa vai onko kaikki jo sanottu tai peräti kokeiltukin?

Oma viisautensa liittyy siihen, että ei unelmoi liikaa. Kirkko on iso laiva, jonka ei ole tarkoitettukaan kääntyilevän päivittäin. Väsymys iskee armotta, jos otamme kaiken liian vakavasti tai peräti henkilökohteisesti. On osattava myös ohittaa ja antaa mennä ohi.

Kovin hyvin ei kuitenkaan kokonaisuutena mene sellaisella kirkolla, jonka työntekijät ovat lakanneet kokonaan unelmoimasta ja tavoittelemasta taivaita. Tälläkään kirjoituspalstalla ei ole vuosien varrella liiemmin unelmoitu. Useimmiten kirjoitukset ovat olleet tiukasti maan tasalla, toisinaan ehkä liikaakin arjen ja työelämän pohjamudissa.

Mutta kyllä unelmiakin on ollut ja osa on jopa käymässä toteen.

Akavalaista järjestökenttää vaivaa sama kuin protestanttista kristillisyyttä eli liiallinen pirstoutuminen pieniin kokonaisuuksiin. Aikaa myöten on havaittu, että jokaisen pikkuvaivan lääkkeenä ei voi olla oman järjestön perustaminen tai aikanaan syntyneiden järjestökuvioiden epätoivoinen puolustaminen. Kirkon akavalaiset järjestöt ovat mukana kahdessakin hankkeessa, joiden unelmana on yhteistyön tiivistäminen ja uudenlaisen järjestökulttuurin muotoutuminen.

Kolmen kirkollisen järjestön yhteinen AKI-hanke on vielä luonnosasteella, mutta kuitenkin suuria toiveita ja odotuksia herättävä. Se antaa mahdollisuuksia moneen suuntaan, mm. koko sopimus- ja neuvotte-lukuvion uudistamiseen, mikäli tilanteet sitä vaativat. Järjestöt ovat jo vuosikausia olleet mukana myös Vakava-nimisen kattojärjestön toiminnassa. Se on selkiyttänyt kirkollisen alan asemaa ja roolia AKA-VAN kokonaisuudessa.

Mutta unelmointi on jatkanut kulkuaan ja ylittänyt keskusjärjestöjen tähdelliset tai toisinaan keino-tekoiset rajat. Pappisliitto ja SVTL ovat jo kauan tehneet epävirallista järjestöllistä ja työmarkkinatoi-mintaan liittyvää yhteistyötä ja nyttemmin siitä on tullut osa AKI-toimintaa. Ne, jotka ovat kauemmin olleet mukana kirkollisissa ammattijärjestökuvioissa, ovat useamminkin ihmetelleet tämän kuvion synty-mistä ja toimintaa. Siinä määrin kissa ja hiiri -leikkiä on aikanaan pelattu SVTL:n ja Pappisliiton kesken. Uudesta tilanteesta on tähän mennessä kaunein kukka ensi helmikuussa järjestettävä Työelämäfoorumi, johon molempien keskusjärjestöjen kirkolliset luotta-musmiehet ja liittojen avainpäättäjät osallistuvat.

Kirkolliset ammattijärjestöt joutuvat toisinaan suhteessa kirkkoon kärsimään samasta vaivasta kuin kirkko suhteessaan yhteiskuntaan, mutta toisin päin. Niille suodaan oma tontti eli henkilöstö- ja sopimus-kysymysten hoitaminen aivan samoin kuin kirkolle annetaan Suomessa vastuuta uskontokysymyksistä. Varsinkin takavuosina kirkossa oli paljonkin sitä hen-keä, että henkilöstöjärjestöt alkoot puuttuko kirkon hallinnossa valmisteltaviin ja päätettäviin asioihin. Tylyimmillään vastaus oli luokkaa, että järjestöllänne ei säännösten mukaan ole aloiteoikeutta täällä.

Tilanne on onneksi unelmoitu toiseksi. Kirkko saa nykyään sanoa sanottavansa yhteiskunnan ja talou-denkin asioissa ja sanoo, vaikka ei saisikaan. Samaan tapaan ammattijärjestöt haluavat vaikuttaa kirkollisiin uudistuksiin ja meneillään oleviin hankkeisiin. Mo-niin seikkoihin liittyy tietysti henkilöstönäkökulma, joka tekee tällaisen »puuttumisen» jo sinällään oikeu-tetuksi. Mutta järjestöt ovat ottaneet asiakseen olla mukana ja tuoda panoksensa silloinkin, kun mainittu näkökulma on sivummalla. Syy tähän voi olla toisi-naan raadollisen itsekäskin: liitto, jolla on painoarvoa laajalti ja asiantuntemusta monessa kysymyksessä, on painava myös työmarkkinapöydässä.

Kirkollisissa sopimustoiminnassa saattaa olla monia ominaispiirteitä, jotka nousevat siitä erityisestä työstä, jota kirkossa tehdään. Samoin liiankin moni-puolinen henkilöstörakenne, papiston muusta henki-löstöstä poikkeava hallinnollinen asema, taloustilan-teen polarisoituminen, työaikojen poikkeuksellinen sijoittuminen, äärimmilleen viritetty tasapuolisuus ja varovaisuus kaikessa toiminnassa jne. saattavat vai-kuttaa siihen, että esim. seurakuntapapiston vapaa-aiakysymystä on vaikea hoitaa pysyväälle tolalle. Eli unelmista viimeinen, vielä paljon jätetty toteutumaton: jär-jenkin käyttö olisi ollut sallittua.

Vuoden Pappi 2001 on pääsihteeri, rovasti Pertti Luumi

Suomen kirkon pappisliiton hallitus on valinnut Vuoden Papiksi 2001 rovasti Pertti Luumin Helsingistä. Valinta julkistettiin Pappisliiton valtuuston varsinaisen syyskokouksen yhteydessä. Luumi on syntynyt 18.3.1939 Rautjärvellä ja vihitty papiksi 20.2.1963. Hän on toiminut Suomen Evankelis-luterilaisten Seurakuntien Lapsityön Keskuksen (ent. Suomen Pyhäkouluyhdistys) pääsihteerinä vuodesta 1974 lähtien. Hänelle on myönnetty vuonna 2000 opetusneuvoksen arvonimi.

Pertti Luumi on toiminut monenlaisissa papin tehtävissä: paikallisseurakunnassa, seurakuntien yhteisissä työmuodoissa, Kirkon nuorisotyön keskuksessa ja kristillisessä järjestössä. Lisäksi hän on ollut opettajana sekä koulussa että HY:n teologisessa tiedekunnassa.

Luumi on kysytty ja pidetty kouluttaja ja luennoitsija, joka seurakuntien ja muiden kirkollisten tahojen lisäksi on laajasti toiminut koulujen opettajien parissa. Hänen persoonansa tempaisee lämpimällä tavalla niin nuoremmat kuin varttuneemmatkin kuulijat mukaansa.

Luumi on myös toiminut lukuisissa kirkollisissa luottamustehtävissä ja hän on ollut usean kristillisen kasvatuksen alueeseen lukeutuvan lehden päätoimittajana (mm. Pyhäkoulu, Lasten Pyhäkoululehti, Totto). Hänen julkaisu-toimintaansa kuuluvat mm. seuraavat kirjat: Lasten evankeliumi, Kerron Jeesuksen elämästä, Hyviä asioita, Taitava kertoja, Onni on lähellä, Kun Pietaria harmitti ja 20 kertomusta 10 käskystä.

Luumi on keskeisesti vaikuttanut siihen, että kirkon kasvatustyössä on otettu laajempaan käyttöön ja kehitetty narratiivista metodia (Raamatun kertomuk-

sien kerrontaa) ja symbolipeda-gogiikkaa, missä lapsen spiritualiteetin selvittämistä, hengellisen kasvun tukemista ja vahvistamista pidetään keskeisesti esillä.

Valitsemalla Pertti Luumin Vuoden Papiksi 2001, Pappisliitto haluaa nostaa esiin Luumin moni-ilmeisen pappiskokemuksen, erityisesti hänen pitkäkestois- sen ja uusia uria aukovan toimintansa kristillisen järjestön palveluksessa ja johtotehtävissä. Kirkon toiminnan kannalta on keskeisen tärkeää, että seurakuntien ja kristillisten järjestöjen välillä vallitsee toimiva vuorovaikutus- ja yhteistyösuhde. Luumin pap-

pisura ilmentää hyvin myös niitä erilaisia työtehtäviä, haasteita ja vaikutusmahdollisuuksia mitä pappina toimimiseen saattaa kuulua. Lisäksi Luumin valinnalla halutaan korostaa kirkon koko kasvatustyön tärkeää merkitystä koko suomalaisen yhteiskunnan henkisen ja hengellisen hyvinvoinnin keskeisenä vaikutustekijänä. Kun panostamme lapsiin, panostamme inhimilliseen tulevaisuuteen!

Luumin harrastuksiin kuuluvat mm. gastronomia ja Rotary-toiminta.

Hän on naimisissa ja hänellä on kaksi täysi-ikäistä lasta.

Jari Loukkainen/Credo Imagebank

Pappisliiton valtuusto oli koolla Helsingissä 29.–30.10.2001

Pappisliiton valtuuston syyskokouksen päätöksiä:

HALLITUKSEN JÄSENET VUOSIKSI 2002–2003

Hallituksen jäseniksi vuosiksi 2002–2003 valittiin erovuoroisten tilalle:

Turun arkkihiippakunta:

Matti Taatila

Kuopion hiippakunta:

Kormilainen, Risto

Mikkelin hiippakunta:

Peura, Esa-Matti

Tampereen hiippakunta:

Tynkkynen, Markku

Helsingin hiippakunta:

Vuento, Anneli

Lisäksi hallituksessa ovat vuosiksi 2001–2002 valittuina jäseninä:

Borgå stift: Forsén, Stefan

Oulun hiippakunta: Korpela, Tarja

Lapuan hiippakunta: Tuomi, Arvi

Liiton puheenjohtajana toimii vuoden 2002 loppuun Juha Kauppinen.

Lisäksi hallitus kutsuu yhden teologian opiskelijoiden edustajan osallistumaan hallituksen työskentelyyn.

PAPPSLIITON TULOS- JA TOIMINTASUUNNITELMA VUODELLE 2002

Kokous hyväksyi liiton tavoitteet, toiminnan painopisteet ja päälinjat vuodelle 2002. Suunnitelma julkaistaan kokonaisuudessaan liiton internetsivuilla.

TALOUSARVIOT VUODELLE 2002

Valtuusto hyväksyi sekä Pappisliiton että Opinto- ja avustusrhaston talousarviot vuodelle

2002. Vuoden 2002 opintomatka-apurahaksi päätettiin 270 €. Apurahaa voivat anomuksesta saada liiton varsinaiset jäsenet (myös kaksoisjäsenet) liiton järjestämille opintomatkoiille (myös opiskelijat) tai muille ulkomaisille opintomatkoiille. Edellytyksenä on, että edellisestä apurahasta on kulunut seitsemän täyttä kalenterivuotta (Vuosi 2002: 1994).

Lisäksi vuonna 2002 tulee haettavaksi kaksi liiton apurahaa, yhteismäärältään 10.000 €. Tarkeimmat tiedot asiasta julkaistaan vuoden 2002 ensimmäisessä Crux-lehdessä helmikuussa.

VARSINAISEN JÄSENEEN JÄSENMAKSU 1,0 % VARSINAISESTA PALKASTA

Muut euromääräiset jäsenmaksut löytyvät toisaalta tästä lehdestä.

MÄÄRÄAIKAINEN PROJEKTISIHTTEERI VUOSIKSI 2002–2004

Liittoon palkattavan projektisihteerin tehtäviin kuuluu erityisesti opiskelijoiden ja nuorten pappien kirkollisen ja papillisen identiteetin tukeminen.

Lisäksi todettakoon, että helmikuussa 2002 pidetään Pappisliiton valtuuston vaali ja uusi valtuusto kokoontuu huhtikuussa 2002.

Eettiset ohjeet hiirimatossa

Diakoniatyöntekijän eettiset ohjeet on painettu hiirimatolle. Hiirimaton hinta jäsenille on 20 mk ja niitä voi tilata liiton toimistosta puh. 09-1502487 tai minna.lignell@dtl.inet.fi.

Kesämökkivaraus

Diakoniatyöntekijöiden Liiton kesämökki Maaningalla on jälleen ensi kesänä liiton jäsenten ja heidän perheidensä käytössä kesä-elokuun ajan.

Mökkivarauksia otetaan vastaan liiton toimistossa tammi-maaliskuun aikana puh. 09-1502487/Lignell.

Etusija annetaan ensikertalaisille liiton jäsenille. Muut voivat jättää varaustoiveensa odottamaan ensikertalaisilta vapaiksi jääviä viikkoja.

Kirjallinen varausvahvistus lähetetään lomaviikon saaneille huhtikuun puoliväliin mennessä.

Mahdollisia peruutuspaikkoja kannattaa tiedustella pitkkin vättä.

Suomen Kanttori- urkuriliiton toimis- ton aukioloajat jouluna 2001

Toimisto on suljettu 24.–26.12.2001 sekä 31.12.2001, muulloin maanantaista perjantaihin ajoin tavalliseen tapaan klo 9–15.

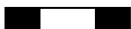
Papiston päivät 2002

KESKELLÄ KYLÄÄ?

Pappi palvelijana ja vaikuttajana. Finlandia-talo, Helsinki 15.–16.10.2002

Osallistumismaksu on 75 € (450 mk). Hinta sisältää materiaalin ja ruokailut.

Muista äänestää Pappisliiton valtuuston jäsenten vaalissa

Liiton äänioikeutetuille jäsenille lähetetään tammikuussa vaalimateriaali (oman hiippakunnan äänestyslippu, vaalikuori, äänestysopas, ehdokaslistojen yhdistelmä ja palautuskirjekuori). Vaalimateriaalin yhteydessä lähetetään kaikille työelämässä oleville jäsenkysely. Täytetyn lomakkeen voit kätevästi palauttaa äänestyslipun kanssa samassa kuoressa.

Mikäli Sinulle postitetaan väärän hiippakunnan äänestyslippu, voit tilata oikean Pappisliiton toimistosta, puh. (09) 1502 453.

Palauta äänestyslippusi 14.2. klo 12 mennessä!

TARU SORMUSTEN HERRASTA

**visioristeily —
parisuhdelaki
puntarissa**

Keväällä 2002 järjestetään Visioristeily yllä olevalla teemalla.

Seuraa ilmoittelua!!! Tarkemmat tiedot mm. vuoden 2002 ensimmäisessä Cruxissa.

Risteilystä vastaa Helsingin hiippakunnan apupapit.

Lisätietoja saa 1.1.2002 alkaen tuula.paasivirta@pp.inet.fi.

Diakoniatyöntekijöiden Liiton valtuuskunta 2002–2005

(suluissa henkilökohtainen äänimäärä ja vaaliliiton vertausluku)
Huom! Valituksi tulleet merkitty tummennetulla ja vaaliliiton varajäsenet tähdellä

Vaaliliitto I

Niemi Outi, diakoni, Tampere (55, 55)

Vaaliliitto II

Grönnvall Eija, diakonissa, Kouvola (36, 78)

Iljin Sirkka, diakonissa, Lappeenranta (23, 39)

Virmakoski-Kivistö Elina, diakonissa, Kotka* (19, 26)

Vaaliliitto III

Selamo Salme, diakonissa, Tervo (29, 57)

Yrjölä Arvo, diakoni, Leppävirta* (28, 28.5)

Vaaliliitto IV

Kallio Ulla, diakonissa, Pori (28, 105)

Lindroos Pia, diakonissa, Rauma* (15, 21)

Perälä Erja, diakoni, Paattinen* (15, 26.25)

Rantala Kirsi, diakonissa, Halikko (19, 35)

Raunio Tia, diakonissa, Raisio (28, 52.5)

Vaaliliitto V

Dahlgren Marjut, diakoni, Pyhäselkä (33, 49)

Hassinen Reima, diakoni, Kiihtelysvaara* (16, 24.5)

Vaaliliitto VI

Enrold Satu, diakoni, Helsinki (18, 36)

Martin Harriet, diakoni, Espoo* (8, 18)

Summanen Ulla, diakonissa, Vihti* (17, 24)
Tuominen Helena, diakonissa, Espoo (29, 72)

Vaaliliitto VIII

Autio Seija, diakoni, Lappajärvin (21, 30.5)

Kangas Anna-Liisa, diakonissa, Vaasa (23, 46)

Sairo Mirja, diakoni, Ilmajoki (48, 92)

Vaaliliitto IX

Forsén Cecilia, diakonissa, Karis (54, 54)

Vaaliliitto X

Karppinen Kirsi, diakonissa, Oulu (47, 146)

Kukkonen Markku, diakoni, Rovaniemi (27, 48.5)

Nykänen Sirpa, diakonissa, Rovaniemi* (15, 29)

Räsänen Leena, diakonissa, Kestilä (42, 73)

Tapojärvi Riikka, diakonissa, Kemi (15, 36.5)

Vaaliliitto XI

Davidsson Anne, diakonissa, Helsinki * (8, 17.75)

Merivuori Liisa, diakonissa, Helsinki* (10, 23.5)

Mäkinen Tuula, diakoni, Helsinki (16, 35.5)

Valkeapää Kirsi, diakonissa, Helsinki (29, 71)

Vaaliliitto XII

Rantanen Jukka, diakonissa, Jyväskylä (40, 40)

Diakoniatyöntekijöiden Liiton puheenjohtajavalinnat

Liiton valtuuskunta valitsi kokouksessaan 12.11.2001 liiton puheenjohtajat kaudeksi 2002–2003. Puheenjohtajana jatkaa Espoon Tapiolan seurakunnan

diakonissa **Leena Vanne** ja varapuheenjohtajaksi valittiin Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymän Kaarinan seurakunnan diakonissa **Kaisa Rauma**.

Diakoniatyöntekijöiden Liiton hallituksen kokoonpano vuonna 2002

Huom! Tummennetulla uudet jäsenet

Varsinaiset jäsenet:

Mikaela Ingo, Korsholm, 2001–2003

Sinikka Ilmonen, Liminka, 2002–2004

Ulla-Maija Harju, Lahti, 2000–2002

Kati Turtiainen, Jyväskylä, 2002–2004

Helvi Loijas, Noormarkku, 2000–2002

Lea Rantamaa, Pori, 2001–2003

Henkilökohtaiset varajäsenet:

Martina Kastrén, Pernå, 2001–2003

Leena Leskelä, Muhos, 2002–2004

Kari Martikainen, Lahti, 2000–2002

Otto Savolainen, Lapua, 2002–2004

Kirsti Immonen, Ilmajoki, 2000–2002

Hilkka Sormunen, Anjalankoski, 2001–2003

Enkeli on veistetty Turun Kakolan kuritushuoneessa sellityönä.

kuva Marjatta Hinkkala

Uskolla kelpo kansalaiseksi

Vankiloiden uskonnollisen elämän kehityskaaria 1800-luvulta nykypäivään. Näyttely Vankilamuseossa 11.10.2001–17.8.2003

Vankilamuseon näyttely kertoo vankiloiden uskonnollisuudesta 1800- ja 1900-lukujen vaihteessa ja nykyaikana. Tarkoitus on luoda katsaus, miten vankiloiden uskonnollisuus eroaa kahtena eri ajanjaksona. Noin sata vuotta sitten uskonto oli vankilassakin kaikkialla läsnä ja uskonnollisiin tilaisuuksiin oli pakko osallistua. Nykyisin uskonnolliseen toimintaan osallistuminen on vapaaehtoista ja vangin valittavissa.

Aikaisemmin uskonto katsottiin yhdeksi vangen parantamisen lääkkeeksi rikollisuuden sairaudesta. Nykyäänkin uskonnollinen toiminta tähtää uusintarikollisuuden estämiseen. Päämäärä on aina ollut sama, vaikka keinot eri aikoina vaihtelevat.

Pienimuotoinen erikoisnäyttely esittelee vankiloiden uskonnollisuutta mm. papin tehtävien,

kirjallisuuden, jumalanpalveluselämän ja vankilälähettien kautta. Valokuvat, esineet ja aikalaisten kirjoitukset lainauksina kertovat näyttelyssä oman tarinansa.

Sysäyksen näyttelyyn antoi uskonnon tärkeä merkitys uudistuneessa vankeinhoidossa 1800-luvun lopulla. Rikollisuuden syyksi nähtiin usein vaillinaisen uskonnollinen ja siveellinen kasvatus. Vankiloissa pyrittiin tätä puutetta korjaamaan. Yhteiskunnan muutokset heijastuvat rikollisten kohteluun ja sitä kautta vankeinhoitoon. Siksi halusimme selvittää minkälainen on nykyvankiloiden uskonnollinen elämä, jonka juuret ovat sadan vuoden takaisessa maailmassa.

Aihepiirin taustatietoja saimme kahdelta asiantuntijalta. Tutkija Marjo-Riitta Antikaisen väitöskirjatyö Mathilda Wredestä tuottaa uutta tietoa vankiloiden uskonnollisuudesta 1800-luvun lopussa ja 1900-luvun alussa. Vankeinhoitolaitoksen erityisasiantuntija Vuokko Karsikkaan tiedot nykyajan vankiloiden uskon-

nollisesta elämästä ovat olleet hyödyksi. Vankilamuseo on julkaissut Marjo-Riitta Antikaisen ja Vuokko Karsikkaan artikkelit monisteena näyttelyä varten.

Vankilamuseon uusi näyttely *Uskolla kelpo kansalaiseksi* sijoittuu I-kerroksen entiseen apulaistohtajan huoneeseen. Edellinen *Lääninvankilasta Vankilamuseoksi* -näyttely kertoi restaurointitoista vuosina 1995–1997 ja on nyt muiden kiinnostuneiden lainattavissa.

Näyttelyn visuaalisen ilmeen suunnittelusta ovat vastanneet sisustusarkkitehti SIO Jorma Val-kama ja SIO Ari Jääskö. Näyttelyn käsikirjoitus ja toteutus ovat Hämeenlinnan kaupungin historiallisen museon omaa tuotantoa.

Tervetuloa!

Vankilamuseo, Kustaa III:n katu 8, 13100 Hämeenlinna, puh. (03) 621 2977. Avoimna päivittäin klo 11–17. www.hameenlinna.fi/hkhm

Lisätietoja näyttelystä, Hämeenlinnan kaupungin historiallinen museo: tutkija Saija Sillanpää, puh. (03) 621 2921, s-posti saija.sillanpaa@hml.htk.fi

Kirkon Työelämäfoorum 2002

Akavan kirkolliset ammattiliitot AKI ry ja SVTL järjestävät Kirkon Työelämäfoorum 2002 Helsingin Paasitornissa 5.–6.2.2002. Kyseessä on laatuaan ensimmäinen laajapohjainen kirkon työelämän katselmus. Tavoitteena on kehittää kirkon työelämän laatua ja työelämän osapuolten vuoropuhelua työoloista ja henkilöstön asemasta. Päivät ovat myös Akavan kirkollisten ammattiliitosten ja SVTL:n yhteiset luottamusmiespäivät. Pääpuhujina ovat mm. arkkitehti Jukka Paarma ja LML:n pääsihteeri Ishmael Noko. Työelämäfoorumin ohjelma löytyy Pappisliiton kotisivuilta. Osanottomaksu aterioineen on 168 € (1000 mk).

Kirkon työelämäfoorumiin voivat osallistua erikseen kutsutavien lisäksi seurakuntien edustajat ja viimeksi mainittujen osalta sitovat ilmoittautumiset tulee tehdä 14.1. mennessä Pappisliiton toimistoon toimistos sihteeri Anne Taanilalle, puh. 09-1502657.

Ykspappisten kirkkoherrat

Soloherdarna

**vuosikokous
31.1.2002 klo 12
Pappisliiton
toimistossa**

**Akavatalo,
Rautatieäisenkatu 6
Helsinki**

Liittojen maksut 1.1.2002 alkaen euroina

1.1.2002 alkaen Suomen rahayksiköksi tulee euro. Muunnettaessa markkoja euroiksi on jakajana luku 5,94573. Pyöritykset tehdään normaalien pyörityssääntöjen mukaan.

Myös liitoissa kaikki maksut on ilmoitettava markkojen sijasta euroina. Liittojen markkamääräiset jäsenmaksut on muunnettu euroiksi siten pyöristäen, että kenenkään vuosijäsenmaksu ei suurene. Prosentuaaliseen jäsenmaksuun rahayksikön vaihtuminen ei vaikuta; jäsenmaksun osuus palasta säilyy entisellään.

Jäsenmaksut

varsinainen jäsen 1,2 % bruttopalkasta
varsinaisen jäsenen hoitovapaa, opintovapaa,
virka- tai vuorotteluvapaa 3,36 € /kk
Muu jäsen (esim. kaksoisjärjestäytynyt,
eläkkeellä) 25,23 €/v.

Myytävien tuotteiden hinnat löytyvät liiton kotisivuilta.

Jäsenmaksut

virassa oleva 1,2 % bruttopalkasta
opiskelija 8,40 €
eläkeläis-kannattaja 25,20 €
kannattaja 25,20 €
palkattomilta kuukausilta 3,30 €

Matrikkeli

jäsenille 47,00 €
ei-jäsenille 69,00 €
postituskulut 7,00 €

Jäsenmaksut

aktiivi-, maisteri- ja
kandidaattijäsenet 1,0 % bruttopalkasta
ulkomailla työskentelevät 68,00 €
työelämän ulkopuolella olevat 68,00 €
kaksoisjäsenet 42,00 €
eläkeläiset 41,00 €
opiskelijat 0 €

Matrikkeli

(hintaa sisältää postikulut)
jäsenille 55,00 €
muille teologeille 62,00 €
seurakunnille ja yhteisöille 87,00 €

Suositus sopimus toimituspalkkioista

Voimassa 1.5.2000–30.4.2002.

Toimituspalkkiota maksetaan papille:

Päiväjumalanpalvelus	87,46 €
—»—/liturgia	35,32 €
—»—/saarna	60,55 €
Muu jumalanpalvelus	60,55 €
Kaste	48,77 €
Avioliittoon vihkiminen	48,77 €
Hautaan siunaaminen ja muistotilaisuus	68,96 €
Rippikoulutunti — kaksoistunti	37,00 € 45,41 €
Päivystäminen virastossa ja sen aikana tapahtuva työskentely, 1 tunti	15,98 €
Yhteensä enintään	158,10 euroa vuorokaudessa.

Toimituspalkkiota maksetaan kanttorille:

Päiväjumalanpalvelus	72,32 €
Muu jumalanpalvelus	60,55 €
Kaste	48,77 €
Avioliittoon vihkiminen	48,77 €
Hautaan siunaaminen ja muistotilaisuus	68,96 €
Rippikoulutunti — kaksoistunti	37,00 € 45,41 €
Kuoro- tai orkesteriharjoitus, 1 tunti	36,16 €
— seuraavat tunnit kukin	15,96 €
Yhteensä enintään	142,96 euroa vuorokaudessa.

Kanttorien valtakunnalliset neuvottelupäivät 5.–7.2.2002 Järvenpäässä

Usean vuosikymmenen tauon jälkeen kanttorit kokoontuvat valtakunnallisille neuvottelupäiville ensi vuoden helmikuussa. Kanttori-urkuriliiton liittokokousaloitteesta lähtenyt ajatus on toteutumassa monimuotoisena virikkeiden ja uusien ideoiden aarrearkkuna, josta jokaiselle osanottajalle löytyy varmasti kotiinvietävää.

Päävastuun järjestelyistä kantaa Kirkon jumalanpalvelus- ja musiikkityön keskus, mutta mukana suunnittelussa on alusta asti ollut myös SKUL, Suomen kirkkomusiikkiliitto, Kirkon koulutuskeskus, Sibelius-Akatemia, Teologit ja kirkkomuusikot ry, sekä Helsingin hiippakunta. Näin laaja-alaisena ja monipuolisena ei neuvottelupäiviä liene koskaan ennen järjestetty.

Päivien ohjelmarungon muodostavat erilaiset työpajat, joissa käsitellään aiheita aina lapsikourosti kuntouttavaan vatsatanssiin ja musiikkiterapiasta vauvamusikareihin. Opetellaan Laboran käyttöä jumalanpalvelussuunnittelussa ja tutustutaan virren säestämisen uusiin tuuliin. Avajaisjumalanpalveluksen toimittaa piispa Juha Pihkala, ja päätös messus-

Antti Vuori: Pyhä kolminaisuus.
Järvenpään seurakuntasali

sa saarnaa piispa Eero Huovinen. Hetkipalveluksista vastaavat lähiseurakuntien kanttorit. Luennoilla käsitellään kanttoreita kiinnostavia ajankohtaisia aiheita, jotka puretaan yhteisissä keskusteluissa.

Päivien konserttitarjonta on korkeatasoinen. Järvenpään seurakunnan kamarikuoro Canzonetta nova esittää Felix Mendelssohnin oratorion Elias Järvenpään kirkossa ja Keravan kirkossa on mahdollisuus kuulla Hans-Ola Ericssonin soittavan uusia Paschen-urkuja urkukonsertissa. Yksi ilta on varattu vapaalle, ohjelmalliselle yhdessäololle ja yhteiselle aterialle seurakuntaopistolla.

Neuvottelupäivien paikallisen järjestäjänä on Järvenpään seurakunta ja Tuusulan rovasti-

kunta. Järvenpäähän on helppo tulla ja tie on tuttu useimmille, sillä Kirkon koulutuskeskus on lähellä. Kirkonmäellä on tilat koontua ja palvelut ovat kävelymatkan päässä. Päivien aikana on myös nuotti -ja materiaalinäyttely, josta jokainen voi täydentää nuottikaappiaan.

Edessä on kiinnostava ja monipuolinen tapahtuma kanttoreille, josta ei kannata jäädä pois. Yhdessäolo ja ajatustenvaihto kollegojen kanssa virkistää ja antaa uutta potkua omaan työhön. Päivien aikana on mahdollisuus myös yhdessä ulkoiluun Reijon lenkin ja Ullan ulkoilun merkeissä.

Tervetuloa Järvenpäähän!

Maija Vuorinen
Järjestelytoimikunnan puh.joht.
Tuusulan kanttori

Kanttoreiden neuvottelupäivien käytännön järjestelyistä vastaa Kirkon jumalanpalvelus- ja musiikkityön keskus. Lisätietoja päivistä antaa toimistos sihteeri Mairikki Uusitalo, puh. (09) 1802 340.

Päättötyöstä päästiin, nyt töihin!

Diakoniaopiskelijoiden neuvottelupäivä. Ma 28.1.2002 klo 9.00–15.30

AKAVAtalo, Rautatieäisenkatu 6, Helsinki

OHJELMA

9.00	Aamukahvi	11.00	Mistä perehdytystä? Hiippakuntas sihteeri Hilikka Mäkelä, Lapuan tuomiokapituli
9.30	Avaus Järjestösihteeri Raija Pyykkö, Diakoniatyöntekijöiden Liitto	12.00	Lounas (kukin kustantaa itse)
9.45	Aloittelijana diakoniatyössä Diakoni Jukka-Pekka Vaitinen, Munkkivuoren seurakunta	13.00	Miten jaksan seurakuntatyössä Diakoni Reetta Tourula, Hakunilan seurakunta
10.15	Mitä minun on hyvä tietää aloittaessani diakoniatyössä Toiminnanjohtaja Riitta Hiedanpää, Diakoniatyöntekijöiden Liitto	14.00	Pyhä huolettomuus diakoniatyössä Pastori, kirjailija Jaakko Heinimäki Keskustelu
		15.30	Päivän päätös

Ilmoittautuminen 21.1.2002 mennessä liiton toimistoon puh. 09-1502487 tai minna.lignell@dtl.inet.fi.

Mikäli haluat ruokaila AKA-VAtalossa, kerro ilmoittautumisen yhteydessä. Lounaan hinta on 42 mk.

Päivän järjestävät Diakoniatyöntekijöiden Liitto, Kirkon diakonia- ja yhteiskuntatyön keskus sekä Helsingin seurakuntayhtymä.

opintomatkat 2002

PAPPISLIITON JA DIAKONIAITYÖNTEKIJÖIDEN LIITON YHTEINEN OPINTOMATKA ENGLANTIIN 17.–24.5.2002

Tutustuminen Lontoossa, Manchesterissä ja Liverpoolissa anglikaanisen kirkon toimintaan erityisesti yhteiskunnallisen työn näkökulmasta

Matkanjohtajina toimivat KDYK:n yhteiskuntatyön sihteerit, pastori Ilkka Sipiläinen (asiantuntijajohtaja), järjestösihteerit Raija Pyykkö (DTL) ja apulaistoiminnanjohtaja Hannu Ronimus (SKPL).

Alustava lentoaikataulu

Helsinki–Manchester 17.5. klo 7.45–9.40 AY933
Lontoo/Heathrow–Helsinki 24.5. klo 18.15–23.05 AY926

Matkan hinta on 915 € (5.450 mk),

hintaan sisältyy

- lennot Helsingistä Manchesteriin ja Lontoon Heathrow'sta Helsinkiin Finnairin reittilennoilla turistiluokassa
- verot ja matkustajamaksut
- lentokenttäkuljetus Manchesterin lentokentältä hotelliin ja Lontoossa hotellista lentokentälle
- kolmen tähden hotellimajoituksen kahden hengen huoneissa; Manchesterissä 17.–20.5. *Britannia Hotel****, Lontoossa 20.–24.5. *Paddington Court****
- hotelliamaiainen
- bussikuljetus Manchesteristä Lontooseen
- mielenkiintoinen ohjelmakokonaisuus

Tiedustelut ja ilmoittautumiset toimistosihteerit Heli Meinolalle, puh. (09) 150 2653

SUOMEN KANTTORI-URKURILIITON OPINTOMATKA LONTOOSEEN SYYSKUUSSA 2002

»Anglikaanisen kirkon jumalanpalvelus- ja musiikkielämä»

Suomen Kanttori-urkuriliitto järjestää opintomatkan Lontooseen syksyllä 2002. Matkan asiantuntijajohtajana on kanttori Jarmo Kainulainen Helsingistä. Toisena matkanjohtajana on liiton toiminnanjohtaja Annamari Jokinen. Matkan kesto on 8 päivää, ja lähtöpäivä on syyskuun puolenvälin paikkeilla.

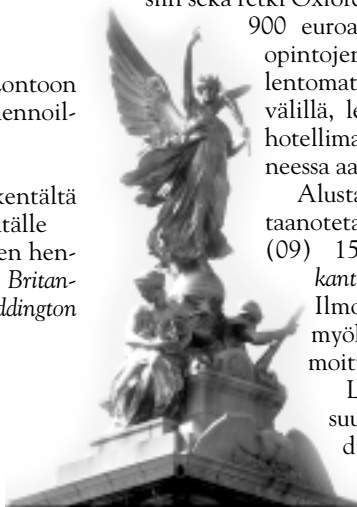
Matkaohjelmaksi on suunnitteilla mm. musiikkia, esitelmää, vierailuja seurakuntiin ja oppilaitoksiin sekä retki Oxfordiin. Matkan hinta on noin

900 euroa (5.400 mk). Oivallisten opintojen lisäksi hintaan sisältyvät lentomatkat Helsingin ja Lontoon välillä, lentokenttäkuljetukset sekä hotellimajoitus kahden hengen huoneessa aamiaisineen.

Alustavia ilmoittautumisia vastaanotetaan liiton toimistossa, puh. (09) 1502 446 tai sähköpostilla

kanttori.urkuriliitto@kolumbus.fi. Ilmoittautuneille lähetetään myöhemmin lomake sitovaa ilmoittautumista varten.

Liitolta voi anoa 170 euron suuruisia opintomatkastipendiä.

Ajankohtaista verkossa

Vieraile liittojen kotisivuilla

PAPPISLIITTO

WWW.EVL.FI/JST/PAPPISLIITTO

Liiton tulos- ja toimintasuunnitelma vuodelle 2002

Vaikuta liiton valtuuston jäsenten vaalissa

Kommentoi debattinurkassa näkemyksiäsi papin ammattietiikasta

DIAKONIAITYÖNTEKIJÖIDEN LIITTO

WWW.DTL.FI

Tampereen neuvottelupäivien aineistoa on täydennetty.

Suljetuilla sivuilla käydään keskustelua mm. neuvottelupäivistä ja seurakuntien järjestämistä 70-vuotissyntäreistä. Pyydä tunnukset suljetuille sivuille liiton toimistosta.

KANTTORI-URKURILIITTO

WWW.KOLUMBUS.FI/SKUL

Uusia varsinaisia ja opiskelijajäseniä

Syksyn aikana liittoon on liittynyt joukko uusia jäseniä. Myös opiskelijoita on tullut mukaan entistä innokkaammin. Uusien jäsenten nimet ovat »Ajankohtaista» -sivulla.

Hallitustiedote

Liiton hallituksen kokousten jälkeen keskeiset ajankohtaiset asiat ja päätökset esitellään Hallitustiedote-sivulla.

Kanttoireiden valtakunnalliset neuvottelupäivät

Liiton sivuilta on linkki KJMK:n sivuille, joilta löytyy Järvenpäässä 4.–6.2.2002 pidettävien Kanttoireiden valtakunnallisten neuvottelupäivien ohjelma ja yhteystiedot.

Kiitos vanhoille, onnea uusille

Diakoniatyöntekijöiden liiton valtuuskunnan vaalit ovat ohi ja uudet valtuuskunnan jäsenet on valittu vuosiksi 2002–2005.

Järjestöasioissakin näyttää pitävän paikkansa lause »kaikella on aikansa», sillä moni nykyinen valtuuskunnan jäsen ei ollut enää vaaliehdokkaana käytävissä ja näin ollen vuodenvaihteessa päättää kautensa. Kiitos kaikille päättyvän kauden vastuuta kantaneille! Onnea valinnan johdosta kaikille uuden valtuuskunnan jäsenille! Tervetuloa yhteistyöhön kaikki ihan ensi kertaa valituiksi tulleet! Ensi kertaa valtuuskuntaan valituksi tulleita jäseniä on peräti noin 2/3 koko valtuuskunnan jäsenmäärästä.

Valtuutetut ovat alaostonsa ja alueensa edustajia liiton ja jäsenten välillä. Heidän kauttaan tieto kulkee molempiin suuntiin. Alaoston kokous on hyvä paikka ajankohtaisten asioiden välittämiseksi. Tietysti jokainen jäsen voi halutessaan ottaa yhteyttä myös liiton työntekijöihin, puheenjohtajiin ja hallituksen jäseniin, mutta ei pidä unohtaa asioiden hoitamisessa myöskään valtuuskunnan jäseniä. Valtuuskunta on liittomme ylin päättävä elin.

Liitolla on vuoden alusta myös uusi varapuheenjohtaja diakonissa Kaisa Rauma. Hän toimii Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymässä Kaarinan seurakunnan diakoniatyöntekijänä. Saanemme tutustua häneen vähän enemmän seuraavassa Cruxin numerossa. Myös hallitus sai täydennystä ja kaikki hallituksen erovuoroiset varajäsenet vaihtuivat. Kaikkien hallituksen jäsenten nimet ja yhteystiedot löydätte tästä Cruxista, liiton kotisivuilta ja liiton tiedotteesta alaostastoille.

Puheenjohtajana astun toiseen kaksivuotiskauteni. Järjestötyöhön kuuluu hyvin paljon erilaisia asioita esimerkiksi palkkaedunvalvonta, ammatillinen edunvalvonta, koulutus, tiedotus ja jäsenpalvelu. Ensimmäisen puheenjohtajakauteni aikana näitä asioita on hoidettu mm. käymällä virkaehtosopimusneuvotteluja, tehostamalla liiton sisäistä ja ulkoista tiedotusta, selvittämällä virkojen määriä, uudistamalla liiton virkamääräsuositus sekä työturvalisuus- ja työhuoneohjeet ja järjestämällä koulutus- ja neuvottelupäiviä. Kuluvan vuoden syksyllä perustettiin ammatillinen projektiryhmä paneutumaan määrääjäksi keskeisiin diakonian sisältö-, koulutus-, virkarakenne- ja työyhteisökysymyksiin. Monien eri yhteistyötahojen kanssa esimerkiksi kirkon muut järjestöt, KDYK ja DIAK, on pidetty yhteyttä.

Itselleni on ollut yllätys se, miten paljon jäseniltä tulee puheluita ja sähköpostiviestejä. Monille soittajille en osaa saman tien vastata yksityiskohtaisin kysymyksiin koskien virkaehtosopimusasioita (eikä se painava kirja ole aina edes mukanani). Näissä VES-asioissa onkin ehkä parempi soittaa luottamusmiehille tai liiton toimistoon. Muuten kaikki yhteydenotot ovat aina tervetulleita.

Vaikka olin ehtinyt opettelemaan asioita jo vuosisia sekä valtuuskunnan että hallituksen jäsenenä, ay-kentässä tulee jatkuvasti uusia asioita. Kaikkia liiton luottamustehtäviävalintoja tehtäessä on syytä muistaa sekin, että uusia puheenjohtajaehdokkaista on syytä »olla kasvamassa» liittomme eri toimielimissä. Ihan kylmiltään ei ketään kannata vastuuseen heittää.

25 VUOTTA EDUNVALVONNAN ETULINJASSA

Marraskuinen sade vihmoa Pappisliiton toimiston ikkunoita. Liiton kousshuoneessa vietetään lämminhenkistä kahvihetkeä. Osmo Setälä, myös herra Pappisliitoksi kutsuttu, on tullut vierailulle. Ennen syyskuussa tapahtunutta eläkkeelle siirtymistään Osmo työskenteli Pappisliitossa neljännesvuosisadan ajan. Aluksi v. 1975–1980 hänen tehtävänimikkeensä oli Pappisliiton sihteeritaloudenhoitaja. Vuonna 1980 hänestä tuli liiton toiminnanjohtaja ja vuodesta 1997 lukien osa-aika-eläkkeelle siirtymisen myötä Osmo hoiti projektipäällikön tehtäviä.

UUSI AIKA KIRKOSSA JA PAPPISLIITOSSA

Ennen Pappisliittoon tuloaan hän toimi Helsingissä pappina seurakunnassa ja seurakuntayhtymässä sekä uskonnon lehtorina Töölön yhteiskoulussa. On ilmeistä, että koulutyö olisi muodostunut Osmon varsinaiseksi elämänuraksi, ellei vuonna 1974 Pappisliiton sihteerinä toiminut Kallion kappalainen Sakari Karjalainen olisi soittanut hänelle. Tuosta puhelinkeskustelusta alkoi prosessi, jonka päätöksenä liiton hallitus valitsi Osmon ensimmäiseksi päätoimiseksi liiton työntekijäksi. Hänen ensimmäinen työpäivä liitossa oli uudenvuodenpäivä 1975, jolloin myös kirkon nykyinen virkaehtosopimusjärjestelmä otettiin käyttöön. Pappisliitossa haluttiin kulkea uuteen sopimusaikaan vireän ja toimeliaan päätoimisen työntekijän avulla.

Kuunnellessa Osmon kerrontaa hänen ensimmäisiltä työvuosiltaan liiton palveluksessa, ei voi välttyä ajatukselta, että heikkopäisempää vauhti olisi varmasti huimannut. Uusi sopimusjärjestelmä merkitsi erilaisia neuvotteluja aamusta iltaan. Lisäksi hänen tuli vastata liiton hallinnon uudistamisesta ja kehittää muutenkin liiton toimintaa. Aluksi toimisto sijaitsi kotona. Kun tarvittavat varat oli saatu hankittua, tapahtui muutto Akavataloon. Lisäksi Osmo sai palkattua liiton toimistosihteeriksi Merja Ripatin, joka hoiti tehtäviä parin vuoden ajan. Sen jälkeen palvelukseen tuli Tuula Anttonen, joka edelleen toimii liiton toimiston monitaistoisen ja miellyttävänä sihteerinä.

Osmo oli osaltaan luomassa sitä toiminta- ja

sopimuskulttuuria, mikä edelleen on vaikuttamassa kirkollisessa työmarkkinakentässä. »Välit kirkon sopimusvaltuuskunnan ja ammattiliittojen kesken ovat alusta lähtien olleet hyvät ja asialliset», Osmo toteaa ja jatkaa: »Ehkäpä jollain tavoin olimme myös kohtalotovereita, kun ajatellaan kirkkohallituksen ja hiippakuntien suhtautumista meihin. Aluksi niiden taholta jotenkin vieroksuttiin uutta järjestelmää ja meitä, jotka noita sopimusneuvotteluja kävimme. Vuosien saatossa tilanne toki muuttui. Uusi järjestelmä löysi uomansa kirkon toiminnan kokonaisuudessa. Nykyään kaikki asianosaiset tietävät ja hyväksyvät sen, että eräs kirkon vahvuus on toimiva virka- ja työehtosopimusjärjestelmä. Vieroksuntaa tai ylilyöntejä ei enää ole havaittavissa.»

KIRKKOON ENEMMÄN AVOINTA KESKUSTELUA

Monien neuvottelujen ja sopimusten mies harmittelee kuitenkin sitä, että edelleen kirkossa joutuu toteamaan sen, kuinka ohut kirkollinen puhumiskulttuuri huonoimmillaan on. Helpoista ja laajan yksimielisyyden omaavista asioista saatetaan kyllä puhua päivät päästään. Kun sitten pitäisi keskustella vaikeista kysymyksistä, laskeutuu hiljaisuuden verho monesti myös päättäjien ylle.

Pitkän elämän- ja työkokemuksen antamalla painokkuudella Osmo viittaa vaikeista asioista puhuttaessa esimerkiksi kysymykseen kirkon henkilöstörakenteesta. Kuten tunnettua, Suomen luterilainen kirkko on koko maailman mittakaavassa ainutlaatuinen henkilöstörakenteensa osalta. Tällaisessa tilanteessa on toki paljon hyvää, mutta siinä piilee myös monia riskejä. Koska palkka- ja eläkerahat ovat rajalliset, tulisi Osmon mielestä välttää liian raskasta henkilöstörakennetta. »Tietysti seurakuntien tarvitsemat tukipalvelut voitaisiin nykyistä laajemmin ostaa ulkopuolelta. Moniin kirkon tehtäviin voisi palkata myös osa-aikaisesti riittävän osaa-vaa ja asiantuntevaa työvoimaa. Samoin seurakuntien monesti vajaakäytössä olevaa kiinteistömassaa voitaisiin keventää ja aikaansaada selkeää kustannussäästöä. Näin vapautuvia varoja käytettäisiin siten, että kirkko pystyisi palkkauksen suhteen nykyistä paremmin kilpailemaan hyvistä työntekijöis-

»Ihmistä tulee arvostaa, vaikka hän ei aina pystyisikään täysipainoiseen työhön. Jokaisella on parempia ja huonompia aikoja työuran-
sa aikana», sanoo Osmo painokkaasti.

tä valtakunnallisesti. Samalla tunnustettaisiin selkeästi kirkon luonne hengellisenä yhteisönä, missä tehdään ensisijaisesti hengellistä työtä», Osmo toteaa. »Hengelliset arvot ovat peruste sinänsä olla töissä kirkossa. Tätä näkökulmaa ei pidä unohtaa. Yhtäläillä tulee muistaa, että ihmistä tulee arvostaa, vaikka hän ei aina pystyisikään täysipainoiseen työhön. Jokaisella on parempia ja huonompia aikoja työuransa aikana», sanoo Osmo painokkaasti.

TYÖTÄ ON HYVÄ TEHDÄ SISÄISELLÄ VARMUUDELLA

Osmo mukaan on kaikissa palkka- ja edunvalvontakysymyksissä aina peräänkuulutettava ja esitettävä hyviä perusteita. Ilmaan ei pidä huijota. Kun nyt ollaan siirrytty aikaisempaa enemmän myös paikallisen toiminnan tasolle, on syytä liikkua riittävän suurilla marginaaleilla. Osmo mielestä tulee erityisesti kiinnittää huomiota työn laatuun ja työntekijän koulutukseen työn tekemisen edellytyksenä. Niistä tulee työntekijälle maksaa, puhuttaessa siitä palkasta jota maksetaan säännöllisen kuukausipalkan päälle harkinnanvaraisina lisinä.

Myös pitkäjännitteistä työntekoa tulee arvostaa, unohtamatta kuitenkaan työyhteisön terveen työn ja virkakierroksen merkitystä. »Ne työntekijät ovat seurakunnalle erityisen arvokkaita, jotka ovat kiinnostuneita oman työnsä lisäksi muiden työstä ja pystyvät seurakunnan tarpeista käsin tuomaan ihmiset yhteen tekemään työtä yhdessä. Kollegiaalisuus laajasti ymmärrettynä on tärkeä voimavara», Osmo sanoo. »Johtajuuteen tulee panostaa ja kouluttaa ihmisiä tekemään oikeita asioita oikein. Koulutus antaa paremmat edellytykset tehdä työtä hyvin, motivoituneesti ja sisäisellä varmuudella.»

PAPPISLIITTO ON PALKKALIITTO

Pappisliiton roolista keskustellessamme Osmo painottaa sitä, kuinka Pappisliitto on erityisesti palkka- ja edunvalvontakysymysten liitto. Tämän jälkeen tulevat sitten muut tähdelliset asiat. Liiton tehtävänä on vaikuttaa siihen, että työntekijä voi tuntea olonsa turvalliseksi sekä työelämässä että eläkkeellä ollessaan. Siis myös eläkekysymykset ovat osa liiton intressipiiriä. »Olisikin toivottavaa, että mahdollisimman monen kohdalla liiton jäsenyy-

jatkuisi myös eläkevuosien aikana», Osmo toteaa.

Ohjelma- ja linjakysymyksissä Pappisliiton tulisi, papin ammattieettisiä ohjeita mukaillen, pitää esillä tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden näkökulmaa kirkossa. Näissä kysymyksissä toki piispakunnan rooli on keskeinen, mutta liitto olkoon myös aktiivinen.

Osmon mukaan liiton aktiivisuuden ei kuitenkaan tule rajoittua vain omaan maahan. Kansainväliset yhteydet ovat hänen mukaansa tärkeitä. Jäsenistön ulkomaille suuntautuvien opintomatkojen tukemista varten liitossa on opinto- ja avustusrahoja, eräs Osmon »lempilapsista» liiton toiminnassa. Tästä rahastosta on myönnetty avustuksia myös pappiskollegoille mm. Baltiassa ja Unkarissa. Nämä yhteydet ovat Osmolle henkilökohtaisesti olleet korotetun tärkeitä; ja yhteydenpito jatkuu edelleen. Tästä on hyvänä osoituksena se, että eläkevuosiaan Osmo aikoo viettää Unkarissa, Budapestin lähellä.

LAATU RATKAISEE

Kaiken kaikkiaan herra Pappisliitosta huokuu tyytyväisyys kuluneisiin vuosiin ja vuosikymmeniin. »Kirkossa ja ammattiliitossa on ollut hyvä tehdä työtä. Vaikka liitossa on toki joutunut hoitamaan paljon vaikeita ja ikäviäkin asioita, se kun kuuluu ay-hommien luonteeseen, valtaosa työstä on ollut mielenkiintoista ja positiivista», Osmo toteaa. Kirkon tulevaisuuden ja miksei myös liiton tulevaisuuden avainasiana hän pitää sitä, että huomioidaan nuoret, opiskelijat ja aloittelevat työntekijät. Koko yhteiskunnan kehitystä tarkastellessaan Osmo kyselee huolestuneena, onko hengellinen elämänalue hyvin monille nuorille perin vieras? Kirkossa työn-

Osmo Setälä melko tarkasti vuosikymmen sitten — silloin Pappisliiton toiminnanjohtajana.

tekijöiden pitäisi olla valmiita kysymään itseltään sitä, onko järjestämässä jotain sellaista, mihin itsekin haluaisin seurakuntalaisena osallistua. Laatu ratkaisee, ei niinkään määrä.

ARKKIPIISPA HELSINKIIN

Kokonaiskirkon kysymyksistä puhuttaessa nousevat esiin monet terävät huomiot siitä, mitkä asiat ovat merkityksellisiä ja kuinka asioita tulisi kehittää. »Jos valtakunnan keskeiset päättäjät ovat Helsingissä, tulisi täällä olla myös arkkipiispan istuimen. Kirkkohallituksen ja hiippakuntahallinnon välisiä suhteita ja vastuita tulisi tarkentaa. Enemmän voimavaroja hiippakuntiin ja Katajanokan resurssit painokkaammin kirkon yhteiskuntasuhteiden hoitamiseen. Hiippakuntien johtajina ja kirkon äänen käyttäjinä piispoilla tulisi olla keskenään vielä nykyistä enemmän yhteneväisiä linjauksia. Tällöin piispainkokouksen sitova merkitys myös suhteessa piispoihin korostuisi», sanoo Osmo.

JUMALANPALVELUS ON JUHLA

Tapaamisemme päättyy Osmon kahteen painokaaseen ja samalla iloiseen toteamukseen: »Jumalanpalvelus on juhla, kun pääsee osallistumaan ehtoolliselle! Toinen toisenne kunnioittamisessa kilpailee keskenämme!» Lopuksi herra Pappisliitto vielä moikkaa kaikkia käytävän varrella työskenteleviä ja sanoo: »Nähdään taas ja muistakaa sitten lähettää Crux Unkarin osoitteella.» »No totta kai Unkarin», sanomme kuin yhdestä suusta.

Keskustelua kirjasi Hannu Ronimus.

LIITTOJEN UUDET JÄSENET

Pappisliitto

Varsinaiset jäsenet:

Hellström, Saija, Mäntsälän srk
Itkonen, Juha, Oriveden srk
Lehtimäki, Mikko, Harjavan srk
Nygård, Jan, Kokkolan srky/Karleby sv. förs.
Purra, Kaija, Korsholms kyrkl. samf./Mustasaaren suom.
Rauhala, Jyrki, Lappeenrannan srky/Sammonlahti

Maisterijäsenet:

Tuhkanen-Jukkola, Laura, Tampereen srky

Diakoniatyöntekijöiden Liitto

Antikainen, Heidi, Nousiaisten srk
Hirvonen, Marja-Leena, Valkeakosken ja Sääksmäen srky/Valkeakoski

Huttunen, Annukka, Espoon srky/Leppävaara
Johansson, Kristiina, Porin srky/Länsi-Pori
Liimatainen, Marja-Leena, Jyväskylän maasrk
Lindholm, Henrica, Yh Sydästä
Matinlassi, Suvi, Tornion srky/Alatornio
Mattila, Marita, Kodittomien Tuki
Nieminen, Mari
Nivala, Sirkku, Kuusamon srk
Pitkäranta, Maria, Treen hiippakunnan tuomiokapituli
Pykkönen, Katriina, Järvenpään srk
Vähäaho, Anu, Kuntoutuskoti Ainoleena Oy

Kanttori-urkuriliitto

Hannonen, Erkki, Riihimäen srk
Nieminen, Sini-Marika, Perniön srk
Rusava, Paavo, Porin srky/Länsi-Porin-Teljän srk
Teräslähti, Liisa, Imatran srk

Diakoniatyöntekijän identiteetti auttamisverkostossa

Jotain tässä otsikossa on sellaista joka tuntuu kiinnostavan kuulijoita, koska niin suuri joukko on ilmoittautunut? Onko päivän teema »mää ja toi» se tosiasia, joka on jatkuvasti läsnä diakoniatyöntekijöitten työssä. Kuka on »mää» tässä työssä? Olenko mää hoitaja, »sossu» tai muiden auttajien aukkojen paikkaaja, vai mitä mää olen? Mitä merkitsee diakoniatyöntekijän identiteetti? Ja jos »toi» on ne muut auttajat, joiden kanssa tulisi järkevästi toimia, niin miten teen sen, ilman että menetän jotain itsestäni tai itse sotkeuden verkkoon?

»MÄÄ» JA TYÖ — TYÖIDENTITEETIN KAKSI PUOLTA

Puhun työidentiteetistä enkä ammatti-identiteetistä. Onko niiden välillä eroa ja jos on, niin onko sillä mitään vaikutusta tai merkitystä suhteessa muuhun auttamisverkostoon? Voisin kuvitella, että sillä on merkitystä jos esimerkiksi ajattelen omakohtaista tilannettani. Olen saanut koulutuksen moneen eri ammattiin; sairaanhoitajan — erikoisalueena psykiatrin sairaanhoitajan, diakonissan, terveydenhuollon maisterin (opettajan ammatti) ja nyt kolmen viime vuoden aikana olen saanut koulutuksen perheneuvojan ammattiin. Kaikki nämä ovat eri ammatteja ja siten muodostavat myös eri ammatti-identiteetin. Mikä on siis oikea ammatti-identiteetini? Onko minulla ammatti-identiteettiä lainkaan? Kaikkea näitä tai ei mitään? Oma käsitys ammatti-identiteetistä selkiytyy kun otan käyttöön käsitteen työidentiteetti.

Työ on keskeinen identiteetin lähde. Eric Miller, Tavistock-instituutista toteaa, että työ vaikuttaa identiteettiin kahtalaisesti: sisältönsä ja kontekstinsa kautta. Näitä kahta elementtiä on mielekästä tunnistaa ja tarkastella suhteessa työelämässä tapahtu-

Diakoniatyöntekijä
- ai mää vai?

Diakoniatyöntekijöiden
seurusteluviikki
Toukokuu 3.-5.10.2001

viin muutoksiin. Parikymmentä vuotta sitten työidentiteetti ja identiteetti työnantajaorganisaation jäsenenä — siis sisältö ja konteksti — olivat useimmille eriytymättömät. Työelämän muutokset, esimerkiksi työttömyys, merkitsi katastrofia niil-

le henkilöille, joilla yhteensulautunut identiteetti oli itsen korvike. Työ oli se, joka antoi minulle omanarvon tunteet ja elämän mielekkyyden. Työelämässä on tänään kasvava joukko itsestään huolehtivia yksilöitä, jotka eivät luota liikaa työnantajaorganisaatioon, vaan arvostavat riippumattomuutta. He eivät usko elinikäiseen työpaikkaan. He eivät investoi liikaa työpaikkaidentiteettiin, vaan haluavat saavuttaa työn sisältöön liittyvän identiteetin, johon liittyvät taidot on siirrettävissä myös muualle. Onko näitä piirteitä tunnistettavissa myös diakoniatyöntekijöiden parissa? Mitä tämä merkitsee diakoniatyöntekijän identiteetin kannalta? Miten työntekijä, jonka identiteetti on eriytymätön suhteessa sisältöön ja kontekstiin, kykenee toimimaan yhteistyöverkostossa? Koetaanko rajojen ylittäminen silloin uhkana? Onko niin, että diakoniatyöntekijä, joka rakentaa identiteettinsä työn sisällön kautta kykenee paremmin toimimaan verkostossa muiden auttajien kanssa?

»TOI» — AUTTAMISVERKOSTOSSA TOIMIMINEN

Kysymys, miten toimia verkostossa, on laajasti koko julkisen hyvinvointipalvelujen haaste. Verkostossa toimiminen edellyttää kykyä ylittää sektori- ja ammattikuntarajat sekä kykyä vuoropuheluun. Verkostossa toimiminen edellyttää luottamusta. Luottamus on eri asia kuin luottavaisuus. Luottavaisuudessa ei harkita vaihtoehtoja, se on jotain hyvin selvää ja ilmeistä. Luottamuksessa tunnistetaan riskit ja siten tehdään tietoinen valinta, kuitenkin uskoen siihen, että toiseen voi luottaa.

Rajojen ylittäminen vaatii rohkeutta ja riskintokokykyä, siis kykyä luottaa toisiin. Yhteisiasiakkuiden tunnistaminen ja tunnustaminen voi murtaa sektorien välisiä raja-aitoja. Yhteisiasiakkuus on yhteisvastuullista eikä asiakkaan pallottelua paikasta toiseen. Yhteisiasiakastyössä toimitaan uudella yhteisellä alueella. Yhteisellä alueella toimiminen edellyttää vuoropuhelua. Kyky vuoropuheluun edellyttää kuuntelemisen ja puhumisen erottamista toisistaan sekä kykyä tuoda oma subjektiivinen näkökulma esille muiden näkökulmien kirjoon. Verkostossa toimimisen tavoitteena ei ole yhteinen ongelmanmää-

Helena Ewalds

rittely tai tulkinta vaan tavoitellaan moninäkökulmaisuutta ja monipuolisia subjektiivisia tulkintoja.

PITÄISIKÖ DIAKONIATYÖNTEKIJÄN OLLA »ORGANISAATIOKANSALAINEN»?

Organisaatiokansalaiselle on ominaista organisatorisen roolin rajat ylittävä auttaminen ja tukeminen, vaikka siitä ei heti palkittaisi.

Kirjoittaja toimii Porvoossa perheasiainkeskuksen johtajana.

Teksti on lyhennelmä hänen pitämästään alustuksesta diakoniatyöntekijöiden neuvottelupäivillä 5.10.2001.

Diakoniatyöntekijä
- ai mää nait?
Diakoniatyöntekijöiden
neuvottelupäivä
Tampereella 5.-5.10.2001

TUULA WALLENIOUS

Onko työ tekijänsä näköinen vai tekijä työnsä näköinen?

Ihmisen suhde työhönsä muuttuu ajan ja kulttuurin myötä. Tulkinta työstä ja sen merkityksestä ihmisen elämässä on yhteydessä arvostuksiin ja käsitykseen koko elämän tarkoituksesta. Eri tutkijat määrittelevät työasenteita ja niiden suhdetta rahaan. Työ voidaan tulkita siunaukseksi tai kiroukseksi. Työn arvoa voidaan määritellä tuottavuuden, uuden luomisen, fyysisen voiman, teknisyyden, ajankäytön tai yleisen mielekkyyden perusteella. Työntekijä ja hänen tekemänsä työ ovat kiinteässä vuorovaikutuksessa, molemmat vaikuttavat toistensa muutoksiin. Syystä voidaan pohtia, onko työ tekijänsä vai tekijä työnsä kaltainen. Pohdinnalla on merkitystä myös työssä jaksamisen ja hyvinvoinnin edistämisessä.

TYÖ TEKIJÄNSÄ NÄKÖINEN

Kysymys siitä, missä määrin työntekijä vaikuttaa työhönsä, on yhteydessä työn sisältöön ja vallitsevan kulttuurin piirteisiin. Kirkon työntekijä on kiinteäs-

Tampereen seurakuntien työntekijät avustajineen esittivät kavalkadin Stefanuksesta tämän päivän diakoniaan.

sä yhteydessä yhteiskunnan muutoksiin ja valtavirtauksiin oman kirkollisen identiteettinsä lisäksi. Mielenkiintoista on pohtia, kuinka paljon kontrollia ja sääntelyä kohdistuu kirkon työntekijään sekä yksilönä että ammattikuntansa edustajana toisaalta yhteiskunnan taholta ja toisaalta kirkon itsensä piiristä. Missä määrin persoonalliset erityispiirteet ovat sallittuja, hyväksyttyjä ja toivottavia. Kuinka joustavaa ja kokeilunhaluista kannustusta saavat ne työntekijät, jotka aidosti panevat persoonansa likoon työmenetelmien kehittämisessä. Kuinka suhtaudutaan niihin, jotka poikkeavat ammattikuntansa perinteisistä työtapoista ja kohteista.

Ammatti-identiteetin juuret ovat yksilön perusidentiteetin tulkinnassa. Ammatillinen hyvinvointi pohjaa hyvään itsetuntemukseen ja tiedostettuun arvomaailmaan sekä niiden yhteydestä ammatin haasteisiin ja vaatimuksiin. Näihin osatekijöihin liittyy myös rohkeus persoonallisen työotteen kehittämiseen.

TEKIJÄ TYÖNSÄ NÄKÖINEN

Ihmissuhdetyössä työntekijä ja asiakas ovat suhteessa toisiinsa. Työskentely ihmisen hädän ja vaikeuksien parissa aiheuttaa helposti ns. normaalin elämänsä häämääntymistä. Vaikeuksista tulee itsestäänselvyyksiä. Hädälle tuntuu. Kirkon eri työntekijät toimivat hyvin erilaisten ihmisten ja ihmisryhmien kanssa. Millä tavalla tämä vaikuttaa työntekijäryhmien keskinäiseen kanssakäymiseen, yhteistyöhön ja kirkon yhteisen tavoitteen tulkintaan? Mielenkiintoista on myös pohtia, miten työ ja työn saama arvostus vaikuttaa omaan persoonaan ja tapaan tehdä työtä. Mitä työstä tarttuu? Miten työ vaikuttaa omaan elämäntarkoitukseen? Miten työ vaikuttaa omiin arvoihin? Miten työ ja sen sisältö vaikuttavat työmenetelmiin ja niiden kehittämiseen.

KUMPI ON ENSIN: TYÖ VAI TEKIJÄ?

Työllä ja ammateilla on usein pidempi historia kuin yksittäisellä työntekijällä. Työntekijä liittyy ammattinsa sukupolvien ketjuun. Työ säilyy sukupolvesta toiseen. Yksittäisen työntekijän kannalta ainutkertaista on kuitenkin se, millaiseen elämäntyöhön hän osaamisensa, energiansa ja persoonallisuutensa käyttää. Hy-

vinovoinnin kannalta on keskeistä, miten jokainen omalla kohdallaan ratkaisee jännitteen persoonallisen työotteen ja yleisen ammatillisen mallin välillä.

Kirjoittaja toimii kouluttajana Diakonia-ammattikorkeakoulussa.

Teksti on lyhennelmä hänen pitämästään alustuksesta diakoniatyöntekijöiden neuvottelupäivillä 4.10.2001.

Diakoniatyöntekijä
- ai mää näi?
Diakoniatyöntekijä
seurakunnissa
tammikuuta 5-5.10.2001

IRENE ROIVAINEN

Identiteetti ja persoonatyövälineenä

Ajattelen, että diakoniatyössä puhe persoonasta ja identiteetistä työvälineen merkityksessä on modernin konstruktiio. Yksilön identiteetin rakentumista kuvaavaa Ottomayerin jana-ajatusta voisi soveltaa diakoniatyön kollektiivisen identiteetin tulkintaan, ehkäpä tässä yhteydessä voisimme ajatella kuvion ristin muotoiseksi.

VERTIKAALINEN TASO

Missä vaiheessa ylevästä, juhliassa avustavasta ja julistavasta diakoniatyöstä tuli nöyrää, naisten toteuttamaa uhraavaa palvelemista? Missä vaiheessa keskinäinen palvelu muuntui ajatukseksi nöyrästä, alemman henkilön toteuttamasta palvelusta, kysyy Ulla-Maija Kauppinen-Perttula väitöskirjatyönsä käsikirjoituksessa »Palkkani on, että saan palvella».

Se perinteinen diakoniatyö, jota diakonialaitoksissa tai myöhemmin seurakunnissa tehtiin esimodernina aikana, ei hahmottanut nähtävästi työtä ammatillisena instrumenttina. Ellei sitten ajatella niin, että diakoniatyöntekijän koko persoona oli työväline, jota Jumalan ajateltiin käyttävän tahtonsa toteuttamiseen. Kun tehtävään koulutauduttiin — aluksi sisarkotijärjestelmässä familistisen, paternalistisen ja hierarkkisen perhekasvatuksen idean mukaan, tärkeää olivat lopultakin muut kuin naisen persoonallisuuden piirteet, kuuliaisuuden hyveitä kuitenkaan unohtamatta. Työ oli kokonaisvaltaista työtä yhteisössä ja yhteisön hyväksi, sillä on muistettava, että senkin jälkeen kun kunnat ja seurakunnat erosivat hallinnollisesti toisistaan 1800-luvun puolivälin jälkeen, edustivat sisaret — ja myöhemmin

diakonitkin — usein ainoata ammatillista osaamista kentällä. Käytännössä työ oli kuitenkin hajanaista ja tehtäviä oli rajattomasti. Ristiriitaa aiheutti työntekijän diffuusi, epäselvä rooli. Esimerkiksi sisar teki monialaista työtä yhteisössä: kotisairaanhoidajan, köyhäinhoitajan ja työnvälittäjän. Sisaren odotettiin tekevän kaiken koko persoonansa kautta »äitinä», kokonaisvaltaisesti. Työtä rasitti diakonissaihanne — köyhyys, nöyryys ja naimattomuus — jota ei saanut häpäistä. Kyseessä oli evankeliumin julistaminen kätten toin.

Esimerkiksi 1900-luvun alussa Tampereen kaupunkilähetyksessä sisaret tukivat työssään maalais-oloista tulleita nuoria tyttöjä, tekivät sairaus- ja kotikäyntejä, olivat mukana kotisairaanhoidokokeilussa varakkaille kaupunkilaisille, kaivoivat työtä perhetään elättäville naisille, perustivat lasten paikkuseuran, käyttöesineiden kunnostamiskampanjan, ja koivat ruokaa varattomille lapsille, hoitivat lavantautisia, pitivät ompeluseuroja. Tämä käy ilmi Ulla-Maija Kauppinen-Perttulan väitöskirjatyön käsikirjoituksesta. Oriveden leprasairaalan sisarten elämänkertoihin keskittyvässä työssä hän kuvaa mm. sittemmin leprasairaalan johtajattareksi päätyneen Matilda Hjon identiteettikriisiä seuraavasti:

»Tampereella tarvitaan ymmärtääkseni terve vahva ihminen ja sellainen joka vielä saattaa tottua kaikenlaisiin oloihin. Jos hän on sairaanoloisin tai helposti väsyvä, niin ei missään tapauksessa pidän häntä panna Tampereelle, itsestäni arvelen. Olin terve ja parhaassa työkuunnossa (sitä kai pitäisi vieläkin olla), mutta Tampere on tehnyt minusta lumpsun. Mitä täällä sitten tekee vanha ja väsynyt.»

Seurakuntatyöhön diakonialaitoksista siirtyneet sisaret joutuivat ottamaan hoitaakseen laajasti sairaanhoidon ja sosiaalisen työnkin, koska työnjakoa kentällä ei vielä ollut olemassa: »Sairashoidosta me emme Tampereella pääse niin kauan kuin diakonissoina esiinnyimme», kirjoitti Matilda ja jatkoi »Lisäksi olemme saaneet kaikenlaiset köyhäin avustustavat. Siihen kuuluu semmoiset kuin tallukan teossa ohjaamiset, monenlaiset lappujen jaot y.m.» »Tästä kaikesta on mahdoton erottaa sitä ja tätä Jumalan valtakunnan työksi. Jos Jumala meidän kauttamme tekee työtä, tekee Hän sen näissä oloissa meidän tietämättämme», päättelee Matilda. Myös maalaiskunnissa diakoniatyötä vedettiin kunnanisien johtaman sosiaalihuollon alaiseksi.

Kun selkeitä kriteerejä hyvälle laupeudentyölle ei ollut, vaivasi diakonissoja jatkuva riittämättömyyden ja syyllisyyden tunne. »Miksikä en kristittyinä sulattanut hänen työkehtä käytöstänsä? Vaikka löydän lieventäviä asianhaaroja, sanoo omatuntoni minun tehneeni väärin — se paljasti sydämeni kovuuden ja ylpeyden, toi harmia monelle, pahensi meidän asiaamme ja häpäisi Kristus-nimeä», tilittää Matilda pastorille itsesyytöksissään, kun ei suostunut vakituiseksi yövalvojaksi sairastuneen kotiin.

Moderni aika ja koulutuksen kautta saavutettu professio teki diakonissoista ammattitaitoisia sairaanhoidajia ja diakoneista sosiaalityöntekijöitä, kuten tiedämme. Kutsumus ei vaatinut enää koko perso-

naa: vuoden 1968 jälkeen sisaret saattoivat avioitua tulematta erotetuiksi sisarkunnasta. Vuonna 1972 voimaan tullut kansanterveyslaki vei kuitenkin pohjan diakonissojen ammatilliselta ekspertisiltä; sisaret eivät voineet toimia enää kunnanlääkärin alaisina kotisairaanhoidajina, vaan heidän työpanoksensa siirtyi seurakuntaan. Sielunhoidollinen työ korostui, kotikäyntityö onnittelukäynteineen yleistyi ja erilaisia — lähinnä vanhusten — piirejä vetivät diakoniatyöntekijät virkатыönään. Samanlainen *deprofessionalisaatio* tapahtui sittemmin diakonien ammattikunnalle: heistä ei ollut enää sosiaalityöntekijöiksi. Modernin kauden diakoniatyötä luonnehti kuitenkin *asiantuntijan status*, *asiantuntijan tieto* ja suhdetta seurakuntalaisiin *asiakkuus*. Läheisiä yhteistyökumppaneita olivat muut *viranomaiset*: sosiaalityöntekijät, terveydenhuollon henkilöstö jne.

Diakonian uusi tuleminen tapahtui 1990-luvun laman myötä. Se liittyi kaiken kaikkiaan kolmannen sektorin merkityksen kasvuun julkisen sektorin rinnalla 1980-luvun lopulta lähtien. Vaikka yhteisöstrategioiden vahvistuminen oli yhteinen kehityssuunta koko Euroopassa, merkitsi se Suomessa askelta kohti vuosisadan alun tilannetta. Hyvinvointivaltion ja kunnan tehtäviä yhteisöllistettiin järjestöille ja yksityiselle sektorille. Ruokapankkitoiminta teki diakoniatyön uudella tavalla näkyväksi ja tähän toimintaan alkoi liittyä myös yhteiskuntakriittisiä piirteitä. Miten tämä kehitys on vaikuttanut diakoniatyöntekijöiden identiteettiin ja persoonaan? Kun diakoniatyön kohteeksi ovat yhä kasvavassa määrin tulleet syrjäytyneet marginaalit, on diakoniatyön identiteettikin murroksessa.

HORISONTAALINEN TASO

Kun tarkastelemme persoona ja identiteettiä diakonian työvälineinä, lähtökohtana on ajatus, että diakoniatyöntekijöitä yhdistää ryhmäidentiteetti. Identiteetti on aina tekemisissä samanlaisuuden kanssa: »Keitä me olemme?» Mutta samalla myös viittauksen siihen: »Keitä toiset ovat?» -tarkastelu ei voi liikkua paikallisessa ja ajallisessa tyhjiössä. Paikallisuudella en tarkoita niinkään paikkakuntaa tai paikallista seurakuntaa, vaan paikallisuus seurakunnassa on merkitysten verkko, joka on kudottu seurakuntaelämän kautta.

Seurakuntatyön yhteisö sosiaalisten suhteiden verkostoineen, erilaisine käytäntöineen ja prosesseineen muodostaa erityisen toimintafääriinsä. Seurakuntaelämä — sanankuulo, virrenveisuu, rukouselämä tarjoavat välineitä identiteettien rakentamiseen ja tuottamiseen. Mutta samalla tavalla myös suhteet yhteistyökumppaneihin ja asiakkaisiin muodostaa oman toimintakenttensä. Jälkimodernissa yhteiskunnassa työntekijöitä haastetaan solidaarisuuteen ja kumppanuuteen niin suhteissa autettaviin kuin erilaisiin vertaisverkostoihin.

Kirkollista diakoniatyötä on vaivannut kristillisen hyväntekeväisyyden taakka — tutkija Marianne Nylund puhuu väitöskirjassaan ylhäältä alaspäin suuntautuvasta »me — teille» -avusta. Nyt dia-

koniatyötä haastetaan palaamaan vertaiseksi ja kumppaniksi toteuttamaan työtä me — meille -otteella kansalaisyhteiskunnan marginaaliin.

MILLÄ TAVOIN IDENTITEETTI JA PERSOONALLINEN TYÖOTE PERUSTEE DIAKONISTA TYÖOTETTA

Miten voimme siis käyttää persoona ja identiteettiä työvälineenä? Vain siten, että kirkollinen diakonia löytää oman identiteettinsä, erityispiirteensä ja missionsa tässä ajassa. Vain sillä tavalla se voi antaa tilaa polyfonialle, diakoniatyöntekijöiden persoonallisille äänenpainoille. Sosiaalipedagogiikan piirissä tunnetaan ajatus, että aito yhteisö muodostuu aina persoonista ja vastaavasti yhteisöä ei ole olemassa ilman persoona. Tämä ajatus on erityisen totta diakoniatyössä. Diakoniatyöntekijöiden ei tarvitse muuttua sosiaalityöntekijöiksi tai sairaanhoitajiksi, heidän ryhmäidentiteettinsä on diakoniatyössä. Olennaista on yksilönä ja ryhmänä käyttää ja hallita identiteettinsä eri puolia.

KYSYMYKSIÄ

* Mikä on julkisen ja seurakunnallisen työnjako? Miten pitkälle diakoniatyössä jatketaan taloudellista avustamista? Suomessakin alkaa olla totta maailmalla jo koko 1990-luvun jatkunut kehitys, jossa sosiaalipoliittista rahoitusta pyritään suuntaamaan ohjelmiin, jotka rakentuvat yksipuolisesti sosiaalisten ongelmien ympärille. Järjestöjen rahoituksen ehdoksi on asettumassa palvelutuotanto yksittäisille ongelmaryhmille, työttömille, väkivaltaperheille jne. Tämä rahoitusperusta on jyrkästi ristiriidassa monien aatteellisten järjestöjen lähtökohtien kanssa. Kirkko ei voi mielestäni toimia pelkkänä yhteiskunnan työrukkasena.

* Vanhusten määrä lisääntyy, eikö olisi aika pohdita laitosdiakonian mahdollisuuksia kirkossa — ei niinkään eliitin hoitopaikkoina kuin aidosti köyhimpien hoitopaikkoina?

* Kuinka kirkko aikoo vastata henkilökuntansa ikääntymiseen ja eläköitymisen haasteeseen? Paras lääke työuupumusta vastaan on myönteiset työnäykät, kunnolliset työsuhteet, työolosuhteet ja kunnollinen toimeentulo.

*Kirjoittaja toimii sosiaalityön yliassistenttina
Tampereen yliopistossa.*

*Teksti on lyhennelmä hänen pitämästään alustuksesta
diakoniatyöntekijöiden neuvottelupäivillä 4.10.2001.*

**Irene
Roivainen**

KIRKKO TOISIA VARTEN — DIETRICH BONHOEFFER LUTHERIN TYÖN JATKAJANA

Luterilaisen pasturin *Dietrich Bonhoefferin* (1906–1945) ajatukset herättävät kiinnostusta edelleen ympäri maailmaa Etelä-Afrikasta tänne Pohjolaan ja USA:sta Kaakkois-Aasiaan. 1960-luvulla esitettyjen villien Bonhoeffer-tulkintojen jälkeen on päästy asiallisemmille linjoille. *Kirjeitä vankilasta* -teoksen (*Widerstand und Ergebung*) napakat ilmaiset — »raamatullisten käsitteiden ei-uskonnollinen tulkinta» ja »uskonnoton kristinuskko» — on voitu sijoittaa Bonhoefferin kokonaistuotannon kontekstiin. On nähty, että keskeistä noissa formuloinneissa on ollut etsiä vastausta kristittyinä ja kirkkona elämiseen maailmassa, niin että todellakin kohdattaisiin elämäntodellisuus kristillisen uskon valossa. Bonhoefferin ajatukset ovat innoittaneet kristittyjä kautta maailman ja johtaneet osaltaan moniin käytännön sovelluksiin puolen vuosisadan ajan.

KIRKKO KRISTUKSEN LÄSNÄOLONA

Bonhoefferin persoonassa kiehtoo epäilemättä hänen teologiansa ja käytännön toimintansa läheinen yhteenkuuluvuus. Käytännön toiminta Saksan kirkkotoistelussa ja vastarintaliikkeessä on luettava hänen meriitteihinsä, mutta myös teologina hän esitti joukon ajatuksia, joilla on kestävä systemaattista arvoa. »Verta, rotua ja kansaa» korostaneen kansallissosialistisen pseudouskonnon taustaa vasten on ymmärrettävää se ehdottomuus, jolla Bonhoeffer korosti kaiken teologian lähtökohdan olevan joulu ihmeessä: että itse Jumala syntyi ihmiseksi.

Kirkon persoonayhteisössä olemuksellisesti — eikä vain vaikutuksena ja tapahtumana — läsnä olevan kolmiyhdyksen Jumalan ilmoitus on Bonhoefferin peruslähtökohta. Tästä kulmakivestä käsin hän kritisoi ihmiskeskeistä »tietoisuusteologiaa», joka ei ottanut vakavasti Kristuksen persoonaa eikä ylösnousemuksen todellisuutta vaan päätyi dogmatismiin. Kantilainen tietoteoria ohjasi huomion vaikutuksiin ja »arvonkokemukseen» eikä itse läsnä olevaan Kristukseen. Bonhoeffer toisaalta yhtyi reformoidun *Karl Barthin* teologiseen uskontokritiikkiin, mutta kun Barth lähti liikkeelle abstraktista ilmoituskäsitteestä Bonhoeffer asetti keskukseen Lutheriakin selkeämmin kirkon teologis-sosiologisen yhteisön. Hän kritisoi Barthia abstraktista »il-

moituspositivismista», joka ei ota riittävän vakavasti konkreettista ihmistä.

TOISIA VARTEN OLEMINEN

Bonhoefferille oli erityisen tärkeä suomalaisessakin tutkimuksessa paljon siteerattu Lutherin ehtoollissaarna *Sermon von dem hochwürdigen Sakrament des heiligen wahren Leichnammes Christi und von den Bruderschaften* vuodelta 1519 (WA 2, 742–758), johon vedoten hän varhaisteoksissaan keskeisellä tavalla argumentoi. Sakramenttia tarvitaan kirkon olemuksellisen jatkuvuuden ja uudestisyntymisen kokonaisvaltaisuuden tähden: kasteessa synnyttään Kristuksen ruumiin jäsenyyteen ja ehtoollinen ruokii tuota yhteyttä kaikkein kokonaisvaltaisimmin. Bonhoefferin vankilakirjeiden kuuluisa muotoilu »kirkko toisia varten» juontaakin juurensa jo hänen varhaiskautensa teoksiin *Sanctorum communio* ja *Akt und Sein*. Yksilö ja yhteisö on aina nähtävä samanaikaisesti.

»Toisia varten oleminen» perustuu uskon ja rakkauden yhteenkuuluvuuteen, mikä on ollut myös suomalaisen Luther-tutkimuksen keskeinen lähtökohta. Vanhurskauttamisen ja pyhityksen yhteinen nimittäjä on uskossa läsnä olevan Kristuksen toiminta, »Kristuksessa oleminen». Bonhoeffer näkikin Lutherin jälkeisen luterilaisuuden menettäneen tajun armosta kalliina lahjana. Siitä oli tullut »halpaa armoa», kun armosta tuli periaate eikä lahja, joka kutsuu kantamaan ristiä. Bonhoefferin käsitettä »halpa armo» on muuten Suomessa viljellyt ainakin Lutherin tuntija TT *Olavi Tarvainen* 1940-luvun alussa ilmestyneessä teoksessaan *Kallis armo*. Samainen Tarvainen korosti myös Lutherin ja Paavo Ruotsalaisen uskonkäsitteen yhteisiä piirteitä. Samalta pohjalta voitaisiin nähdä myös Lutherin ja Bonhoefferin peruslähtökohdissa yhteenkuuluvuutta: ristin teologiaa ei tulisi unohtaa.

EKUMEENINEN SPIRITUALITEETTI

Bonhoefferiltä on voitu ammentaa innoitusta myös spiritualiteetin vaalimiseen ja hengelliseen ohjaukseen. Tässä mielessä ajankohtainen teos on vankilakirjeiden ohella Bonhoefferin pieni opus *Yhteinen elämä* (*Gemeinsames Leben*, 1938). Bonhoeffer ko-

roisti yksilöllisen ja yhteisöllisen hengellisen elämän sisäkkäisyyttä ja korosti Lutheriin viitaten psalmien säännöllisen rukoilemisen sekä Isä meidän -rukouksen merkitystä. Jos rukous ymmärretään Jumalasuhteen hoitamiseksi, on keskeistä nähdä Raamatun sanan ja rukouksen yhteenkuuluvuus.

Bonhoeffer oli myös ekumeenisesti suuntautunut teologi, alan uranuurtaja. Hänen teologiansa on herättänyt kovasti kiinnostusta myös katolisissa. Onpa ilmestynyt väitöskirja nimeltä *Societas sympathica*, jossa pyritään käymään kuvitteellista ekumeenista kirkko-opillista keskustelua Bonhoefferin ja katolisen konsiiliteologin *Karl Rahnerin* välillä. Toisaalta Bonhoeffer on kiinnostanut myös evankelikaaleja ja anglikaaneja luterilaisista puhumatta-kaan.

KIRKKO SODANJÄLKEISESSÄ MAAILMASSA

Monet Bonhoefferin ajatuksista ovat myös tämän päivän seurakuntatyössä ajankohtaisia. Etsimättä tulee mieleen jumalanpalvelusuudistus, jossa kirkko ja seurakunta halutaan nähdä kolmiyhenteisen Jumalan läsnäolosta elävänä yhteisönä (koinonia, kommuunio). Ei tule eristäytyä oman kulttuurin kontekstista, mutta ei myöskään pidä kritiikittä sulautua maailman menoon (diakonisuus ja missionaarisuus). Bonhoefferin ajatuksista voitiin ammentaa innoitusta niin Suomessa kuin muuallakin, kun luterilainen sosiaalietiikka uudistui 1960-luvulta lähtien. Kirkkojen maailmanneuvostossa ja luterilaisessa maailmanliitossa Bonhoefferin vaikutus oli nähtävissä niin eettisissä kuin missiologisissakin linjauksissa.

Suomessa Bonhoefferiltä on vaikutteita omaksunut mm. uuskansankirkollinen virtaus lipunkantajanaan *Erkki Niinivaara*. Myös *Martti Simojoki* arvioi Bonhoefferiä myönteisesti; *John Vikström* on kertonut ammentaneensa näihin päiviin asti innoitusta Bonhoefferin ajatuksista. Keskeistä on kirkon uskollisuus olemukselleen keskellä elämää. Linjaukset olisivat sopineet hyvin yhteen *Kohti yhteistä hyvää*

-kannanoton ja ruokapankkien kanssa. TT *Mikko Malkavaara* onkin teoksessa *Kirkonkirjat köyhyydestä* viittänyt Bonhoefferin olleen yhtenä teologisena vaikuttajana diakoniatyön uudelleenmuotoutumisessa.

KOLMIYHTEYS JA LUONTO

Kun on tehty yhteenvetoa 1900-luvun teologiasta, keskeisimpänä löytönä on pidetty Jumalan trinitaarisuuden entistä syvempää ymmärtämistä. On esitetty teesi teologian »trinitaarisesta rytmistä». Vuosisadan alkupuolella hallitsi liberaaliteologian ajatus Jumalasta Isänä (*Adolf von Harnack*); 1920-luvulla painotukset olivat Kristus-keskeisiä, äärimuodossaan kristomonistisia (*Karl Barth*); vuosisadan loppupuolella taas nousi esiin uudella voimalla oppi Pyhästä Hengestä (*Jürgen Moltmann*). Kuhkan vaiheeseen liittyvät omat ylilyöntinsä, jotka veivät keskustelua eteenpäin. Uuden Katekismuksemme teologisena lähtökohtana on juuri Jumalan kolmiyhteys. Pyritään esittämään triniteetti tasapainoisesti.

Bonhoefferin ajattelussa pelastushistoriallisen kolminaisuusopin merkitys on nähtävissä, vaikkakaan hän ei näytä tuovan asiaa riittävän selkeästi esiin. Hänkään ei täysin säästy Barthin Luther-tulkinnan vaikutukselta, jossa luonto ja Luoja liiaksi eristetään toisistaan. Taustalla oli myös kansallissosialismin ihmispalvonta sekä rodun, veren ja kansan korostaminen. Tarkoitus oli hyvä — Jumalan pyhyden ilmaiseminen —, mutta ilmaisukeinot lienevät liiaksi sidoksissa jo *Rene Descartesin* ja *William Ockhamin* ideoihin palautuvaan ajatteluun, jossa persoona ja luonto idealistisesti erotetaan toisistaan. Ei tule riittävästi esiin näkökulma »yhdessä luomakunnan kanssa». Toisaalta vain ristin juurelta löydämme Jumalan olemuksen vastakohtaansa kätkeytyvänä rakkautena sekä Sanan ja sakramentin kautta Hengen, armon tuojan syntiselle.

Kirjoittaja on Kangasalan seurakuntapastori.

KANTTOREIDEN VALTAKUNNALLINEN
NEUVOTTELUPÄIVÄ JÄRVENPÄÄSSÄ
5.-7.2.2002

Timo Merensilta/Credo Imagebank

AVA NUMMINEN

LAULAMISEN ILO VOISI OLLA KAIKKIEN ULOTTUVILLA

Laulaminen on monille mukava, itsestään selvä asia seurakuntatilaisuuksissa tai muualla, joissa ihmiset laulavat yhdessä. Näin ei kuitenkaan ole aina. On paljon ihmisiä, joille laulamistilanteet ovat kiusallisia muistutuksia omasta »osaamattomuudesta ja lahjattomuudesta».

Törmäsin laulunopettajana sekä ääni- ja esiintymiskouluttajana toimiessani melko usein ihmisiin, jotka jännittivät ja arastelivat tavattomasti laulamistaan ja jotka myös uskoivat itse »etteivät osaa laulaa». Tämä käsitys perustui valitettavasti usein koulussa saatuun negatiiviseen palautteeseen ja monilla laulaminen olikin loppunut siihen.

Melko tavallinen käsitys sekä maallikoiden että musiikin ammattilaisten keskuudessa tuntuukin ole-

van se, että joko ihminen osaa laulaa tai sitten hän ei osaa. Jälkimmäisessä tapauksessa oletetaan tavallisesti, että mitään ei ole tehtävissä. Koulun laulu-koetraditio tai musiikkiopistojen pääsykokeet, joihin kuuluu laulamista, heijastelevat tätä mustavalkoista käsitystä. Ainakaan minun tiedossani ei ole, että niille oppilaille, jotka laulavat »nuotin vierestä» olisi tarjottu systemaattisesti opastusta.

Aloin ihmetellä tätä jyrkkää rajaa osaamisen ja osaamattomuuden välillä ja vähitellen siitä muotoutui tutkimus.

TUTKIMUSRYHMÄ

Tutkimukseni »Laulunsa hukanneet ja laulamaan oppiminen» Sibelius-Akatemian DocMus -yksikös-

sä on nyt loppusuoralla. Luonnehdin tässä artikkelissa eräitä tutkimuksessa esiin tulleita seikkoja.

Tutkimusryhmääni osallistui kymmenen henkeä (kuusi naista ja neljä miestä), joista kahdeksan oli teologian opiskelijaa. Kahdeksan osallistujaa oli alle 30-vuotiaista ja kaksi 50-ikävuoden kummallakin puolella.

Tutkimusryhmään oli pääsyaati-muksena, että »Ukko Nooa» ei suju. Toisin sanoen, että joku tuttu lyhyt laulu ei mene nuotilleen ja/tai laulam- inen on niin epävarmaa, että siitä on vaikeaa saada selvää.

Ääniala oli seitsemällä osallistu- jalla alussa 4–5 sävelaskelta ja kol- mella oktaavin verran.

Laulamisen ongelma oli pääasiassa psykologista laatua neljällä henkilöllä. Tällä tarkoitan, että he olivat varsin vakuuttuneita omasta osaamattomuus- taan ja ääni oli heiveröinen. He epäilivät kuule- vansa väärin ja korkeammalle laulaminen tuntui mahdottomalta.

Lopuilla ongelmat olivat sekä psykologisia että fysiologisia. Edellä mainittujen hankaluuksien li- säksi he eivät hahmottaneet välttämättä lainkaan, meneekö oma ääni ylöspäin tai alaspäin tai miten ohjata ääntä »osumaan» annetun äänimallin kans- sa yhteen.

Yhteistä kaikille oli, että heidän oli annettu ymmärtää koulussa tai muualla, että »he eivät osaa laulaa».

LAULAMINEN KEHITYSPROSESSINA

Merkittävän brittitutkijan Graham F. Welchin mu- kaan voidaan laulamisen tutkimuksessa nähdä kak- si päälinjaa:

1) »Laulaminen kehitysprosessina»: Laulamista tarkastellaan monimutkaisena fyysisenä, psykologi- sena ja kulttuurisena ilmiönä. Erilaisuus ja vaihtelu laulutaidoissa nähdään normaalina ja pidetään täy- sin mahdollisena, että laulamista ja korvaa voi harjaannuttaa.

2) »Laulutaidon puute on vamma»: Laulaminen luokitellaan joko puhtaaksi tai epäpuhtaaksi ja lau- lutaitoa pidetään synnynnäisenä ominaisuutena.

Tällä tutkimustraditiolla on ollut suuret vaiku- tukset koulujen laulunopetukseen ja yleensä ihmis- ten mielikuviiin laulamisesta.

Oma tutkimukseni liittyy ensin mainittuun ke- hitysprosessi -traditioon.

Työskentelimme tutkimusryhmän kanssa yhteen- sä 20 ryhmätunnilla (yhteensä 50 tuntia) ja henki- löstä riippuen jokainen osallistui lisäksi yksityistun- neille 4–16 kertaa (enimmillään yhteensä 12 tun- tia).

Ryhmätunneilla mm. opettelimme avaamaan

**»Oma kokemukse-
ni tutkijana ja ryh-
mänvetäjänä on,
että ehkä vaikeinta
koulutetulle muu-
sikolle on malttaa
työskennellä 'lau-
lunsa hukanneiden'
kanssa riittävän
hitaasti ja mitään
erityisiä tuloksia
odottamatta.»**

ääntä, improvisoimme puhuen ja lau- laen, jaoimme hyviä ja huonoja lau- lukokemuksia ja harjoittelimme lau- luja. Yksityistunneilla oli mahdolli- suus saada yksityiskohtaista palautet- ta äänentuotostaan ja silloin harjaan- nutettiin esimerkiksi äänen korkeu- den kuuntelukykyä sekä kurkunpään ja korvan yhteistyötä halutun äänen- korkeuden tuottamiseksi.

Alustavina tutkimustuloksina voi todeta:

— Jokaisen osallistujan ääniala laajeni erityisesti ylöspäin ja kattoi lopuksi jokaisella ainakin oktaavin.

— Jokainen pystyi myös laula- maan yhdessä muiden kanssa ja/tai

pianon säestyksellä useita lauluja kuten virsiä tai kansanlauluja nuotilleen.

— Kaikilla taito ei ehtinyt vielä vakiintua; välillä äänet olivat ikään kuin uudestaan »hakusal- la». Mutta enää tämä seikka ei mykistänyt, vaan pystyttiin esim. »hyppäämään» lauluun takaisin mu- kaan, vaikka välillä ei olisikaan tavoittanut laulun esimerkiksi korkeimpia säveliä.

— Ryhmässä työskentely koettiin positiiviseksi ja kannustavaksi. Helpotti huomata, ettei ollut on- gelmineen yksin.

— Laulamisen koettiin myös tuoneen iloa, itse- luottamusta ja esiintymisvarmuutta elämään.

TUULIN AJATUKSIA

Lainaan tähän erään tutkimukseeni osallistuneen »Tuulin» ajatuksia ja kokemuksia.

Tutkimuksen alussa hän kertoi:

»Olen tosi kova pala tutkimukseesi: jo 53-vuoti- as opiskelija, laulun suhteen lapsena vaiennettu. Rakastan hoilottaa yksikseni vanhoja hengellisiä lauluja, joita laulettiin minun seurakuntavuosinani. Haluaisin myös ihan oikeasti laulaa, jos se vain olisi mahdollista.

Sain jo hyvin varhain kotona kuulla sellaisia kommentteja kuin että »äänellään se harakkakin laulaa» tai suoranaisia kehotuksia »älä laula».

Varsinainen suunsulkija oli tapaus pyhäkoulussa. Oli jokin eri seurakuntien pyhäkoululaisten yhtei- nen tilaisuus. Kaikista ryhmistä oli jokin esitys. Meil- lä harjoiteltiin jotain kuorolauluesitystä. Minäkin menin mukaan. Opettaja kuunteli laulua tarkkaan, kuunteli uudelleen ja sanoi: »Tulisitko sinä Tuuli pois». Toiset lauloivat uudelleen — hyväksyttävästi. En kelvannut edes joukon mukana laulamaan. Jos oli pitänyt kotopuheita vain sisarusten kiusantekona, nyt ainakin tajusin olevani huono!

Seurakuntanuorissa pidin kovasti hengellisistä lauluista. Mutta lauloin niitä vain »hengessä sisään- päin» eli huulet liikkuiivat ääneti. Monet sana- ja sävelpätkät ovat syöpyneet aivoihini.

Uskon, että suurin osa ihmisistä pystyy ilmaise-
maan itseään myös laulamalla. Laulamattomuuteen
on monia syitä, kuten esiintymispelko yms. fobiat.
Miksi pitäisi olla huippuhyvä saadakseen luvan
laulaa? Eikö tunne ja ilmaisu esitä sanoman parem-
min kuin äänen puhtaus?»

Vuotta myöhemmin sain häneltä erään ryhmä-
tunnin jälkeen sähköpostia. Ryhmätunnilla Tuuli
oli yksin esittänyt ryhmälle »Kuubalaista serenadia»
mainiosti nuotilleen pianon säestyksellä laulaen.

»Niin rättiväsynyt kuin olinkin laulamaan tul-
lessani, niin lähdin sieltä kovin virkistyneenä. Se
oli uskomaton muutos. Muutenkin koen vasta nyt
saaneeni uskallusta ja kuin 'pään auki' tähän 'ulkoi-
seen laulamiseen', sisällä soi useinkin, vaikka se
sisäinen ääni on ollut lähes muumioituneena.

Eilen koulusta tullessani bussissa lauloin sisäises-
ti, samalla kun muistelin perjantain lauluja. Bussin
ja kodin välillä lauloin jo puoliääneen pimeydessä
päilyllä. Sitten kotona teetä keittäessäni kajautin
'Arvon mekin ansaitsemme', johon miesystäväni
sanoi, että sehän meni hyvin ja lauloimme yhdessä
pari säettä (äänekkäästi), kunnes poikani kielsi
meluamasta, koska häntäkin aina kielletään kova-
äänisestä äänestä.

No, tämä ei jää tähän...»

EVÄITÄ RYHMÄNVETÄJÄLLE

Tutkimusryhmääni osallistuneille oli tutkimusta
aloitettaessa yhteistä se, että he olivat olleet joko
vuosia laulamatta kokonaan tai laulaneet niin, että
muilla ei juuri olisi ollut mahdollista kuulla heidän
ääntään. Oma ääni koettiin huonoksi ja jopa hä-
vettäväksi. Ilmeistä onkin, että näin ollen ei voinut
myöskään kehittää ääntään. Jos näet haluaisi oppia
laulamaan, olisi alettava laulaa!

Oleellista laulamaan oppimisen kannalta olisi-
kin mielestäni luoda turvallinen ilmapiiri, jossa
ihmiset uskaltavat esiintyä omalla äänellään. Nega-
tiivista palautetta ei anneta, vaikka ryhmässä esi-
merkiksi yhteisen alkuäänen löytäminen ei onnis-
tuisi lainkaan. Olisi tärkeintä vain rohkaista ihmi-
siä käyttämään ääntään vailla minkäänlaista »oi-
kein laulamisen» vaatimusta.

On myös tärkeää antaa tilaa ihmisten pohtia ja
vaihtaa kokemuksiaan toistensa kanssa.

Oma kokemukseni tutkijana ja ryhmänvetäjänä
on, että ehkä vaikeinta koulutetulle muusikolle on
maltaa työskennellä »laulunsa hukanneiden» kans-
sa riittävän hitaasti ja mitään erityisiä tuloksia
odottamatta. Monet asiat, jotka itselle muusikoksi
kasvamisen kautta ovat päivänselviä, kehittyvätkin
hitaasti ja vaativat kärsivällistä toistamista.

Varomattomalla sanakäanteellä voi lukita koko
orastavan prosessin. Olisi opittava luottamaan pro-
sessiin, eikä hätistää sitä johonkin suuntaan, jota
itse pitää (ainoana) oikeana. Kuunnella mukana-
olijoita, rohkaista uudelleen ja uudelleen, pitää
yhdessä hauskaa äänellä — meillä oli tutkimusryh-
män kanssa keskimäärin aina mukavaa, usein haus-
kaa, mutta varsin usein myös riemastuttavan haus-
kaa — ovat perusevaita lauluarkojen ryhmän vetä-
jälle.

Kaisa Rajamäki kouvolaalaisesta seurakunnasta
kirjoitti viime kesän Kuhmon kirkkopäivien jäl-
keen seurakuntansa lehteen esityksestä, jonka pidin
kirkkopäivillä yhdessä Lohjan kanttori Sirpa Lam-
pisen kanssa.

Esitykseen varattu luokkatila kävi aivan ahtaak-
si eivätkä kaikki kiinnostuneet mahtuneet mukaan.
Rajamäki kysyy, mistä väenpaljous ja suuri innostus
asiaan kertoo ja vastaa näin:

»Ainakin laulamisen tärkeydestä, laulamisen, ha-
lusta ja ilosta. Myös monien »laulutaidottomien»
jakamasta nujerretuksi tuleminen kokemuksesta.
Mutta ehkä myös muusta, ennen kaikkea syvästä
kaipauksesta tulla kuulluksi omana itsenään. Myös
kirkossa».

Kirjoittaja Ava Numminen on diplomilaulaja, HuK.

Teologian opiskelijoiden perinteisessä Kirkon päivässä pohdittiin

KUINKA KIRKKO KOHTAA TULEVAT TYÖNTEKIJÄNSÄ?

Kirkon päivään kokoontui väkeä yli 200 teologian opiskelijaa Helsingistä, Turusta ja Joensuusta. Paikalla oli lisäksi kaikkien hiippakuntien, Pappisliiton, Kirkon teologikoulutustoimikunnan, Kirkon koulutuskeskuksen ja teologisten tiedekuntien edustajia. Piispoista mukana olivat Lapuan piispa Jorma Laulaja, Porvoon piispa Erik Vikström ja Turun arkkihiippakunnan piispa Ilkka Kantola.

Tuomiokirkon Kryptassa pidetyn keskustelutilaisuuden alussa teemaa lähestyttiin draaman keinoin. Puhuttelevissa sketsipätkissä hahmoteltiin niin kesäteologin kuin papin työn erilaisia kipupisteitä, esimerkiksi työssä jaksamista, työaikojen järjestämistä ja papin identiteettiä. Kaiken kaikkiaan tilaisuudessa käytiin varsin vireää keskustelua kirkosta työnantajana. Keskusteluissa huomioitiin, että kirkko on ottanut itselleen monia uusia tehtäviä ja myös sille asetetut odotukset niin seurakuntalaisten kuin työntekijöiden taholta ovat muuttuneet. Opiskelijoiden puheenvuoroissa todettiin, että seurakuntien tulisi jatkossa huolehtia entistä paremmin tulevista työntekijöistään esimerkiksi työharjoittelun yhteydessä. Nykyisin ongelmia esiintyy esimerkiksi työhön perehdyttämisessä, harjoittelun ohjauksessa, työnjaossa ja työilmapiirissä. Lisäksi harjoitteluseurakuntien lukumäärä on jo nyt riittämätön ja lähitulevaisuudessa tarve vain kasvaa. Eräät seurakunnat eivät myöskään maksa teologiharjoittelijalle palkkaa. Perusteltu kysymys onkin se, säädetäänkö tässä muutamia tuhansia markkoja aivan väärässä paikassa. Myös harjoittelunohjaajien suhteen vastuullisan maksaminen tulisi olla lähtökohteisesti normaali käytäntö, kuten Pappisliiton apulaistoiminnanjohtaja Hannu Ronimus näistä asioista totesi.

Piispa Kantolan mielestä on hyvä asia, että kirkon tulevat työntekijät pohtivat kriittisesti tulevaa työtään ja ovat valveutuneita myös palkkakysymysten suhteen. Hän totesi, että monien tutkimusten mukaan kirkon työntekijät ovat itse asiassa varsin sitoutuneita työhönsä. Kantola painotti esmiesten roolia esimerkiksi työajan rajaamisessa. Kirkon koulutuskeskuksen johtaja Simo Peura puolestaan totesi, että kirkon johtajakoulutukseen ollaan

Helsingissä järjestettiin I.I.I. perinteinen Kirkon päivä -tapahtuma.

Teemana oli »Kirkko kantaa!?»

Päivän aikana käytiin keskustelua siitä, miten kirkko tukee teologeja opiskeluaikana ja työelämässä.

viime aikoina panostettu varsin paljon. Hän uskoo, että tämä tulee vähitellen näkymään myös seurakuntien käytännön johtamistyössä.

Kantola toimii myös kirkon teologikoulutustoimikunnan puheenjohtajana. Hänen mukaansa teologien työssä jaksamisen tukemista on pyritty viime aikoina kehittämään kirkossa monin tavoin. »Nykyisin suositetaan dialogista suuntaa. Opiskelijoiden ja työhön tulevien kysymyksille annetaan tilaa. Uusia työntekijöitä pyritään perehdyttämään hyvin työhönsä ja myös erilaiset palauteseminaarit kuuluvat hiippakuntien vakio-ohjelmistoon.»

Kantola korosti kuitenkin myös, että tehdystä kehitystyöstä huolimatta paljon on vielä tekemättä. Voimaa voi kuitenkin saada monelta eri taholta. »Papilla on myös seurakuntalaisten tuki takanaan. Hän voi levollisesti kulkea yhtä matkaa muiden ihmisten kanssa; kirkon usko kantaa.»

Simo Peura korosti yhteistyön merkitystä. »Nykyisin vallalla tuntuu olevan varsin individualistinen kulttuuri. Yhteisöllisyyden ajatusta voitaisiin olla luomassa nykyistä paremmin jo opiskeluaikana», Peura pohti.

Myös Joensuun teologisen tiedekunnan käytännöllisen teologian professori Paavo Kettunen huomioi tiedekunnan merkityksen. Kettunen totesi, että sekä kirkolla että yliopistolla on teologien tukemisessa tärkeä rooli, vaikkakin niiden funktiot ovat erilaisia.

Piispainkokous päätti jokin aika sitten, että teologian ylioppilaille tehdään jatkossa soveltuvuustesti. Kettunen näkee tämän mahdollisuutena, joka voi osaltaan tukea opiskelijaa ja antaa mahdollisuuksia kasvuprosessiin. Samalla on kuitenkin tärkeää, että testissä heikommin menestyneitä ei jätetä yksin.

Piispa Jorma Laulaja totesi Tuomiokirkon kryptassa, että seurakunnat ovat ongelmista huolimatta varsin hyviä työyhteisöjä — jokaisessa työyhteisössä on omat ongelmansa ja siten seurakunnissakin on monenlaista parantamisen varaa.

Piispa Laulajan mielestä seurakunnat ovat ongelmista huolimatta varsin hyviä työyhteisöjä. Hän totesi, että jokaisessa työyhteisössä on omat ongelmansa ja siten seurakunnissakin on monenlaista parantamisen varaa.

TYT:n puheenjohtaja Mikael Vanttinen oli tapahtumaan tyytyväinen. Hänen mielestään päivän järjestelyt toimivat, hiippakunnat saivat näkyvyyttä myös esittelyständien kautta ja opiskelijat ottivat keskustelussa aktiivisen roolin. Tänä vuonna piispat eivät olleet keskusteluosuudessa panelisteina pöydän takana vaan he olivat yleisön joukossa. Vanttinen piti tätä toimivana ratkaisuna. »Mielestäni se antoi keskustelulle hyvän pohjan.» Vanttinen korosti muutenkin tasa-arvoisen kohtaamisen merkitystä. Yliopiston opetushenkilöstö, kirkko, ammattiyhdistys ja opiskelijat kohtaavat Kirkon päivässä vailla ennakkoluuloja ja hierarkioita.

Vänttisen mielestä päivän eräs ongelma oli ajan puute. Monia esille nousseita kysymyksiä olisi ollut

hyvä käsitellä perusteellisemmin. Jatkossa voitaisiin harkita ryhmäkeskustelujen lisäämistä tai kanavien järjestämistä. Eniten Vanttinen oli harmissaan yliopiston henkilöstön hiljaisesta roolista. Hän toivoi heiltä sekä runsaampaa osanottoa että suurempaa aktiivisuutta keskustelussa.

Ennen Kryptassa pidettyä osuutta järjestettiin messu Tuomiokirkossa. Siellä saarnan piti piispa Jorma Laulaja. Päivän avoimen osuuden jälkeen pidettiin vielä erillinen Pappisliiton opiskelijatoumikunnan järjestämä keskustelutilaisuus, missä pohdittiin erityisesti sitä, millä toimenpiteillä kirkko tulevaisuudessa pystyy olemaan kilpailukykyinen työnantaja työmarkkinoilla.

Kirkon Päivä -tapahtuman järjestivät Kirkon teologikoulutustoimikunta, Pappisliitto ja teologisten tiedekuntien opiskelijajärjestöt.

Kirjoittaja on vapaa toimittaja ja TM

TOPELIUKSEN JOULUVIRREN UUSI SUOMENNOS

Ruotsin kirkon virsikirjan käännöstyössä hyväksyimme alusta alkaen ennakkoluulottoman periaatteen: ei ole olemassa ikään kuin kanonisoituja entisiä suomennoksia, joita ei voisi tarvittaessa muokata tai muuttaa, jos kieli tai sävelmä sitä vaativat. Suomennosten joukossa oli sekä Suomen että Ruotsin kirkon virsikirjojen yhteisiä virsiä ja meille tuttuja hengellisiä lauluja, joilla Ruotsin kirkossa on virren asema.

Yksittäisistä virsistä olen itse tehnyt eniten töitä Topeliuksen jouluvirren »Ei valtaa, kultaa, loistoa» (Svk. 31, Rvk. 645) kääntämiseksi. Jo Suomen virsikirjaa varten tein runosta useita eri versioita, joista yksi oli varovainen muunnelmä tutun joululaulun »En etsi valtaa, loistoa» sanamuodosta. Silloisen virsikirjavalioikunnan puheenjohtajan piispa Paavo Kortekankaan mielestä uuden käännöksen tulisi kuitenkin olla selkeästi erilainen kuin joululaulun perinteinen teksti. Niinpä Topeliuksen jouluvirsi sai sen asun, mikä sillä nyt on meidän virsikirjassamme.

Tämä laulu on yksi niistä, joihin liittyvät vahvat tunnearvot ja perinne. Sen vuoksi täytyi asettaa kysymys: Voiko ja saako olla olemassa muuta sanamuotoa kuin se, jota on käytetty jo liki sata vuotta? M. Korpilahden käännös on näet jo vuodelta 1909. Ovatak tutun sanamuodon ilmaissut niin kanonisoi-tuja, ettei niihin voi kajota, vaikka runokieli on sadassa vuodessa yleensäkin paljon kehittynyt ja sisältää uusia mahdollisuuksia alkutekstin kääntämiseen?

Minua ovat hämmästyttäneet jotkut tästä uudesta käännöksestä tulleet palautteet. Virsikirjan ilmestymisen jälkeen muuan helsinkiläinen pappi vähätteli eräässä kulttuurilehdessä uutta suomennosta haluten osoittaa, miten perinteinen käännös on uskollisempi alkutekstille kuin uusi. Tätä tulkin-taa en ole vielä kukaan lakannut hämmästelemästä. Samantapaista uudelleen kääntämisen kyseenalais-tamista on kuulunut joskus sieltä ja täältä. Toisaalta sain palautetta mm. eräältä teologisen tiedekun-nan nyt jo edesmenneeltä professorilta, opettajalta-ni. Hän puolestaan oli ilahtunut uudesta käännök-sestä, koska se hänen mielestään oli lähempänä Topeliuksen runon sanomaa. Olemmeko perinteen vankeja? Teemmekö näin oikeutta virren runoil-jalle ja hänen ajatuksilleen? Emmekö välitä tutus-tua lähemmin virren sanoman rikkauteen?

Niin tuttu ja rakas kuin perinteinen sanamuoto onkin, se kuitenkin käännöksenä on paikoin hyvin ylimalkainen ja yleislyyrinen ja jättää ilmaisematta monia Topeliuksen alkutekstin tärkeitä ja keskeisiä ajatuksia. Käännös on viime vuosisadan alussa teh-tynä kaunista runokieltä, ja Sibeliuksen säveltämä-nä lauluna siinä elää herkkä joulun tunnelma. On todettava, ettei mikään käännös voi siirtää kielestä toiseen lähtötekstin kaikkia ilmauksia, kielikuvia eikä vivahteita. Mikään suomennos ei ole koskaan lopullinen. Mutta tavoitteena tulisi olla sellainen käännös, jossa tekstin keskeisin sanoma ja tärkeim-mät ilmaukset välittyvät toiseen kieleen. Tähän olen omalta osaltani pyrkinyt, kun olen yrittänyt kääntää Topeliuksen runon Ruotsin kirkon suo-menkieliseen virsikirjaan vielä tarkemmin ja uskol-lisemmin kuin omaan virsikirjaamme.

Virsi on saanut nyt uutta ilmettä verrattuna Svk:n virteen 31.

*»Ei valtaa, kultaa, loistoa / tuo joulu lahjanaan, /
vaan Luojan olkoon kunnia / ja rauha päällä maan. /
Oi Herrani, / käy vieraaksi, / tuo enkeleitä turvaksi. /
Ei valtaa, kultaa loistavaa / vaan Luojan kunniaa.»*

(Alkuteksti vapaasti suomennettuna on tällainen: »Älä anna minulle loistoa, kultaa, komeutta / siunattuna jouluai-kana. / Anna minulle Jumalan kunniaa, enkelivartio / ja rauha maan päälle. / Anna minulle juhla, / joka ilahduttaa eniten / sitä kuningasta, jonka olen pyytänyt vieraaksi. / Älä anna minulle loistoa, kultaa, komeutta, / anna minulle enkelivartio.)

Mielellämmehän me nimenomaan etsimme val-taa ja loistoa, mutta jouluvirsi pyytää jotain aivan muuta. Tutun joululaulun säkeet »se joulu suo, / mi onnen tuo / ja mielet nostaa Luojan luo» ovat alkutekstiin verrattuna kovin etäisiä ja yleislyyrisiä ilmauksia.

*»Suo koti luona rakkaiden / ja lasten joulupuu / ja
sanan valo taivainen, / kun ilta tummentuu. / Ja
rauhasi / tuo tuntooni, / luo ilo uskoon, toivooni. / Suo
koti luona rakkaiden / ja valo taivainen.»*

(Anna minulle koti isänmaassa, / kuusi, jonka ympärillä lapset ovat piirissä, / anna Herran sanan valaisema ilta, / kun pimeys on ympärillä. / Anna minulle koti (pesä), jossa vallitsee omantunnonrauha, / iloinen luottamus, toivo ja usko. / Anna minulle koti isänmaassa / ja Herran sanan valoa.)

Perinteisen joululaulun säkeet »tuo kotihin / jos pieneenkin / nyt joulujuhla suloisin» eivät tulkitse

Topeliuksen rukouksen sisimpiä sydänääniä, joissa pyydetään nimenomaan tunnonrauhaa, toivoa ja uskoa. Eivätkö nämä ole joulun ydinajatuksia?

Säkeistön alkua »giv mig ett hem på fosterjord» on vaikea sellaisenaan kääntää suomeksi. »Suo mulle maja rauhaisa» tuo kuitenkin tänä päivänä mieleen jonkin tilapäisen asumuksen eikä niinkään kotia.

»Luo köyhien ja rikkaiden / käy, joulukuu, rauha tuo. / Ja toivo lämmin, iloinen / maailman talveen luo. / Saan Kuninkaan, / kun Herran saan, / et sinä muutu milloinkaan. / Luo köyhien ja rikkaiden / tuo toivo iloinen.»

(Korkean ja alhaisen, rikkaan ja köyhän luo / tule, pyhä joulurauha. / Tule lapseniloisena, tule sydämellisen lämpimänä / nyt maailman talviaikana. / Tule sinä ainoa, joka et

muutu, / tule, Herrani ja Kuninkaani. / Korkean ja alhaisen, rikkaan ja köyhän luo / tule iloisena ja sydämellisen lämpimänä.)

Viimeisen säkeistön rukouksessa korostuvat sanat »lapseniloinen» ja »sydämellisen lämmin», joiden sisältöä ja tunnetta tulisi saada käännökseen. Ilmaus »maailman talviaikana» voi tarkoittaa muutakin kuin pelkästään talvea. Onko se kuva myös ahdistavasta maailmantilanteesta, josta puuttuvat rakkaus, ilo ja toivo sekä lämpö ihmisten välillä?

Perinteisen käännöksen säkeet »sua halajan, sua odotan, / sä Herra maan ja taivahan» eivät sisällä ajatusta, että joulun Herra on ainoa, joka ei muutu. Hän pysyy samana, vaikka ajat vaihtuvat.

Tämän virren käännös ei ole siis syntynyt hetkessä. Siinä on ollut monta vaihetta, ja myös tätä uusinta käännöstäni olen hionut ja muokannut uudelleen ja uudelleen. Pyrkimyksenäni on ollut tulkita Topeliuksen runon rikkaita ja syviä ajatuksia niin uskollisesti ja runollisesti, kuin se minulle kääntäjänä on ollut mahdollista.

Ruotsin kirkon virsikirjan suomennostyössä kääntäjiä ja kirkkomuusikkoja on ohjannut visio virren kolmiyhteydestä: uskollisuus alkutekstin sanomalle, ehyt, ilmeikäs ja osuva kielellinen ilmaisu sekä sanojen ja sävelmän kangertelematon yhteys, niin että laulaminen sujuu luontevasti. Tämän toteuttaminen on vaatinut monien perinteen kahleiden katkaisemista.

Kirjoittaja on kirjailija, käännöstöryhmän jäsen.

Kirjoittaja on toiminut pappina Kemissä 36 vuotta ja julkaissut parikymmentä runokokoelmaa. Hän on ollut

Suomen kirkon virsikirjan uudistustyössä virsikirjakomitean jäsenenä, osallistunut

Raamatun käännöstötyöhön sekä ollut käsikirjakomitean jäsenenä valmisteltaessa jumalanpalvelusuudistusta ja Kirkollisten toimitusten kirjaa.

Ovatko tutun sanamuodon ilmaisut niin kanonisoituja, ettei niihin voi kajota? Säveltäjäkin on kansallinen monumentti.

Jean Sibeliuksen näköispatsas Järvenpäässä. kuva Timo Saarinen.

CONNECTING PEOPLE — ihmistyössä IT-alalla

Pappisvihkimyksestäni tuli viime kuussa kulu-neeksi viisitoista vuotta. Tuosta ajasta olen ollut varsinaisessa seurakuntatyössä ainoastaan kolme ja puoli vuotta. Kuitenkaan en oikeastaan ole tehnyt selektiivipapin työtä sanan virallisessa merkityksessä päiväakkään. Siinä mielessä kertomukseni ei vastaa tämän artikkelisarjan otsikkoa. Tämä onkin enemmän kertomus yhdestä työurasta kirkon ja yhteiskunnan välisellä »harmaalla vyöhykkeellä».

KALLIOSTA KALLIOON

Kolme vuotta sain tehdä töitä Kallion seurakunnassa 1980-luvun lopulla. Silloinkin tuota upeaa kirkkoa korjattiin. Vaikka kirkon piirissä ei juuri tiimityn määritelmiä vielä tuolloin pohdittukaan, opin Kalliossa arvostamaan jumalanpalveluksen suunnittelua ja toimittamista tiimitynä. 1980-luvulla syntyi paljon erilaisia teemajumalanpalveluksia, kuten afrikkalainen gospelmessu, leipämessu jne. Todellinen haaste oli tehdä käsikirjan mukaisesta sunnuntain jumalanpalveluksesta monipuolinen ja toimiva tapahtuma. Yhteinen suunnittelu edellytti myös yhteisiin tavoitteisiin ja päämääriin sitoutumista henkilökohtaisten tapojen ja mieltymysten sijaan.

Kalliossa tutustuin myös kahteen itselleni aiemmin tuntemattomaan paikallisseurakunnan työmuotoon: yhteiskunnalliseen työhön ja seurakuntadiakoniaan. Ne tulivat muovaamaan työtäni yli kymmenen vuoden ajan. Kolmen vuoden kuluttua sain kutsun Diakonissalaitokselle sairaalapapin ja kouluttajan tehtävään. Lähdin vuoden määräaikaiseen työhön, mutta jäin sille tielle yhdentoista vuoden ajaksi. Sairaalasienhoidon ja kouluttajan työn yhteismitattomuus oli ennen kaikkea aikataulullinen: Oli äärimmäisen hankalaa koettaa vastata kirurgisten osastojen spontaaneihin tarpeisiin ja noudattaa samalla opettajan lukujärjestyksen perustuvaa työpäivää. Siitä huolimatta — tai ehkä juuri siksi — opin noina vuosina ihmiselämästä enemmän, kuin monessa muussa työssä.

LISÄKOULUTUSTA LAMAAN

1990-luvun alkuvuosien lama muutti suomalaisen seurakuntatyön luonnetta kenties lopullisesti. Tuo-

ta muutosta sain seurata läheltä diakoniatyöntekijöiden perus- ja lisäkoulutuksen näkökulmasta. Helsingin Diakoniaopistolle yhteiskunnan lama merkitsi paradoksaalisesti kasvun aikaa. Koulutuksen ns. yksikköhintaa eli yhteen koulutustapahtumaan myönnettävää valtionapua leikattiin roimasti, mutta samalla käynnistettiin viereisessä luokassa työmarkkinapoliittisin perustein vastaavatyypistä koulutusta. Näin saimme mahdollisuuden laajentaa kustannustehokkaasti Diakoniaopiston koulutustettavaa yhä monipuolisemmin myös sosiaali- ja terveysalan ammatillisen lisäkoulutuksen alalla.

Noina vuosina opin myös yrittäjyyden ja taloudellisen tulostavuuksen perusteet. Ensimmäinen oppimani periaate kuuluu: Ilmaista koulutusta ei ole olemassa. Ei, vaikka kirkon täydennyskoulutuslenterin pullistelikin tuolloin kursseja, joiden osallistumismaksu huippukouluttajista huolimatta muodostui käytännössä vain täysihoidokustannuksista. Koulutus on aina kallista ja aina sen maksaa joku. Vaikka tuotimme koko 90-luvun ajan myös kirkon lisäkoulutusta panin merkille, että kunnallinen sosiaali- ja terveystoimi oli jostain syystä paremmin sisäistänyt tuon talouden lainalaisuuden. Kirkossa satsattiin koulutukseen paljon keskushallinnon ja hiippakuntahallinnon tasolla. Samalla luotiin tahtomasti eräänlainen pattitilanne: Koska kirkon oma koulutus oli näennäisesti maksutonta, oli asiakkaalle vaikeaa perustella normaaliin kustannusrakenteeseen perustuvan koulutuksen hintoja.

Toinen periaate: Julkisen koulutuksen rahoitus on lopulta hyvin suhdanneherkkää ja talouden taivoin alitista ylikuumenemiselle. Muutaman vuoden ajan viranomaiset tilasivat aikuisten ammatillista lisäkoulutusta sadoilla miljoonilla markoilla. Nopeat söivät hitaat jos kykenivät käyttämään osamistään oikein. Yhtä nopeasti nuo samat rahoituskanavat myös supistettiin minimiin. Taas kysyttiin taipuisuutta ja mukautumiskykyä.

Kolmas väittäjä ei enää liity talouteen vaan esimiestyöhön: Vain harvoista ihmisistä voi kasvaa hyviä johtajia ilman koulutusta ja henkilökohtaista oppimisprosessia. Toisaalta jokaisella, joka suostuu

Nokian tutkimuskeskuksessa suunnitellaan myös laitteiden ulkoasua.

oppimaan ja muuttumaan, on loistavat mahdollisuudet. Lähimpieni arvion mukaan minulla on luontaisia edellytyksiä toimia johtajana. Kesti kuitenkin monta vuotta ennen kuin ymmärsin, että nuo ominaisuudet eivät riitä jollen nöyryy oppimaan uutta sekä itsestäni että ympäristöstäni.

ORGANISAATIOUUDISTUS — MITÄ TAPAHTUU HUOMENNA?

Koko 1990-luvun ajan työskentelin organisaatiossa, jonka henkilökunnan määrä ensin kolminkertaistui viidessä vuodessa ja senkin jälkeen kasvoi vielä kymmenen prosentin vuosivauhtia, kunnes tasaantui vuosituhaten vaihteeseen. Samaan aikaan rakennettiin ammattikorkeakoulujärjestelmä. En jaksa muistaa montako organisaatiouudistusta (suunnitelmista puhumattakaan) Diakoniaopistolla ja Diakonissalaitoksella noina vuosina tehtiin. Sen kuitenkin muistan, että noin neljännen jälkeen kollegani toi minulle esitteen työyhteisöjen kehittämiskonsulttikoulutuksesta, jossa painopistealueena oli organisaation muutosagenttina toimiminen. Pää-

timme molemmat osallistua oppiaksemme jäsentämään koettua ja elettyä teoreettisiin viitekehyksiin ja toisaalta oppiaksemme hyödyntämään kokemamme omassa koulutuspalvelutuotannossamme.

UUDET MAHDOLLISUUDET JA VAATIMUKSET

Kahden vuoden prosessikoulutuksen aikana avautui eteeni aivan uusi maailma. Aloin ymmärtää työyhteisöjen dynamiikan lainalaisuuksia, organisaatiokulttuurin olemassaoloa ja liikeyritysten henkilöstöhallinnon periaatteita ja käytäntöjä. Kokemus oli samanaikaisesti kiehtova ja pelottava. Huomasin, että kirkon työntekijän peruskoulutuksella oli mahdollista käydä relevanttia keskustelua liike-elämän ammattilaisten kanssa. Saattoi kuulla ja ymmärtää ja tulla kuulluksi ja ymmärretyksi.

USKON HYPPY

Kymmenen Diakkarivuoden jälkeen sain mahdollisuuden maistaa seurakuntapapin työtä uudelleen. Lähdin puolen vuoden työkeikalle Lontoon suoma-

laiselle kirkolle. Tuntui hyvältä huomata, että sekin rooli oli vielä elossa, vaikka papin työ siirtolaiskirkossa onkin kovin erilaista kotimaan työhön verrattuna. Palattuani Suomeen maaliskuussa 2000 sain kohta yllättävän puhelun. Minulle tarjottiin henkilöstökonsultin äitiyslomasijaisuutta Nokian tutkimuskeskuksessa Ruoholahdessa. Alkoi ankara sisäinen prosessi. Kävin läpi etuja ja riskejä. Ensi kertaa oli tarjolla työ, jonka pätevyysvaatimuksissa ei puhuttu mitään pappeudesta tai sitoutumisesta kirkon tunnustukseen. Sen sijaan puhuttiin sitoutumisesta yrityksen tunnustukseen: Nokian arvoihin ja toimintakulttuuriin. Voisiko olla mahdollista, että tällainen papin identiteetillä varustettu ihminen saisi palkkansa Nokiasta ja antaisi sille työpanoksensa? Lopulta päätin tehdä uskon hypyn: Päätin pitkän pysyvän työsuhteeni ja lähdin seikkailuun. Aloitin tiimien ja ryhmien kehittämiskonsultin työn Nokiassa viime vuoden syyskuussa.

CONNECTING PEOPLE?

Nokian tutkimuskeskus tuntui heti alkuun »sopivan» kokoiselta liiketoimintayksiköltä. Sen työntekijämäärä on jokseenkin sama kuin HDL-ryhmän Diacor mukaan luettuna. Kuitenkaan en oikeastaan vieläkään kykene hahmottamaan koko organisaation laajuutta: Pelkästään Suomessa nokialaisuus yhdistää lähes kahtakymmentä tuhatta ihmistä. Tutkimuskeskus (Nokia Research Center) on Suomen toimintayksiköistä varmaankin kansainvälinen: Pelkästään Ruoholahdessa työskentelevät ihmiset edustavat 40:ä eri kansallisuutta. Yhteinen työkieli on englanti vaikka sitä äidinkielenään puhuvien osuus on häviävän pieni.

Jälkeenpäin ajatellen juuri Nokiaan asettuminen on kenties ollut itse asiassa helpompaa kuin oletin. Organisaatiokulttuurissa on liikkumavaraa ja yksilön kunnioitus yhtenä yrityksen arvoista näkyy mm. suvaitsevaisuutena ja kulttuurisen moninaisuuden sietämisenä. Ollakseen niin suomalainen yritys, Nokia on yllättävän hyvin kyennyt kääntämään monikulttuurisuuden vahvuudekseen.

Kuultuaan työpaikanvaihdoksestani ovat monet kommentoineet: »Hienoa, että Nokia palkkaa joukkoihinsa myös pappeja», toisten lausussa ehkä hieinan sarkastisesti: »Jaa, onko väki Nokiassa tosiaan siinä pisteessä, että sinne tarvitaan jo pappia paikalle?» Tosiasia on, ettei minua ensisijaisesti palkattu pappeuteni vuoksi. Vaakakupissa taisivat painaa ihan muut osaamisalueet. En siis edelleenkään ole yhteiskunnallisen työn selektiivi. Pappeutta ei silti ole tarvinnut kertaakaan hävetä tai kieltää — päinvastoin: Olen kokenut, että ihmiset asennoituvat siihen avoimesti ja mielenkiinnolla. Vaikka se tilastollisesti onkin merkityksetöntä, olen saanut myös toimia pappina työtovereitteni keskellä toimittaen kasteita ja vihkimisiä ja ohjaten tarvittaessa surutyötä. Missään tapauksessa en koe luopuneeni

ni pappeudestani! Se kulkee mukani tässäkin työssä.

Vaikka työtä riittää varmasti kotitarpeiksi saakka, ei mikään aikaisemmista työyhteisöistäni ole yhtä selkeästi sitoutunut kunnioittamaan työn ja työn ulkopuolisen elämän tasapainon merkitystä. Jokainen työntekijä on aikuinen ihminen, jonka tulee myös itse asettaa oman elämänsä rajapyykit. Esimies on vastuussa jokaisen alaisensa hyvinvoinnista. Henkilökohtaisten tavoitteiden ja motivaation reflektointi esimiehen kanssa käytävinä keskusteluina on tässä yrityksessä jatkuva prosessi.

Määräaikaisuus päättyi ryhtyessäni nykyiseen tehtävääni viime keväänä. Vastaan nyt tutkimuskeskuksen esimiestyön kehittämisestä ja teen sillä alueella koulutusta, koulutussuunnittelua, konsultaatiota ja työnohjausta. Kokemus esimiestyöstä ja kouluttajan tehtävistä Diakoniaopistolla on ollut hyvin arvokasta pääomaa.

Tässä työssä tulee väistämättä vertaileeksi johtamista erilaisissa organisaatioissa. Ilokseni olen nähnyt myös kirkon esimieskoulutuksen kehittyvän viime vuosien aikana merkittävästi. Pitkälle kehitettyä johtamistyön malleja ei voi siirtää sellaiseen yrityselämään kirkkoon. Ihmiskasvoisuus, rehellisyys ja kyky sitouttaa ihmisiä yhteisiin tavoitteisiin ovat kuitenkin sellaisia ominaisuuksia, jotka olisivat äärimmäisen tärkeitä myös kirkon kentässä toimivilla esimiehillä. Juuri näissä nokialaiset esimiehet ovat jo pitkällä. Sitoutuminen likeyrityksen arvoihin on mahdollista silloin, kun ne on kommunikoitu mahdollisimman selkeästi ja kun niitä on keskusteluissa mahdollista reflektoida ja muokata osaksi omaa arkipäiväistä työtä. Tällä tavalla arvoista on Nokiassa tehty arkisia, helposti lähestyttäviä ja omaksuttavia.

*Kirjoittaja Olli Holmström on Nokian tutkimuskeskuksen vanhempi henkilöstökonsultti.
olli.holmstrom@nokia.com*

PAAVO KORTEKANGAS

Kirkon vastuu ulkosuomalaisista

Suomalaisten ensimmäinen joukkomuutto uudella ajalla oli savolaisten siirtyminen 1600-luvun alkuvuosikymmeninä Rautalammin suurpitäjästä Keski-Ruotsiin, etenkin Vermlantiin. Kaskiviljelyyn tottuneet savolaiset halusivat turvata elinkeinonsa lähtemällä avarammille alueille, joissa kruunun puolesta oli luvattu tämän viljelytavan vapaa harjoittamismahdollisuus. Pian alkoi siihen tulla rajoituksia, mistä syystä osa lähti vielä enemmän länteen eli Amerikkaan asti. Olihan Delawaren 1638 perustetun siirtokunnan alkuajan asukkaista yli puolet Vermlannin suomalaisia. Vermlannissa suomalaiset tulivat ruotsalaisten seurakuntien jäseniksi. Vielä 1800-luvullaakin yritettiin eräiden fennomaanien toimesta saada suomalaisille omia seurakuntia, mutta se ei onnistunut silloin paremmin kuin aikaisemminkaan. Todennäköistä kuitenkin on, että myös suomea käytettiin ainakin alkuaikoina suomalaisten kirkollisena kielenä jonkin verran. Tietävästi myös Delawarissa, jonne siirtolaisten mukana lähetettiin nimenomaan ruotsalainen pappi, oli ainakin yksi suomalaista alkuperää ollut pappi jonkin aikaa. Hyvin nopeasti siirtokunta kuitenkin muuttui englanninkieliseksi. Ruotsin ns. metsäsuomalaiset säilyttivät kotikielensä suomen useita sukupolvia, vaikka enempää kouluopetusta kuin kirkollistakaan palvelua ei sillä kielellä annettu.

Toisin sanoen silloin, kun oli kysymys valtion hyväksymästä ja toteuttamasta siirtolaisuudesta, kirkko oli mukana kuvassa, joskaan se ei ottanut huomioon hengellisen hoidon perusedellytyksenä olevaa äidinkieltä. Paremmin suomalaisia kohteli kielellisesti valtiovalta 1800-luvulla, jolloin suomalaisia houkuteltiin siirtolaisiksi »Venäjän Amerikkaan» eli Alaskaan, jota suurin toivein Venäjän valtio asutti 1830-luvulta lähtien, sekä parikymmentä vuotta myöhemmin Siperiaan, erityisesti Amurinmaahan. Kumpaanakin siirtyi muutaman sadan hengen suuruinen suomalaisjoukko. Hengellisestä huollosta vastasi valtion palkkaama pappi. Alaskassa oli viisi vuotta tässä tehtävässä Suomen kansakoulun isäksi sittemmin kutsuttu pastori Uno Cygnaeus, jonka aikana rakennettiin Sitkaan vaatimaton kirkkokin. Toisin sanoen, kun oli kysymys saman suuren valtakunnan Venäjän asuttamisesta, kauas kotimaastaan lähtijöistä huolehdittiin myös kirkollisesti.

Toisin oli asianlaita, kun oli kysymys omaehtoi-

sesta siirtolaisuudesta, varsinkin Pohjois-Amerikkaan suuntautuneesta. Ensimmäiset suomalaiset siirtolaiset tulivat Pohjois-Norjasta, jonne oli siirtynyt työn hakuun Pohjois-Suomesta väkeä. Vaikka sekä aikaisemmin saapuneilla ruotsalaisilla että norjalaisilla oli jo oma kirkkokuntansa, suomalaisten hengellisestä hoitamisesta vastasivat lestadiolaiset, jotka perustivat jo 1867 oman kirkkonsa Pohjois-Michiganiin. Hancockiin, suomalaiskeskukseksi kasvavaan pieneen kaupunkiin, oli 1867 perustettu yhteiskandinaavinen seurakunta, johon osa suomalaisista liittyi. Valtaosa yhä paisuvasta suomalaisjoukosta jäi kuitenkin kokonaan kirkon ulkopuolelle. Useimmat katsoivat edelleen kuuluvansa Suomen kirkkoon, niin kuin oikeastaan kuuluivatkin. Siirtyminen kansankirkko- tai valtiokirkkojärjestelmästä kokonaan toisenlaiseen uskonnollisiin oloihin ei ollut helppoa. Aktiivinen omatoimisuus ei ollut luonteenomaista suomalaisille siirtolaisille.

Suomenkielinen seurakuntaelämä kangerteli alussa pahasti; myöhemmin 1800-luvun lopussa myös keskinäiset ristiriidat haittasivat sitä ja johtivat lestadiolaisuuden lisäksi kahden, ajoittain useammankin suomalaiskirkon syntyyn. Sitä ennen yritettiin skandinaavisen yhteistyön merkeissä etsiä Suomesta pappeja työskentelemään suomalaisten parissa. Merkkivuosi oli 1876, jolloin ensimmäinen pappi Suomesta, A. E. Backman, tuli Pohjois-Michiganiin suomalaisia palvelemaan. Hän ei ollut virallisen kirkon lähettämä, vaan Suomen lähetysseuran välittämä. Sympaattisesti ja sitkeästi vaikealla työmaalla seitsemän vuotta työskennellyään Backman palasi takaisin Suomeen. Hänen seuraajansa J. K. Nikander sitä vastoin jäi loppuelämäkseen Yhdysvaltoihin. Hänestä tuli suomalaisten oman kirkon, Suomi-synodin, perustaja ja ensimmäinen esimies sekä oman oppilaitoksen, Suomi-opiston ja sen pappiseminaarin johtaja. Kirkollisen elämän valtauma amerikansuomalaisten keskuudessa oli tämä 1890 perustettu Suomi-synodi, joka 1962 liittyi suurempaan luterilaiseen kirkkoon; se puolestaan laajeni 1986 nykyiseksi Amerikan selkeästi suurimmaksi luterilaiseksi kirkkokunnaksi (ELCA).

Suomen kirkon osuus tässä kehityksessä ei ole ollut tietenkään vähäinen; tulivathan monet Suomi-synodin papit Suomesta ja seurattiinhan sen pappiskoulutuksessa paljolti Suomen esikuvia. Silti kirkon asenne koko siirtolaisuuteen oli pitkään sama kuin suomalaisen yhteiskunnan eli ynsä.

Parhaassa työiässä olevan monisatatuhtaisen joukon siirtyminen Suomesta nähtiin tappiona siitä huolimatta, että oma maa ei pystynyt tarjoamaan kaikille työtä ja toimeentuloa. Kirkon asenteeseen vaikutti suuresti yleisesti vallalla ollut teologinen ajattelu, jonka tunnusmerkkejä olivat luterilainen kahden regimentin oppi ja siihen liittyneenä kolmisäätyoppi. Niiden mukaisesti yhteiskunta rakentuu kullekin kuuluvien tehtävien tunnollisesta hoitamisesta. Julkisen yhteiskunnan tehtävä on luoda lailla ja sen toteuttamisen valvonnalla puitteet elämälle. Kirkon tehtävä puolestaan on opettaa Jumalan sanaa, joka ohjaa omantunnon elämää. Ihmisen ei pidä itse rikkoo Jumalan asettamia rajoja. Papit varottelivat teollistumisen laajentumisvuosina 1800-luvun lopulla maaseudun nuoria lähtemästä kaupunkeihin, saati sitten ulkomaille. Piti tyytyä siihen asemaan, johon oli joutunut, eikä lähteä rahanhimon viettemänä muualle.

Tämän mukaisesti puhuivat myös Suomen piispat, ennen kaikkea Gustaf Johansson ja J. R. Koskimies. Jälkimmäinen opetti pohjoissuomalaisiaan näin: »Suurimpia onnettomuuksia on kiihko lähteä vieraisiin maihin. Ei uskova lähde Amerikkaan, vaan jää kotiin, sillä hän tietää, että jos Jumala olisi tahtonut hänet Amerikkaan asumaan, olisi hän antanut hänen siellä syntyäkin.» Näin siis opetti suurina siirtolaisvuosina sekin Suomen piispoista, josta 1920-luvulla tuli sillanrakentaja Suomen kirkon ja Suomi-synodin välille ja joka kutsuttiin ensimmäiseksi Suomi-synodin kunniajäseneksi.

Uudelle vuosisadalle siirryttäessä tapahtui kirkon asenteissa muutosta. Jo pelkästään kirkollisten toimitusten asiallinen rekisteröinti Suomessa vaati yhteistyötä. Tosin lainsäädäntöä tämän järjestämiseksi ei saatu valmiiksi ennen Suomen itsenäisyyden aikaa. Se yhdistys, joka oli ottanut myös siirtolaisten asian omakseen, oli Suomen Merimieslähetyseura, joka oli perustanut jo 1890-luvulla merimieskirkon New Yorkiin ja San Franciscoon. Vaikka niiden toiminta jäi vain muutaman vuosikymmenen mittaiseksi, ne olivat myös siirtolaisten hoidossa tärkeitä. Merimieslähetyseura myös palkkasi yli kymmenen vuoden aikana siirtolaispappeja läntiseen osaan Yhdysvaltoja hajaannuksessa olevia suomalaisia palvelemaan. Näistä joistakin tuli Suomen palattuaan innokkaita amerikansuomalaisten kirkollisuuden puolestapuhujia. Tuloksena kirkko lähetti piispa Koskimiehen 1921 kolmeksi kuukaudeksi Yhdysvaltoihin suhteita solmimaan. Jopa arkkipiispa Johanssoninkin viimeinen tervehdys Suomi-synodille vuoden 1929 lopulla oli sävyllään lämmin. Kuta pitemmälle vuodet ja vuosikymmenet ovat kuluneet, sitä sydämellisemmiksi nämä suhteet ovat käyneet. Suomen kirkon apu ei ulottunut, osittain valtiollisistakin syistä, Amerikan siirtolaisiin silloin, kun sitä olisi eniten tarvittu. Kansankirkko oli liian hidas käänteissään; ne vaativat paljon tilaa ja aikaa.

Ennen kuin kirkko otti ulkosuomalaistyön omaksi tehtäväkseen, tätä työtä tekivät eräät yhdistykset, ennen kaikkea Merimieslähetyseura, joka on ollut työn uranuurtaja Australiassa ja Etelä-Amerikassa, osittain Euroopassakin. Suomen Kirkon Seurakuntatyön yhteyteen perustettu diasporatoimikunta hoiti yhteyksiä suomalaisiin siirtolaisiin toisen maailmansodan jälkeisistä vuosista saakka aina vuoteen 1974, jolloin ne siirtyivät Kirkon ulkomaanasiain neuvoston ja toimiston työalaksi. Periaatteeksi on kirjattu, että jokaisella ulkomaille asuvalla suomalaisella on oikeus saada kirkollista palvelua äidinkielellään niin kauan kuin hän sitä tarvitsee. Palvelun määrä ja laatu vaihtelee tietenkin tilanteen mukaan. Kirkon ulkosuomalaistyö saattaa riittävän pitkälle »uskon äidinkielellä» ulkomaille pysyvästi asettuneita uuteen kirkolliseen yhteyteen, jossa vähitellen kielikin vaihtuu. Tätä tehdään yhteistyössä kussakin maassa olevan luterilaisen kirkon kanssa. Kysymyksessä on vastavuoroisuusperiaate eli Suomessa luvataan palveluja täällä oleville ao. kirkkojen jäsenille. Sopimuksissa, joita on tehty Saksan evankelisen kirkon, Yhdysvaltain evankelis-luterilaisen kirkon (ELCA), Kanadan evankelis-luterilaisen kirkon (ELCC), Australian luterilaisen kirkon ja eräiden muidenkin kirkkojen kanssa, on pyritty takaamaan suomenkieliselle seurakuntatyölle riittävät resurssit ao. kirkossa niin kauaksi aikaa kuin sitä tarvitaan. Ruotsissa suomenkielinen työ on nivelletty osaksi ruotsalaisten paikallisseurakuntien ja hiippakuntien työtä. Suomen kirkko on kaikkien näiden kanssa ollut myös siten yhteistoiminnassa, että on avustettu kussakin kirkossa olevaa koulutuksesta ja materiaalista vastaavaa suomalaisen kirkollisen työn keskusta.

Siellä, missä ei ole sellaista kirkkoa, jonka kanssa voitaisiin sopimus tehdä, tai luterilainen kirkko ei muuten pysty suurta suomalaisyhteisöä varten työntekijöitä palkkaamaan, on Suomen kirkko pyrkinyt järjestämään viran palkkauksen. Ennen kaikkea tämä koskee Espanjaa, jossa sekä Manner-Espanjassa että Kanarian saarilla on tuhansien suomalaisten yhteisöjä. Niissä toimivat suomalaisseurakunnat ovat olleet erinomaisia kirkon kynnyksen madaltajia koti-Suomessakin. Tarkoitus on, että amerikkalaiseen tapaan erimuotoisista suomalaisista seurakuntayhteisöistä ulkomaille tulisi itsensä kannattavia. Suurimmassa osassa tämä on toteutunutkin. Joka tapauksessa kirkko on ainakin hyvin pitkälle ymmärtänyt, että maailmasta on tullut liikkuva; enää ei voi vaatia tai olettaa, että jokaisen on pysyttävä paikallaan siinä asemassa ja paikassa, johon on sattunut syntymään.

Kirjoittaja oli Kuopion piispana 1975–1981 ja Tampereen piispana 1981–1996. Hän oli kirkon ulkosuomalaistyötä johtavan elimen puheenjohtajana 20 vuotta (1978–1997).

SAIJA KRONQVIST

Pohjoisesta Etelään: Kirkkojen haasteet Namibiassa

Alkukeväästä 2000 Teologisen tiedekunnan valtionhallinnonharjoittelupaikkojen listalla haettiin teologian ylioppilasta tutkimaan Namibian kirkkojen ja valtion suhdetta. Projektin oli lähtenyt liikkeelle Suomen Namibian suurlähettilään Kari Karangon aloit-

teesta, joka oli jo aiempina vuosina kutsunut eri alojen opiskelijoita kenttätöihin Namibiaan. Harjoittelijaohjelman taustalla oli tavoite kartoittaa yhteiskunnallisten toimijoiden tilannetta Namibiassa ja analysoida niiden tilannetta poikkitieteellisesti. Kun harjoittelupaikkani varmistui, aloitin val-

mistautumisen lukemalla Namibiaa koskevaa kirjallisuutta sekä tapaamalla suomalaisia asiantuntijoita, joiden kanssa käydyt keskustelut auttoivat minua orientoitumaan tehtävääni. Osallistuin myös ulkoministeriön kehitysyhteistyötehtäviin lähtevien valmennuskurssille.

Harjoitteluajaksi ajoittui heinä–syyskuuhun. Suurlähetystö antoi valtionhallinnonharjoittelijoille vapauden toimia tehtävänsä parissa itsenäisesti. Tehtäväni oli kirjoittaa raportti Namibian kirkkojen haasteista. Paikallisena yhteistyökumppanina oli Namibian kirkkojen neuvosto, jonka puheenjohtaja Nangula Kathindi ja tiedottaja Lilian Moir osoittautuivat tehtäväni merkittäviksi tukijoiksi. Vaikka työskentelin ensisijaisesti suurlähetystön tiloissa Windhoekissa, aloitin kuitenkin tausta-aineiston keräämisen Namibian evankelis-luterilaisen kirkon arkistosta Oniipasta, joka sijaitsee Pohjois-Namibiassa.

Namibian kirkkojen neuvosto on perustettu vuonna 1978. Namibian kirkkojen neuvostossa on 14 jäsenkirkkoa, joiden lisäksi siihen kuuluu myös muutamia kristillisiä yhteisöjä ja yhdistyksiä. Windhoekissa minulle tarjoutui mahdollisuus haastatella kattavasti Namibian kirkkojen neuvoston jäsenkirkkojen johtajia sekä muita asiantuntijoita Namibian yliopistolla, Terveysministeriössä, Lakiasiantoimistossa, Pauliniumin Teologisessa Instituutissa ja Katolisen AIDS-työn keskuksessa.

Haastattelujen myötä sain kattavan kuvan eri tahojen näkemyksistä ja ongelmakentästä kokonaisuudessaan. Kirkkojen haasteet kulkevat samaa tahia yhteiskunnallisen muutoksen kanssa.

Vaikkeimmiksi haasteiksi kirkoissa koettiin AIDS, sosiaalinen eriarvoisuus ja valtion varojen myöntäminen sotilaallisiin tarkoituksiin. Myös Namibian

itsenäistymistaistelujen aikaiset muistot nousivat ajoittain haastatteluissa kipeinä esiin. Toisin kun Etelä-Afrikassa, Namibiassa ei itsenäisyystaisteluihin liittyviä ihmisoikeusrikoksia ole puitu Totuuskomissiossa. Vaikenemisen vuoksi yhteiskunnassa on vielä paljon jännitteitä ihmisryhmien välillä.

Halusin jatkaa Namibian kirkkojen haasteiden syventämistä pro gradu -tutkielmassani, jossa analysoin Namibian kirkkojen johtajien suhtautumista AIDSiin. AIDS on kiistatta Saharan eteläpuolisen Afrikan suurin tämänhetkinen haaste. Pro gradu -tutkielmani ainoaksi metodiseksi vaihtoehdoksi jäi retorinen analyysi, koska kirkkojen johtajien mielipiteet eivät muodostaneet yhtenäistä linjaa. AIDSin kanssa kamppailevat kirkot tarvitsevat kirkasta ymmärrystä kirkon olemuksesta yhteisen haasteen edessä: tarvitaan rinnalla kulkemista, valistusta, diakoniaa — mutta myös kärsimyksen teologiaa, joka ylittää pintatason moralisoimisen.

Raportin kirjoittaminen oli oivallinen tapa jäsentää vieraan maan yhteiskunnallista tilannetta, kun taas pro gradu -tutkielman myötä analyysin osuus korostui. Huomasin, kuinka ilman historiaa asioiden yhdistäminen ja niiden ymmärtäminen oli vaikeaa, vaikka »historiattomuuteni» takasikin minulle tutkijana ulkopuolisen seuraajan roolin. Haastattelut olivat minulle harjoittelujakson parasta antia, sillä ne mahdollistivat avoimen mielipiteiden vaihdon ja avasivat siten silmäni näkemään asioita namibialaisesta perspektiivistä.

Kirjoittaja on teologian opiskelija. Hänen pro gradu -tutkielmansa A Rhetorical Approach to the HIV/AIDS pandemic in the frame of the Council of Churches in Namibia on luettavissa Teologisen tiedekunnan kirjastossa.

Papiston päivät 2002

KESKELLÄ KYLÄÄ?

Pappi palvelijana ja vaikuttajana. Finlandia-talo, Helsinki 15.–16.10.2002

Osallistumismaksu on 75 € (450 mk). Hinta sisältää materiaalin ja ruokailut.

Miten kirkko olisi haluttu työpaikka?

Iljan julkaistu Kirkon tutkimuskeskuksen seurakuntakysely kertoi, että 28 prosenttia kirkon työntekijöistä on vakavasti harkinnut siirtymistä pois kirkon palveluksesta. Erityisesti nuoret työntekijät haikailevat muualle. Hieman hymy suupielessä voi todeta, että se ei ole kovin ihme, koskapa juuri heillä on mahdollisuus muualle työllistymiseen. Ei enää minun sukupolvellani. Huono palkkaus, palkkaan verraten kohtuuton työ määrä, työajan rajattomuus ja työyhteisöongelmat ovat keskeisiä syitä haluun siirtyä muualle töihin. Tutkija Kati Niemelä esitteli tutkimusta edellisessä Cruxin numerossa. Koska suurten ikäluokkien eläköitymisen tähden kirkolla muutenkin lienee ongelmia löytää riittävä määrä uusia työntekijöitä, on syytä pysähtyä tutkimustulosten ääreen.

Sopimusjohtaja Risto Voipio kommentoi tuoreeltaan Niemelän tutkimustuloksia kirkon tiedotuskeskuksen lehdistötiedotteessa. »Ei tutkimus tuonut esiin mitään yllättävää. Kyllä asia on tiedossamme», sanoi Voipio. Ja heitti palloa eteenpäin paikallistyönantajille eli seurakunnille ja seurakuntayhtymille. On hyvä, että asiat tiedetään. Oman tilan tunteminen on aina ollut ensi askel muutokselle. Mutta asioiden tietäminen ei auta ellei muutosta synny. Kirkosta on tehtävä haluttu työpaikka. Siihen voidaan päästä vain kaikkien

toimijoiden yhteisin ponnisteluin. Tarvitaan työnantajaa, niin paikallista kuin valtakunnallistakin, tarvitaan työyhteisöjä ja työntekijäjärjestöjä. Työntekijäpuolella erityisen tärkeää on ammattikuntien rajat ylittävä yhteistoiminta. Mihin siis pitäisi tarttua? Otan esiin eräitä tekijöitä. Osa niistä on hyvinkin helppo toteuttaa, osa kovin vaikea.

Niemelän tutkimuksen mukaan kutsumus ja motivaatio pitävät kiinni kirkon työssä. Monissa tutkimuksissa on käynyt ilmi, että kutsumus on meidän kirkon työntekijöiden erityinen vahvuus. Sitä on eri tavoin syytä vaalia. Samalla tulee etsiä sellaisia tapoja, joilla yli ammattikunta- ja ikäryhmärajojen voidaan vahvistaa yhteistä kutsumusta. Kirkon työhön sitovana tekijänä kutsumusta ei ole syytä ali- mutta ei myöskään yliarvioida.

Kysymykset työmääristä ja työajattomuuden aiheuttamista haittatekijöistä ovat pitkälti myöskin meidän työntekijöiden omassa käsissä. Kumminkin vaativat kurinalaisuutta tullakseen hoidetuiksi. Me tarvitsemme oikeanlaisia malleja, ei sellaisia, joissa jaksamisen äärirajoilla liikkumista ihannoidaan. Työnjohto on kelvollisten mallien lisäksi avainasemassa. Uuden työskulttuurin mahdollisuus on kahtaalla; toisaalta nuoret työntekijät ovat meitä vanhoja viisaampia eikä heidän arvomaailmansa ole yhtä työkeskeinen kuin oman sukupolveni. Toisaalta vanhenevat työntekijät oppivat kantapään kautta, miten iän karttuessa palautumisaika piteenee. Työmäärän ja työajattomuuden suhteen on opittava venymään kahteen suuntaan. Kuten tutkimuksen kohdalla, tässäkin oppimisprosessissa olen toiveikas.

Palkkauskysymykset eivät ole vain työntekijäpuolen käsissä. Kuten Risto Voipio Niemelän tutkimustulosten yhteydessäkin teki, työnantaja pyrkii nostamaan käteensä voimattomina ylös. »Palkkatasolle ei kirkossa voida tehdä mitään, on esittävä muita keinoja.» Jos tulevaisuudessa haluamme kilpailla parhaasta työvoimasta, myös palkkatasoa on voitava korottaa. Mielenkiintoinen on tässä yhteydessä se työnantajan havainto, että kirkko jo nyt joutuu tukalaan asemaan eräiden ei-kirkollisten avainryhmien kanssa. Tällaisia ovat mm. atk-ammattilaiset, insinöörit ja juristit. Palkkatason korotuspaine on tunnustettava myös kirkon tehtävän kannalta keskeisissä ammattiryhmissä. Vaikka niihin määrällisesti kuuluukin paljon työntekijöitä.

Lähitulevaisuudessa paikallistyönantajan asema ja vastuu tulevat korostumaan. Tähän vaikuttaa osaltaan työehtosopimuksen liite 10, joka antaa mahdollisuuden paikallisesti tarkastella palkkausta. Kovin monella paikkakunnalla lähes kaikki palkat ovat, paikallisesta mahdollisuudesta huolimatta, edelleen hinnoittelun alarajalla. Siellä missä on alkuun päästy, näyttää usein liikkeelle lähdetyn palkka-asiamiehen lähimmistä työtovereista. Se on ymmärrettävää. Hyvä niin. Ei pidä hermostua, vaikka ensimmäisinä paikallisen tarkastelun

Mistä olet tulossa ja minne menossa?

piiriin eivät papit olisi päässeetkään. Meidänkin vuoromme tulee. On oltava aktiivisia ja painettava päälle. Paikallisessa palkkatarkistuksessa on lisäksi suostuttava siihen, että kaikkien samaan ryhmään kuuluvienkaan palkkaa ei koroteta yhtäaikaaisesti. Paikallinen tarkistus perustuu erityisiin syihin. Se johtaa palkkauksen eri tasoisuuteen, sillä vain minimipalkkaus on sama. Kateuden sijaan on opittava iloitsemaan toisen (oikeutetusti) saamasta korotuksesta. Kun jonkun palkkaa korotetaan, on itse kunkin omankin palkan korotus lähempänä.

Paikallisen palkkaneuvottelun mainitsemisen yhteydessä on pakko tuoda esiin huoli pääkaupunkiseudusta. Vaikka siellä on parhaat taloudelliset resurssit, liikkeelle lähtö on Espoota lukuun ottamatta ollut erityisen jähmeää. Helsingin seudun on turha luulla, että se sinällään vetää loputtomiin motivoituneita työntekijöitä puoleensa. Etenkin kun asumis- ja muut elinkustannukset ovat Helsingin seudulla muuta maata suuremmat.

Kirkon työn houkuttelevuuteen vaikuttaa tärkeällä tavalla vielä ainakin yksi asia. Se on paikallistyönantajan henkilöstöpolitiikka. Jos paikallistyönantaja näyttää aidoimmat kasvonsa matka- ja puhelinlaskuista niuhottamalla, vastuuta väistelemällä, kohtelemalla työntekijöitään eri tavoin tai hidastelemalla päätöksen teossa, monet muut ponnistelut ovat turhia. Paikallistyönantajan henkilöstöpolitiikan on oltava avoin ja reilu. Se ei saa olla leväperäinen tai rohkeita ja röyhkeitä suosiva. Työntekijäystävällinen imago rakennetaan pienillä ja kokonaiskuluihin nähden halvoilla käytännön päätöksillä ja ratkaisuilla. Kaikkien ranskaiseminen yhden törttöilyn vuoksi voi kyllä johtaa hyvään kuriin mutta huonoon ilmapiiriin.

Kirkon tulevaisuuden eräs avain on sen kyvyssä tulla halutuksi työpaikaksi. Sen eteen pitää ja kannattaa tehdä työtä.

*Puheenjohtajan avauspuhe
valtuuston syyskokouksessa
29.10.2001 Helsingissä.*

Tullessani teologiseen tiedekuntaan havahduin useasti kysymyksiin: »Mistä päin olet kotoisin» ja »Mikä on taustasi?» Ensimmäisen kysymyksen ymmärsin alusta alkaen, mutta vastausta siihen oli välillä vaikea antaa. Olen asunut monen muun suomalaisen tavoin eri paikkakunnilla. En kuitenkaan koe mitään yhtä ainutta paikkaa sellaiseksi, josta voisin sanoa olevani alun perin kotoisin. Toiseen kysymykseen olikin sitten vaikeampi vastata. Ensimmäisellä kerralla en edes käsittänyt koko kysymystä. Sitten minulle selvisi, että oikea, tai ehkä joidenkin mielestä väärä, vastaus olisi ollut jokin herätysliiketausta tai joku muu samanlainen syvempimerkityksinen uskonnollinen tausta. Aluksi minusta jopa välillä tuntui siltä, että voiko sitä enää ylipäättensä edes sanoa olevansa sellainen tavallinen suomalainen peruskristitty... Mikä se sitten on? Voiko niin määritellä oman paikkansa? Vähitellen tajusin, miten vähän sitä pohtii lähtökohtiaan.

Tämän päivän nuorempi sukupolvi edustaa jotain muuta kuin suuret ikäluokat. Työn arvostus on muuttunut. Maailmankatsomus on erilainen. Valintoja on yhteiskunnassa enemmän. Voidaanko kysyä, minne ollaan menossa? Puuttuuko ihmisiltä jotain, mitä ennen on ollut?

Työskentelen kaupan kassalla. Liukuhihnalla kulkee jos jonkin näköistä tavaraa ja ruokatarvikkeita. On peruselintarvikkeita sekä kaikenlaisia lisäkkeitä, joita ilmankin tulisi toimeen, mutta ne antavat jotain kivaa, ehkä eksoottistakin säväytystä ja vaihtelua.

Välillä tuntuu siltä, että tämän päivän maailmassa myös arvot ovat ostettavissa ja valittavissa kuin kaupan hyllyltä. Liian moni ihminen on hukannut ne perusarvot, jotka ovat kaiken lähtökohta. Silloin kun ihminen menettää käsityksen itsestään, lähtökohdistaan ja päämäärästään, menee myös käsitys oikeasta ja väärästä. Ollaan jo aika pulassa.

Kun tiedostamme taustamme, oli ne sitten millaiset tahansa, sekä sen, mikä on oikein ja mikä väärin tai mikä on merkityksellistä ja mikä ei, auttaa se meitä selviytymään.

Myös opiskelijamaailmassa huomaa, miten ollaan liian usein liian hukassa. Uskon, että juurettomuus ja irrallisena eläminen, ilman tavoitteita ja määränpäättä toimiminen aiheuttavat lisää ongelmia.

Meidän pitäisi oppia enemmän tuntemaan taustojamme, omia juuriamme. Meidän tulisi tietää myös enemmän muiden ihmisten, varsinkin vierasmaalaisten kulttuurista ja arvoperustasta. Tänä päivänä tarvitaan myös enemmän etiikan opetusta, aina peruskoulusta alkaen työelämään asti. Onneksi sentään jo monella osa-alueella ollaan havahduttu etiikan tarpeellisuuteen. Tulee myös muistaa, että tämä ei koske pelkästään opetusta tuleville sukupolville!

Milla Mäkitalo
teologian opiskelija

Yhteiset, vaiko yksittäiset säästö»talkoot»

Tänä armon syksynä 2001 olemme luke-
neet kerran jos toisenkin siitä, että jotkut
seurakunnat kamppailevat suurten talou-
dellisten vaikeuksien alla. Kuinka paljon
ja miten se vaikuttaa puolestaan muuhun
seurakunnan hyvinvointiin voi vaan arvailla. Kant-
torikunnan pahoinvoinnista on tullut liittomme
tietoon tänä syksynä jo kaksi konkreettista yritystä
kaventaa kanttorin ennestäänkin kapeaa leipää
muuttamalla virka viranhaltijan alta osa-aikaiseksi
viraksi. Perusteluna tempulle on seurakunnan heik-
ko taloudellinen tilanne, joka pakottaa säästötoi-
miin.

Perheeni asui Bremenissä syksyllä 1995 muuta-
man kuukauden ajan. Kaupunki kamppaili silloin
suurten taloudellisten ongelmien kanssa ja samoin
alueen seurakunnat. Bremenissä käynyt muistaa
vanhan keskustan lähes vieri viereen rakennetut,
upeat, suuret kirkot, niiden hienot jumalanpalve-
lukset upeine musiikkeineen. Kuljin eri puolella
Bremeniä turistina ja epävirallisena, uteliaana mat-
kailijana. Kiertelin eri kirkoissa myös keskustan

ulkopuolella ja tapasin ja haastattelin satunnaisesti
milloin minkäkin työntekijäryhmän edustajaa. Sain
mielestäni aika kattavan kuvan tuolloisesta tilan-
teesta Bremenissä. Kanttorin virat olivat lähes kaik-
ki osa-aikaisia, mutta — ja tässä mielestäni on se
suuri ero meihin ja heihin nähden — siellä oltiin
yhdessä ihan oikeissa talkoissa. Myös papin virat
olivat lähes kaikki osa-aikaisia, samoin kanslia-
henkilökunnan. Diakoniatyöntekijät toimivat eri
systeemillä siellä kuin meillä, joten heihin on
vaikea löytää vertailupohjaa. Muutamissa seura-
kunnissa, joiden alueella asui paljon lapsiperheitä
olivat Kindergartenin ohjaajat ainoita täysiaikaisia
työntekijöitä!!!!

En lähde selittelemään yllä olevaa tarinaa. Lu-
kijani vetää varmaankin johtopäätöksensä edellä-
kertomastani itse ilman kummempaa selitystä.

Kansan suussa eläneet sadut kuuluvat tunnuste-
tusti rikkaimpaan sukupolvelta toiselle siirtynee-
seen kulttuuriaarteistoomme. Sadut ovat opetta-
neet meille hyvän ja pahan, mutta myös paljon
muuta. Jokainen muistaneen tuon vanhan tarinan
muurahaisesta, joka ahertaa ja ahertaa ja saa ke-
konsa valmiiksi ennen talven tuloa. Kukapa on-
kaan se, joka vain tanssii ja laulaa ja soittaa pitkin
kesää ja välittää tuon taivaallista »ahkerasta aher-
ruksesta»? Heinäsirkkahan se. Tämä satu tuntuu
elävän vahvasti mielessä silloin, kun mietitään,
kuka tekee töitä ja kuka »vain» soittelee ja laule-
lee.

Soisin, että kirkossamme ymmärrettäisiin joko
lähteä ihan oikeisiin talkoohommiin, jos se on
aivan välttämätöntä, tai sitten päästäisiin ylitse
heinäsirkka ja muurahaissadun luomista mieliku-
vista siitä, mikä on työtä ja mikä »pelkkää huvia
aamusta iltaan». Sitä paitsi: ennen kuin mietitään
vakavasti vakinaisen valtakirjaviran muuttamista
osa-aikaiseksi, olisi syytä muistaa se, että ilman
viranhaltijan suostumusta ei virkaa voi osa-aikais-
taa. Malttia tarvitaan siihen saumaan asti, jolloin
nykyinen lähtee virastaan, esimerkiksi eläkkeelle
siirtyessään, ja silloinkin muutokseen tarvitaan tuo-
miokapitulin lupa.

marjukka.andersson@kolumbus.fi

Paavali, Kuula ja kokemukskristillisyy

Kari Kuula kirjoitti (Crux 5/2001): »Ihmisen on sanottava Kristukselle: »Sinä olet Herrani, minä sinun palvelijasi, armahda ja pelasta minut!» Toisin sanoen, yhteys Kristukseen alkaa samalla tavalla kuin se pysyy ylläkin. Ihminen kääntyy rukouksessa Kristuksen puoleen ja huutaa häntä avukseen. »Jokainen, joka huutaa avukseen Herran nimeä, pelastuu» (Rm. 10:13). Kristus reagoi tähän rukoukseen ja tulee ihmiseen.» Tämä siis Kuulan tulkitsemasta Paavalin teologiasta. Mutta voidaanko tämä kaikki käsittää hyvin tuhoisalla tavalla, koska ihmisethän tulkitsevat Raamattua käyttävät valtaa ja asettuvat Jumalan asemaan. Mitä tämä uskoontulo merkitsee käytännössä? Eikö kaste ja opetus riitäkään?

Tässä minun kokemukseni eräessä uskonliikkeessä. Kokemukseni ja käsitykseni tästä liikkeestä ovat hyvin henkilökohtaisia. Minusta siinä ei ollut kysymys pelkästään uskonnota vaan pikemminkin eräänlaisesta psyykkiseen kokemukseen tähtäävästä manipulaatiosta, joka käyttää uskontoon kuuluvaa käsitteistöä.

Tärkein asia tässä liikkeessä oli ns. uskoontulo: »Jeesuksen vastaanottaminen omana vapahtajana». Se merkitsi uudestisyntymistä, pelastumista helvettistä ja elämän muutosta. Käännytystyössä syyllistettiin ja tuomitaan ihmisen oma uskonto ja elämäntapa. Hänet uskotellaan kuvittelemaan olevansa moraalisesti täysin kelvoton ja »uskoontulon» muutuvan elämän aivan toiseksi. Sopivin käännytettävä on kriisissä oleva ihminen, koska hän on silloin heikoimmillaan; mitä tietämättömämpi ja auktoriteettihakuisempi ihminen, sitä helpompi hänet on käännyttää.

Kun eräs tämän uskonliikkeen jäsen, työtoverini, pyysi kokouksiin, minä lähdin katsomaan mitä tämä »hyvä sanoma» on käytännössä. Erään kokouksen jälkeen seurakunnan saarnaaja tuli luokseni ja kysyi olenko uskossa. Vastasin että olen ev. lut. seurakunnan jäsen ja minut on lapsena kastettu. Tämä sai saarnaajan vimmastumaan ja hän huusi minulle että riivaajatkin uskovat ja vapisevat.

Luin Raamattua ja kaikkea hengellistä kirjallisuutta mitä löysin. Sain käteeni kirjasia, joissa kerrottiin siitä, miten nimikristityt luterilaiset joutuvat helvettiin, ikuisen kadotukseen. Eräessä lehtisessä kerrottiin, miten Jeesus auttaa pois myös seksuaalisuuden synneistä: »Perkele hyökkää ihmisen

sen kimppuun juuri seksuaalisuuden muodossa. Pitää rukoilla armahdusta ja sitä, että Jeesus puhdistaa synnistä. On otettava Jeesus vastaan sydämeen. Silloin Pyhä Henki tulee ihmiseen ja hän pelastuu.» Tulin hyvin ahdistuneeksi ja masentuneeksi, eräs uskova sanoi, että minussa on riivaaja.

Lapsuuteni usko oli romutettu, olin siis Jumalan-kin hylkäämä. Olin menossa oman uskoni ja lapsikasteeni kanssa helvettiin. Masentuneisuuteni joihtui uskovaisten mielestä siitä, etten ollut ottanut oikein Jeesusta vastaan. Olin myös arvostellut seurakunnan oppeja ja uskovaiset odottivat vain sitä koska minulle tapahtuu jotakin pahaa.

Mitä tarkoittikaan »ota vastaan, antaudu, jättyädy, tee ratkaisu»? Jeesuksen vastaanottaminen omakohtaisena vapahtajana merkitsi uskonnyhteisön ideologiaan ja sääntöihin alistumista, josta seurasi yhteisön hyväksyntä ja anteeksiantamus. Oli myös uskottava, että sairaut paranevat — myös psyykkiset ongelmat — pelkällä rukouksella vaikka näin ei tapahtunut. Piti uskoa, että maailma on vain neljätuhatta vuotta vanha ja että koulun biologia on paholaisesta. Piti uskoa, että kielilläpuhumiset ja profetiat olivat Pyhästä Hengestä ja niiden käyttäjät Jumalan välikappaleita vaikka heidän arkielämänsä osoitti jotakin aivan muuta. Oli uskottava myös Jeesuksen pikaiseen toiseen tulemiseen, maailmanloppuun, josta vain uudestisyntyneet tosi uskovaiset eli tämän liikkeen jäsenet ja muut samoin uskovat pelastuvat. Raamattua piti ymmärtää vain heidän tulkitsemallaan tavalla, vaikka oma lukutaito näytti muuta. Sanattomat säännöt määrsivät tarkoin mitä sai tehdä ja mitä ei; pukeutuminen, musiikki, seurustelu ja harrastukset, niiden oli palveltava liikkeen ideologiaa. Muut ihmiset olivat vain käännytyskohteita ja uskovien tärkein tehtävä oli »pelastaa» ihmisiä joutumasta kadotukseen. Jopa näennäinen hyväntekeväisyys — huume- ja kummilapsitoiminta olivat tämän liikkeen piilotettua käännytystyötä. Liike pyrki vaikuttamaan myös luterilaisessa kirkossa ns. yhteiskristillisyyden kautta, onhan kirkon ns. viides herätysliike psykologisilta aseenteiltaan hyvin saman tapainen.

Kaikki se ahdas oikeassa olemisen pakko ja ihmisten syntien etsiminen olivat minusta kaikkea muuta kuin Jumalasta. Siinä pelattiin taitavasti ihmisen syyllisyydellä, riippuvuudella, peloilla ja

rakastetuksi tulemisen tarpeella. Myös ihminen, joka kuvittelee olevansa jumalallisten voimien kanna tai välikappale, käyttää saatanallista valtaa lähimmäisiinsä. Samanlaisen psyykkisen kokemuksen vaatiminen kaikilta niin tämänpuolisista kuin tuonpuolisistakin ongelmista pääsemiseksi eli pelastumisen ehtona sekä tiettyjen sairauksien näkeminen pelkästään syntinä johtavat tuomitsemiseen ja kärsivän ihmisen hylkäämiseen ja ehkä lopulta tämän täydelliseen umpikujaan ja itsemurhaan. Seurakunta tai saarnamies, joka sanoo, että heillä on Jumalan Henki vaatii itselleen yli-inhimillistä auktoriteettia ja asettuu kaiken kritiikin ulkopuolelle. Erimieliset vaiennetaan puhumalla anteeksiantamattomasta synnistä Pyhää Henkeä vastaan.

Näiden kokemusten jälkeen olen joutunut käymään »maallisissa» terapioissa ja olen kokenut, että kirkolla ei ole ollut kriisissäni minulle paljonkaan annettavaa. Jos edellä mainittu uskonkäsitys oli Paavalin teologiaa, miten se voidaan ymmärtää tänään mielenterveyttään menettämättä vai onko niin, ettei usko sittenkään ole joka miehen?

»Timoteus»

Vastaus Timoteukselle

Timoteuksen kokemus on puhutteleva. Hengellinen opetus muuttuu helposti väkivallaksi, jos ei hyväksytä sitä, että ihmiset kokevat samaan Jumalaan sitoutumisen hyvin eri tavalla. Raamatun tekstitkin taipuvat helposti pakottamisen välineeksi, jos niitä tulkitaan liian ahtaasti. Erityisesti uskontulokokemusta painottava julistus voi torjua ihmisiä sen sijaan että se vetäisi puoleensa. Ei mikään

ihme, että yhteen kaapuun pakottaminen voikin viedä ihmisen sen absoluuttiseen vastakohtaan, näkemykseen, jonka mukaan kristinuskossa on kyse subjektiivisista makuasioista ja pohjimmiltaan pelkästään psykologisesta tarpeesta uskoa johonkin. Odyssuksen täytyi valita Skyllan ja Kharybdiksen välillä, mutta meidän ei. Puolueopistouskon ja nihilismin välissä on useitakin klassiselle kristinuskolle uskollisia väyliä valittavana.

Paavalin puolustukseksi sanoisin, että ehkä »Timoteuksen» opettajat eivät sittenkään ole ottaneet riittävän vakavasti sitä, mitä Paavali opetti Kristuksen puoleen kääntymisestä. Apostoli kirjoitti, että »jokainen, joka huutaa avukseen Herran nimeä, pelastuu» (Rm. 10:13) ja opetti, että Kristus reagoi tähän rukoukseen ja tulee ihmiseen. Olen aivan varma siitä, että »Timoteus» on monet kerrat huuhtanut avuksi Herran nimeä. Eikö tästä seuraa se, että Kristus on hänessä, vaikka ei vaikuttaisikaan samanlaisia manifestaatioita kuin jossakin toisessa ihmisessä? Luterilaisittain sanotaan, että kun olemme parhaamme tehneet, kasteen saaneet, sanan kuulossa käyneet ja vaikkapa Isä meidän -rukouksella Jumalaa lähestymme, voimme perustaa uskonvarmuutemme Jumalan lupauksiin, ei omiin kokemuksiin.

Rehellisyyden nimissä on kuitenkin todettava, että Paavalin edustama kristillisyyden kieltäminen vaativalta. Ei mikään ihme, että hänen kirjeensä ovat antaneet käyttövoimaa hengelliselle pakottamiselle. Paavalin terävän ja särmikkään opetuksen myönteisenä puolena on kyllä se seikka, että se on usein antanut kristikunnalle ja yksittäisille ihmisille aihetta parannukseen ja uskon ymmärtämiseen uudella tavalla.

Kari Kuula

Papiston päivät 2002

KESKELLÄ
KYLÄÄ?

Pappi palvelijana ja vaikuttajana
Finlandia-talo, Helsinki
15.-16.10.2002

Osallistumismaksu on 75 € (450 mk).
Hinta sisältää materiaalin ja ruokailut.

Maurauspäivät
30.-31.1.2002 Lempäälässä

Valtakunnallinen päihde- ja kriminaaliryöstön koulutus
Antaako myös kirkko vähiten niille, joilla on vähiten?

- Päihdetyön kehitysnäkymät kirkossa — onko päihdetyö kirkon työtä?
- Päihde- ja kriminaaliryöstötekijän jaksaminen.
- Elämää ristikon ulkopuolella.
- Perheen lusiminen arjessa

Täysihoitohinta on 450 mk.

Sisältää majoituksen, ruuan ja ohjelman.

Tiedustelut ja ilmoittautuminen Tampereen diakoniakeskus:

Hannu Lundberg
hannu.lundberg@
tampere-evlsrc.fi
puh. 03-219 0260

Outi Niemi
outi.niemi@
tampere-evlsrc.fi
puh. 03-219 0322

Painon hallinnasta työn hallintaan

Viimeinen työkirja? Eija Paaso, Jorma Mäkitalo, Juhani Palonen (toim.) Merikosen kuntoutus- ja tutkimuskeskus ja Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Tapiola, 2001. Sivuja 149. Hinta noin 220 mk.

kirjat

Vuoden 1990 tulopoliittiseen kokonaisratkaisuun liitettiin suositus järjestää jokaisella työpaikalla työkykyä ylläpitävää toimintaa. Tämän myötä erilaiset työntekijöille suunnatut liikuntakampanjat yleistyivät nopeasti aikana, jolloin työn fyysinen kuormittavuus väheni ja työn hallintaan liittyvät vaatimukset lisääntyivät kaikilla aloilla. Viimeinen työkirja? pyrkii arvioimaan nykyistä työ-toimintaa kriittisesti ja esittämään uuden lähestymistavan työhön liittyvään hyvinvointiin. Kirjan keskeinen teema on työssä tapahtuvan muutoksen hallinta. Kirjan teoreettinen osa ja valtaosa käytännön esimerkeistä pohjautuvat Helsingin yliopiston Toiminnan teorian ja kehittävän työntutkimuksen yksikön kehittämään toimintamalliin.

Teos lähtee liikkeelle kysymällä mitä on työhön liittyvä hyvinvointi. Huolimatta erilaisista työssä jaksamisen ohjelmista suomalaisilla työpaikoilla voidaan huonosti. Maassa, jossa on yksi maailman kehittyneimmistä työterveys- ja kuntoutusjärjestelmistä on korkeat työkyvyttömyyseläkeluvut ja työuupumusongelma. Tutkija, LL Jorma Mäkitalo esittää, että perinteinen tapa hahmottaa jaksamisongelmia ehkäisee ongelmien varsinaisiin syihin tarttumis-

ta. 1990-luvulla yleistynyt työkyky-käsitteen on peräisin 1970-luvun lopulta, jolloin luotiin osuvampia eläkkeelle siirtymisen perusteita ikääntyneille työntekijöille. Mäkitalo väittää, että työkyky-käsitteä ja siihen liittyvää tasapainomallia käyttäen on vaikea päästä käsiksi nopeasti muuttuvan työelämän jaksamisen ongelmiin.

Kirja esittelee kriittisesti vallitsevan käsityksen työssä jaksamisesta, jonka mukaan sen nähdään riippuvan ulkoisten ympäristötekijöiden ja yksilön sisäisten ominaisuuksien tasapainosta. Mallissa rajataan itse työn tekeminen ja sen sisältö ulkopuolelle. Työssä jaksamista voidaan parantaa vaikuttamalla työympäristötekijöihin (mm. suositukset haitallisten työympäristötekijöiden vähentämiseksi) tai työntekijöiden ominaisuuksiin (mm. fyysisen kunnon parantaminen). Vallalla oleva työkyky-lähestymistapa korostaa yksilön toimintakykyä toiminnan perustana. Itse työtä, sen hallintaa ja välineitä ei tutkita.

Mäkitalon mukaan nyt tarvitaan teoriaa, joka auttaa jäsentämään työn muutosta ja jaksamisen ongelmia suhteessa työn muutokseen. Vastauksena tähän haasteeseen hän esittää toiminnan teoriaa, jonka lähtökohdana on työn selittäminen toimintana. Työssä väsymistä ei selitetä ympäristötekijöillä, vaan yksilön toiminnalla. Työhön liittyvään hyvinvointiin päästään käsiksi perehtymällä nykyisiin työkäytäntöihin. Tavoitteena on kehittää ongelmille ratkaisuja, uusia välineitä työhön sekä työnjakoa ja sääntöjä, joiden avulla toiminta pääsee eteenpäin. Työssä jaksaminen liittyy

työhön, ei yksilön fyysiseen tai psyykkiseen kuntoon tai työympäristöön.

Kirja sisältää tapauskuvauksia työhön liittyvän hyvinvoinnin rakentumisesta mm. uusmediasta, hoitotyöstä ja liike-elämästä. Kaikille esimerkkitapauksille on yhteistä se, että työ on muuttunut rajusti, mikä aiheuttaa jaksamisen ongelmia. Tapauksertomuksissa uusi teknologia ja perinteinen työnjako eivät suju kitkatta (kirjapainoala), muuttunut potilasaines ja osaston vanhat toimintatavat ovat ristiriidassa keskenään (hoitoala) tai perinteinen osaaminen ei enää riitä tuleviin haasteisiin (yrittäjät).

Viimeisen vuosikymmenen aikana tapahtuneet rajut muutokset työssä eivät ole vieraita kirkon työntekijöillekään, eivätkä ne ole voineet olla vaikuttamatta työntekijöiden jaksamiseen mm. diakonian saralla. Kirkkohallituksen vuoden 1999 kyselyn mukaan suurin osa kirkon työpaikoista pääsee osalliseksi työkykyä ylläpitävästä toiminnasta ainakin jossain määrin. Muutosten hallinnan kehittämiseen seurakuntien työtoiminnassa on kuitenkin kiinnitetty huomiota vain vähäisessä määrin. Kirjan luettuaan jää miettimään, toisiko toiminnan teoria uutta näkökulmaa myös kirkon työntekijöiden muuttuneeseen työhön ja työntekijöiden hyvinvointiin. Joko jumppa alkaa riittää...

Kirjaa arvioi Raija Pyykkö

Kohtaamisia kaivolla

Naisteologiain ammennuspäivät
21.-22.1.2002 Vivamossa

Mukana mm. Marianne Jansson, Arja Karppinen, Riitta Lemmetyinen, Maija Nyman, Aija Sairanen, Maria Sten, Ann-Sofi Storbacka, Tuula Sääksi, Anja Järvi, Ulla Poikonen, Anna-Liisa Valtavaara.

Teemoina mm. * Mistä motivaatio hengelliseen työhön? * Elämyksiä Raamasta * Selviytyjien ilta * Ympäristöä ravisteleva elämänmuutos * Naisia kaivolla

Tervetuloa Kohtaamisen kaivolle, ammentamaan Elämän vettä seuraavalle taipaleelle!

Kurssimaksu 25 euroa (148,64 mk).

Järjestäjät: Naisteologit ry ja Vivamo

Lisätietoja ja ilmoittautumiset:

Vivamo

Kansan Raamattuseuran toimintakeskus
Vivamonkuja 2, Lohja, puh. (019) 3602 300
sähköposti: vivamon.vastaanotto@krs.inet.fi

KANTTOREIDEN VALTAKUNNALLINEN NEUVOTTELU-PÄIVÄ JÄRVENPÄÄSSÄ
5.-7.2.2002

6.1.

Jeesus, maailman valo

Loppiainen

Mt. 2:1–12

Virret:

Alkuvirsi 43: 1–3

Kiitosvirsi 126

Päivän virsi 45

Uhrivirsi 47: 1–

Ehtoollisvirsi 232

Ylistysvirsi 422: 1–2

Missä se juutalaisten kuningas on?

Juutalaisten kuninkaan kysymisessä voi joku nähdä vaikka syytä loukkaantumiseen. Tai sitten siinä voi tuntua olevan kiusallista inttämistä. Katsokaa nyt tätä maailmaa! Missä sen kuningas nyt on?

Vallan kukkuloiden kuningas nähdään varmasti-kin jossain muualla kuin Golgatan kummulla. Maailman valo nähdään muualla kuin juutalaisten odotuksessa ja kristinuskon ytimessä.

Jos puhutaan kansojen valosta puhutaanko silloin USA:sta, YK:sta vai EU:sta? Pitäisikö pieneen Suomeenkin löytää mannermaiset uskomisen tavat, että asioita täällä hoitava protestanttinen sivukonttori voisi olla osallinen valosta? Sama aurinko paistaa vuorollaan ympäri maapallon. Ei liene mitään ihmettelemistä siinä, että juuri aurinko on löytynyt

monien varhaisten uskomusten keskustaan. Tai kuu, ympäri maapallon yhteinen, toisen valoa heijasteleva, arvoituksellinen juusto. Maan pinnalta katsellen ja aistien sotien, vääryksien ja melskeiden maailmaa voi sanoa, että jokainen toivoo rauhaa ja kaipaa auringon lämpöä milloin mihinkin pimeään.

Kansoissako valo on? Olisiko valo vallassa? Niin ainakin usein on luultu. Hankkia tarpeeksi valtaa, että voi puhdistaa pois sen, mikä näyttää epäkelvöltä, väärärotuiselta, vääräuskoiselta tai muuten vain epäilyttävältä.

Tässä maailmassa valtaapitävien piirit tarvitsevat sitä, mitä tarvittiin Nebukadnessarin hovissakin. Kun Daniel tovereineen oli hovissa kuningas tiedusteli heiltä asioita. Aina kun kuningas tiedusteli heiltä asiaa, joka vaati viisautta ja ymmärrystä, hän havaitsi heidät muita paremmiksi (Dan. 1:20).

Usko ei ole pelkkä uskomisen asia. Yhteinen vastuu maailman asioista arvostakoon myös järkeä — ja varjeltakoon sekasotkulta uskonnollisen tunteen ja asiatiedon välimaastossa. Vai mikä se tietäjien paikka on nyt?

Loppiaisen saarnaa ei voi pitää olematta hereillä maailman tilaan päin. Sitä edellyttää lähetyksen asian esillä pitäminen.

Joskus varmaan itse kukin palaa raamatullisen odotuksen mielenmaisemaan: »Minä näen tämän, mutta se ei tapahdu vielä, minä katselen tätä, mutta se ei vielä ole lähellä.» (4. Ms. 24:17).

Lähetys on suuri kertomus. Ovatko suuret kertomukset kuolleet? Onko Jumalan suuri kertomus seurakunnan pienpiirien hiljalleen eläköityvää toimintaa? Olenko minä, pappi, osallinen tätä suurta kertomusta eli missä on vastuuni lähetystyöstä? Onko seurakunnalle kaikkein tunnusomaisinta puhua koko ajan liian suurilla sanoilla ja käytännössä kituutella säästöliekillä? Tassutella hautaan työmuoto mukanaan?

Toisaalta loppiaisena katsotaan kauas ja toisaalta lähelle. Kauas koko maailmaan — sen valoihin ja uskon valoon. Katsotaan kauas myös juutalaiseen maailmaan ja palestiinalaiseen maailmaan. Missä on paikkani nykyisen Israelin ja Palestiinan kysymyksissä? Tästähan pappi ei voi mitenkään keskustella. Kun kysymyksen herättää niin löytyy aika läheltä ja

äkkiä hyviä neuvoja. Vai onko tämäkin pelkoni jälkijättöistä kuvitelmaa? Tuleeko jossain joskus aika kun Lähi-idän asioista puhutaan muullakin kuin suulla suuremmalla.

Toisaalta loppiaisena katsotaan lähelle. Juutalaisten kuningas on ristiinnaulittu. Juutalaisten ristiinnaulittu kuningas on Herrani ja Vapahtajani.

Näissä mietteissä havahduin — itse asiassa keskellä Helsinkiä. Havahduin kysymään lapsellisen tyhmän kysymyksen. Millaista olisi uskoni, jos Suomes-

sa ei olisi yhtään kirkollista rakennusta? Pitäisikö usko tiukemmin yrittää ankkuroida sisälle? Nähdä, että vain sisin merkitsee. Ja aitous.

Elämän ja kuoleman läpi valo kajastaa.

*Matti Perälä
Lääninrovasti, Kuusankosken seurakunnan
kirkkoherra*

13.1.

Kasteen lahja

1. sunn. loppiaisesta

Jh. 1:29–34

Virret:

Alkuvirsi 215

Kiitosvirsi 130

Päivän virsi 442

Uhrivirsi 217: 2–6

Ehtoollisvirsi 118: 1–4

Päätösvirsi: ylistysvirsi 345

Pääasia, että pääasia on pääasia

Ehdotus saarnaajalle. Ehkä kulunutkin kasteen lahja-aihetta voisi lähestyä tutkimalla sitä, miten ihmisen katse ja huomio saattaa siirtyä keskeisestä epäoleelliseen, sisällöstä muotoon ja lahjoitetusta asiasta lahjan välittämisen instrumenttiin. Tämä vaara on myös kasteen kohdalla. Puhe kasteessa välitetystä armosta kääntyy helposti puheeksi armollisesta ja ihanasta kasteesta. Kun muistutetaan kasteen tosiasiaista, kasteen asia, Kristus, hänen vaikutuksensa ja läsnäolonsa tänään, voivat kuitenkin jäädä taka-alalle. Pääasia ei olekaan pääasia. Analoginen tilanne olisi se, kun klassisen musiikin harrastaja puhuisi aina stereoista musiikin sijaan, tai jäätelön syöjä lusikasta jäätelön sijaan. Joku voisi muotoilla asian näin: »miksi palataan kasteeseen, eikä voisi palata itse Kristukseen?»

Pyhän tekstit antavat hyvän lähtökohdan tällaiseen tutkisteluun. Evankeliumina on Johanneksen versio Jeesuksen kasteesta. Johanneksen evankeliumissa Jeesuksen ja Johannes Kastajan suhde on korostetun alisteinen. Johannes ei ole se itse asia, vaan hän vain osoittaa Jeesukseen päin. Kastajan ja Jeesuksen suhde tiivistyy näihin Kastajan sanoihin: »Hänen on tultava suuremmaksi, minun pienemmäksi» (Jh. 3:30). Tämä näkyy myös siinä, miten evankelista pyhämmä tekstissä käsittelee sitä traditionaalista tietoa, että Kastaja kastoi Jeesuksen. Evankelista ei kerro lainkaan, että Johannes olisi kastanut Jeesuksen. Jeesus tulee Johanneksen luo ja tämä todistaa Jeesuksen olevan »Jumalan Karitsa, joka ottaa pois maailman synnin.» Mistä Johannes sen tietää? Siitä, että hän näki Pyhän Hengen laskeutuvan Jeesukseen. Ei siis siitä, että hän tiesi kastaneensa Jeesuksen. Synoptikkoihin verrattuna Johanneksen evankeliumissa pääpaino sijoittuu Jeesuksen kasteen si-

jaan Jeesukseen itseensä.

Tässä tekstissä viitataan myös lyhyesti siihen kasteeseen, joka koski evankeliumin lukijoita. Johannekselle sanottiin, että »se, jonka päälle näet Hengen laskeutuvan ja jäävän, kastaa Pyhällä Hengellä» (Jh. 1:33). Ylösnoussut tulee antamaan Pyhän Hengen. Tämä teema tulee hienosti esiin evankeliumissa. Jäähyväispuheessaan Jeesus muistuttaa siitä, että vaikka hän menee pois, hänen omansa eivät jää yksin, sillä Isä lähettää heille puolustajan, Pyhän Hengen. Tämän sanottuaan Jeesus toteaa: »En minä jätä teitä orvoiksi, vaan tulen luokseni» (Jh. 14:16–18). Itseasiassa Jeesus ja Henki lähes samaistuvat tässä, niin kuin tapahtuu Paavalillakin. Jeesuksen kuoleman hetki kuvataan Hengen antamisena. Jeesus kallisti päänsä ja antoi Henkensä (Jh. 19:30). Ilmaus on kaksimielinen. Jeesusta ei tapettu vaan hän itse antautui kuolemaan ja Jeesus antoi Henkensä. Minne Jeesuksen Henki sitten meni? Hän antoi sen oppilailleen. Näyttäytyessään heille ylösnoussut »puhalsi heitä kohti ja sanoi: 'Ottakaa Pyhä Henki'» (Jh. 20:22). Näin Jeesus on tullut Henkenä omiensa luo, jälleen hyvin paavalilainen ajatus. Tällä tavalla kaikki kristityt ovat tästesd kohdanneet Jeesuksen. Hän on henkenä, hengellisenä todellisuutena läsnä. Jeesus »kastaa Pyhällä Hengellä» eli antaa Hengen tai tulee henkenä omiensa luokse.

Kirkkomme näkee tässä syvemmän opetuksen. Jeesuksen toimittama »kaste Pyhällä Hengellä» toteutuu siellä, missä ihmisiä kastetaan kolmiyhteisen Jumalan nimeen. Kaste välittää siis Pyhän Hengen ja Kristuksen itsensä. Tosin Augustana esittää terveellisen varauksen tähän: Sanan ja sakramenttien kautta »lahjoitetaan Pyhä Henki, joka niissä, jotka kuulevat evankeliumin, vaikuttaa uskon — missä ja milloin Jumala sen hyväksi näkee» (CA V). Jumala itse viime kädessä vaikuttaa oman päätöksensä mukaan, miten kasteenkin toimittaminen lopulta vaikuttaa ihmisessä.

Tänä pyhänä saarnaaja voisi muistuttaa ja tutkistella sitä, että kasteeseen palaaminen on Kristukseen palaamista, Pyhän Hengen voimasta ammentamista ja uskosta elämistä. Ehkä kasteita toimittava saarnan valmistelija voisi samalla pohtia omaa kasteajatteluaan. Raamatun kohdallahan voi käydä niin, että muoto menee sisällön edelle. Liturgiassa Raamatun tekstien määrää on lisätty ja niiden lukemisen arvokkuutta ja painavuutta on muutenkin korostettu. Tämä ei silti välttämättä merkitse yritystä palata Raamatun itsensä teologioihin. Voi käydä jopa päinvastoin. Kun Raamatun tekstejä pidetään muodollisen arvokkaasti esillä, niistä tulee juhlatavaraa, jota ei yritetäkään selittää ja ymmärtää. Raamatun häkellyttävät haasteet yksittäisille kristityille ja myös kirkolle kokonaisuudessaan lipuvat juhlallisesti ohi. Voiko kasteelle käydä samalla tavalla?

Kari Kuula

Kuopion Puijon seurakunnan pastori, TT

20.1.

*Jeesus ilmaisee jumalallisen
voimansa*

2. sunn. loppiaisesta

Jh. 4:5–26

1. rukouspäivä

Jh. 15:4–5

Virret:

Alkuvirsi 173: 1, 3

Kiitosvirsi 475: 4

Vastausvirsi 224: 2–3

Päivän virsi 175

Saarnavirsi 464, erikoisjärjestely

Kolehtivirsi 445

Loppuvirsi 345 seisten

Suhteilla taivaaseen

Sanajumalanpalvelus Luvian kirkossa

Voiko suhteilla päästä taivaaseen? Vastausta on haettava katsomalla aikamme henkistä ilmapiiriä. Se yllättää kaksijakaisuudellaan. Yksilöllisyyden avulla korostetaan, ettei todella kypsä ihminen tarvitse suhteita, koska hän tulee täydellisesti toimeen omillaan. Samaan hengenvetoon menestyneet kehuvat suhteillaan, joiden avulla he pääsevät voittajien puolelle kaikenlaisissa hankkeissa.

Surukseni huomaa, etteivät kaikki edes ole matkalla taivaaseen. Siinä tapauksessa suhteita ei tarvita, koska taivas on jo täällä pahoinvoivassa maailmassa. Kun kaikki elämä siirretään ajalliselle puolelle, silloin ajattelua voi yksinkertaistaa. Jos ei tarvitse ajatella taivasta, ei tarvitse pohtia myöskään Jumala-suhdetta eikä kannata vaivata päätään armolla tai suhteella Jeesukseen. Sillä vain suhteilla pääsee taivaaseen: suhteella Jumalaan ja suhteella Jeesukseen — ja sen seurauksena suhteella lähimmäisiin.

Rukouspäivän lyhyt Johanneksen evankeliumin sana avaa lukijan eteen kuvan, mitä suhteet merkitsevät. »Pysykää minussa, niin minä pysyn teissä.» Tarttuminen on kahdensuuntaista. Me tartumme Jeesukseen ja Jeesus tarttuu meihin. Irrallinen ihminen tuhoutuu, mutta tarttumalla hän pelastuu.

Elämän keskeisiä suhteita Jeesus kuvaa viinipuun avulla. Hedelmän tuottamiseen ei riitä runko ilman oksia eivätkä oksat ilman runkoa. Mutta jos ne löytävät toisensa, niin näemme suojaa antavan ja hedelmällisen puun. Rehevä puu kuvaa täydempää elämää jo tässä ajassa.

Kristityn suhde Vapahtajaan sulkee sisäänsä ihmissuhteet. Yhteinen runko yhdistää oksat toinen toisiinsa ja ne tuottavat samaa hedelmää. Juuri ihmissuhteista löytyy niitä kipupisteitä, jotka kertovat Jumala-suhteenkin hauraudesta. Suhteet synnyttävät uusia suhteita, mutta suhteitten katkeaminen ajaa ihmistä kohti orpoa yksinäisyyttä. Ymmärrän hyvin synnin luonnehdintaa, missä todistetaan, että synti erottaa meidät Jumalasta ja toisistamme.

Häkellyttävää on, kuinka lähellä synnin luonnehdinta on täydellisen yksilöllisyyden kuvausta.

ORPOUDESTA ONNEEN

Ihmisten orpous näkyy lasten pahoinvointina. Lapset yrittävät päästä suhteesta vanhempiin jo varhain eroon, sillä heillä on kiihkeä aikuistumisen tarve. Aikuiset tulkitsevat sen oikeudeksi jättää lapset oman onnensa nojaan ja rientää omiin mukaviin juttuihinsa. Suhteen ohuus ahdistaa sekä lapsia että vanhempia.

Samoin termi »pätkätyö» antaa sisällön, mistä elämässä on kysymys. Kaikki pitkälti näyttävä pätkitään spagettia myöten. Eikö pätkiminen juuri kerro suhteitten katkaisemisesta. Työ sanelee kaikki elämän ehdot ja uuden ajattelun mukaan työ on pätkätyötä. Sen tähden kestäviä ihmissuhteita ei voi syntyä, koska mihinkään ei ole lupa juurtua. Aina pitää rientää eteenpäin jättäen taakse edelliset ystävät. Lyhyet suhteet eivät jätä tilaa kiintymykselle ja siksi ihmissuhteista tulee pelkkiä hyötysuhteita. Muistutako tämä synnin luonnehdintaa?

Kuitenkin pätkäelämän orpouden keskellä on nähtävissä kaikenlaisia merkkejä halusta kuulua johonkin. Yhteisöllisyys näkyi siinä riemussa, kun Suomi saavutti ensimmäisen kultamitalinsa jääkiekossa Tukholmassa. Kansa kerääntyi kaduille ja toreille. Lau luissa olimme kaikki sankareita. Jaettu ilo oli suurempi ilo.

Joukkuepelien lisääntyvä suosio saattaa ensustaa uutta yhteisöllisyyden nousua. Yhteisöllisyyden ylivertaisuus suhteessa itsekkääseen yksilöllisyyteen huomataan juuri siellä, missä ilo tarttuu ihmisestä toiseen tai siellä, missä yhdessä surraa suuria onnettomuuksia. Yksin iloitseminen ja itkeminen valuu hiekkään. Lapsikin tarvitsee äidin, joka puhalttaa kipeään kohtaan.

Jeesuksen kuva viinipuusta heijastaa innostavalla tavalla Jumalan perhevään ja Jumalan kansan elinvoimaa. Runko ei viheriöi, vaan oksat. Mutta oksat eivät saa voimaa ilman runkoa. Toinen toiseensa liittyminen antaa eväät uudelle elämälle. Siksi kristillinen seurakunta ei selvi ilman kirkasta julistusta Jumalasta, Jeesuksesta ja taivaasta.

Samoin seurakunta ei voi toimia vain viestimien

kautta, koska ihmisten on kohdattava toisensa. On voitava kätellä toisiaan, ehkä halattavakin. Saa kuulla, mitä oikealle lähimmäiselle kuuluu. Siksi sunnuntain puolityhjää kirkko vie mahdollisuuksia kokea täyttää yhteisöllisyyttä. Orpoudesta nousee onneen, kun uskaltaa kohdata oikeasti toinen ihminen.

ELIKSIIRIÄ ELÄMÄÄN

Seurakuntakeskukseemme työntekijöiden kahviossa on kuva nurmikolla olevasta kylpyammeesta, jossa mies nauttii ja lepää. Teksti julistaa: »Ammenna sisältöä elämääsi!» Siitä on rukouspäivän tekstissä kysymys. Mistä ammennetaan elämän eliksiiri?

Se ei löydy pätkäisestä ja ahneesta asenteesta. Elämä löytyy sieltä, missä on elämän antaja ja luoja. Elämä löytyy Jumalan luota. Se kirkastuu Jeesuksen armossa, kun heikoinkin uskaltaa tunnustaa ikävän sän Jumalan puoleen. Siitä syntyvät ne suhteet, joilla mennään elämään ja taivaaseen. Rakastava yhteenkuuluvuus voi olla totta niin kodissa, seurakunnassa kuin työpaikoillakin. Se tulee todeksi siellä, missä saadaan ja annetaan anteeksi. Jeesuksen rakkaus on välittämistä ja välittämisestä syntyvät ne yhteisöt, joilla on elämän eliksiiri.

VOIMISTUVAA VIRTÄ JA KIRKKOKAHVIT

Luvian sanajumalanpalvelus pyrkii ohjaamaan yksilöllisyyden orpoudesta yhteisöllisyyden iloon. Se tapahtuu saarnavirressä 464 siten, että ensimmäinen säkeistö lauletaan soolona, toinen duettona, kolmas kvartetin voimin ja neljäs koko seurakunnan yhteisenä veisuuna. Saarnavirsi antaa sekä sisällöllään että laulutavallaan kaikupohjan tulevalle saarnalle.

Yhteisöllisyyden turvallisena merkinä on kirkkokahvin tarjoaminen kokoontuneelle seurakunnalle. Tämän jumalanpalveluksen yhteydessä se on välttämätöntä. Kirkkokahvin yhteyteen voi liittää rohkaistuksen mahdollisimman monen keskinäiseen tervehdimiseen kättelemällä, jos se ei tunnu liian teennäiseltä. Toisilleen tuntemattomat voivat sanoa toisilleen nimensä.

Työryhmä: Tapio Seppälä, Pauliina Järvinen ja Uolevi Kotilehto

27.1.

Ansaitsematon armo

3. sunn. ennen paastonaikaa

Mt. 19:27–30

Virret:

Alkuvirsi 265

Kiitosvirsi 475: 4

Päivän virsi 404

Uhrivirsi 276

Ehtoollisvirsi 222

Ylistysvirsi 275

Uuden maailman syntyessä

Ei tätä ole. Kummallinen tunto kun etsin Evankeliumikirjasta 3. sunnuntaita ennen paastonaikaa. Ei tätä ole. En löydä. Ei auttanut kuin ottaa yhteyttä kirkon toimitaloon korkealle viranhaltijalle. En minä löydä tällaista sunnuntaita ollenkaan.

Astetta vaativampi kriisi kuin se, ettei muista automaattilla tunnuslukua. Miksi olisi poistettu ansaitsemattoman armon sunnuntai? Minulta.

Mutta kun vastaus tuli niin siinä se on, omasakin kirjassani. Miten minä en sitä nähnyt vaikka selasin ja selasin? Tämäkö on sunnuntain saarna? Ansaitsematon armo, ei sitä näe vaikka kuinka etsii ja tuijottaa. On suostuttava kysymään. Vaikka tyhmäksihän ne viimeistään nyt Katajanokallakin tietävät kun tuollaista en löydä.

Ansaitsemattoman armon vastaanottaja on vähän tyhmä. Eikö niin? Saamaton ainakin. Parhaassakin tapauksessa ehkä hengessään köyhien joukkoon luettava. Mutta epäilemättä siis autuas.

Mitä Jeesuksen seuraamisesta saa? Mitä Jeesuksen seuraaminen oikein on? Onko tässä kyse lähtöpisteestä vai maalista? Olisiko arviointiperusteeksi otettava uudestisyntyminen vai kuva siitä, että Jumala lopulta hallitsee täydellisesti kaikkea (1. Kr. 15:28)?

Vai kelpaisiko tässä tarjoilla seurakuntalaiselle vaatimattomampaa alkutaipaleita ja polun päätä ilman näytävää liikkeellelähtöä? Siis ottaen huomioon, että on niitä »joiden oli määrä periä valtakunta» (Mt. 8:12). Mutta jotka ilmeisestikään eivät peri. Ja että uskon luonteeseen kuuluu tieto ensimmäisten ja viimeisten keskinäisestä vaihdetta-

vuudesta. Siis aika dramaattinen nöyryyden tilanne-taju.

Voisiko tässä ajatella yhtään yhteisön kannalta? Siis viitaten siihen, että uudestisyntyminen on varhemmin voitu aavistella yhteisölliseksi asiaksi. Israelin elvyttäminen hätäajan jälkeen. Maailman uusiutuminen vedenpaisumuksen jälkeen. Vai onko nykyisin vain yksilöllinen näkökanta hyväksyttävä?

Klassinen Tituksen kirjeen uudestisyntymistä kuvaava kohta (Tit. 3) on otsikoitu Raamattuumme »Kristittyinä maailmassa». Jeesuksen seuraaminen on siis maailmassa olemista. Ja tuomion näköaloja ajatelleen mitä ilmeisimmin Jeesuksen seuraaminen on yhtä kuin kutsu lähimmäisyyteen.

Perinnäisesti tässä on erotettu uudestisyntyminen ja seuraamus: kristitty on pelastettu palvelemaan. Voimat voi siis suunnata käytäntöön, koska pelastusta ei hankita työllä. »Kun turvaamme kasteen armoon, meidän ei tarvitse omin voimin tehdä parannusta» (Katekismus 36).

Lieneekö liian selkeästi sanottu? Mutta sekin kuuluu näihin kokonaiskuviin, että mitään taistelua, mitään kärsimystä, mitään toivoa ei unohdeta.

Pyhät eivät nyt ole niitä jotka toimivat tuomareina. Mutta kerran — sitten — on toisin. Pyhät tulevat olemaan maailman tuomareina. Ettekö tiedä? (1. Kr. 6:2).

Armon sunnuntaita ei voi viettää ilman iankaikisuusnäköalaa. On aika taistelulle. Kuten Jobin elämässä. Ja sitten, menetysten jälkeen, luopumisen jälkeen. Sitten hän sai runsaasti lampaita, vuohia, kameleita, härkiä, aasintammoja sekä tyttäriä ja poikia. Ja mitä vielä tapahtuikaan. Job antoi tyttärille perintöosuuden kuten pojille! (Job 42:12–15).

Kärsimyksen ja menetyksen keskellä ei jäädä kuitenkaan lopulta puille paljaille vaikka kaikki meneekin: »Te tiesitte omistavanne parempaa, omaisuuden joka pysyy». Konkurssintekijän tunnuslause! Varsinkin uskonnollisten katsomusten konkurssissa. Kun armo löytyy joutaa muu mennäkin.

Danielin kirjan näky on puhutteleva: Oikeus asetui istumaan ja kirjat avattiin.» (Dan. 7:10). Tuon näyn takia ei kannata rakennella omista uskonkäsityksistäkään suojamuuria. Usko on avoin maailmaan päin.

»Älkää siis heittäkö pois rohkeuttanne, sillä se palkitaan kerran runsaasti.» (Hepr 10: 35).

Matti Perälä

*Lääninrovasti, Kuusankosken seurakunnan
kirkkoherra*

3.2.

Kristus, Jumalan kirkkauden

säteily

Kynttilänpäivä

Lk. 2:22–33

Virret:

Alkuvirsi 48: 1–3

Kolminaisuusvirsi 134

Päivän virsi 447

**Evankeliumin päätteeksi, halleluja-
laulun sijaan 48: 6**

Kuolleiden muistamisen jälkeen 48: 7

Uhrivirsi 416

Ehtoollisvirsi 232 (452)

Ylistysvirsi 461

Välähdyksiä pelastuksesta

Kertomus hurskaan Simeonin ja Jeesus-lapsen kohtaamisesta kuuluu Jeesuksen lapsuudesta kertovaan Luukkaan aineistoon, jolla ei ole vastinetta muissa evankeliumeissa.

Tekstin avain on mielestäni Simeonin sanoissa »Minun silmäni ovat nähneet sinun pelastuksesi, jonka olet kaikille kansoille valmistanut». Minkälaisesta pelastuksesta Simeon puhuu?

Pelastus synoptisissa evankeliumeissa on samastettavissa Jeesuksen julistukseen Jumalan valtakunnasta. »Aika on täyttynyt, Jumalan valtakunta on tullut lähelle. Kääntykää ja uskokaa hyvä sanoma» (Mk. 1:15). Pelastus on sitä, että Jumalan valtakunta tulee läsnä olevaksi.

Jumalan valtakunta vastaa kysymykseen: Mitä tapahtuu, kun Jumala ottaa vallan ja alkaa hallita inhimillistä yhteiselämää? Paras kuvaus tästä on Jeesuksen oma julistus ja toiminta.

Pelastus, Jumalan valtakunta, on siellä, missä halveksitut, huonomaineiset ja arvottomat ihmiset kokevat olevansa Jumalan rakastamia, missä sairaita hoidetaan, nälkäisiä ruokitaan, missä syntejä annetaan anteeksi, missä syntyy sellaista ihmisten välistä yhteyttä, jossa ketään ei suljeta pois.

Jumalan valtakuntaa ei kuolema eivätkä mitkään väkivallan ja pahan voimat voi kukistaa. Jeesuksen ristinkuolema ja ylösnousemus lopullisesti vahvisti-

vat kaiken sen, minkä puolesta Jeesus elämässään eli ja toimi. Pelastus tässä ajassa ja iankaikkisuudessa kuuluvat yhteen.

Jumalan valtakunta haastaa ottamaan kantaa, puolesta tai vastaan. »Tämä lapsi on pantu koetukseksi: monet israelilaiset kompastuvat ja monet nousevat. Hänet on pantu merkiksi, jota ei tunnusteta, ja sinun omankin sydämesi lävitse on miekka käyvä. Näin tulevat julki monien sisimmät ajatukset» (34–35). Jeesuksen konfliktit fariseusten, lainopettajien, ylipappien ja kansan vanhimpien kanssa ovat tämän lauseen paras kommentaari. Jos Jeesuksen sanoma olisi ollut pelkästään uskonnollinen ja tuonpuoleinen, vakavaa konfliktia juutalaisten johtomiesten kanssa ei olisi koskaan syntynyt. Konflikti syntyy, kun erilaisista uskonnäkemyksistä seuraa erilaisia käytännön ratkaisuja. Poikkeavat ajatukset voidaan pitää piilossa. Mutta sisimmät ajatukset tulevat esiin, kun joutuu käytännössä ottamaan asioihin kantaa, esimerkiksi siihen, saako sapattina parantaa vai ei (vt. Lk.13:14–15).

Tänään alkavasta Yhteisvastuukeräyksestä on sanottu, että se on kirkon käytännön uskontunnustus nykyajan maailmassa. Kun Jeesuksen tuoma pelastus ymmärretään edellä mainitulla tavalla laajasti, yhteisvastuukeräys on tämän pelastuksen julkista tunnustamista.

Yhteisvastuukeräyksessä seurakunta Jeesuksen esimerkkiä noudattaen tunnustaa, että maailmamme sadat miljoonat nälkäiset, unohtetut ja väheksytyt ihmiset kuuluvat Jumalan rakkauden ja ihmisarvoisen elämän piiriin. Yhteisvastuukeräys ei ole pelastus, mutta se on todistusta pelastuksesta.

Seurakunnan uskontunnustus perustuu iloon, ei syylisyyteen. Uskontunnustus on ylistyslaulu Jumalan hyvistä teoista. Sekä jumalanpalveluksessa että arjessa. Meidät on armahdettu ja hyväksytty tällaisina kuin olemme Jeesuksen ja Jumalan yhteyteen. Saamme omien voimiemme ja mahdollisuuksiemme mukaan olla mukana kerääjinä tai lahjoittajina. Saamme tällä tavoin kuuluttaa elämän ja uuden yhteyden viestiä nykyajan ihmisille.

Simeon-kertomuksen silmiinpistävin piirre on odotus, toivo. Koko elämänsä hän oli odottanut eikä ollut menettänyt toivoaan. Toivon varassa hän jaksoi, vaikka hän näki joka päivä kansansa kurjuuden, sen miten mahtava maailmanvalta Rooma piti maata kuristusotteessaan ja miten juutalainen ylimystö riisti ja sorti erityisesti maaseudun köyhää väestöä, sen miten köyhyys ja kurjuus toi mukanaan kaikenlaista huonoa elämää. Simeon ei tullut katkeraksi, kovaksi, välinpitämättömäksi. Hän tiesi, että asiat ovat kuitenkin Jumalan kädessä, joka on luvannut kansalleen pelastuksen. Hän eli toivossa, ei näkemisessä.

Toivo on myös se voimavara, jonka varassa Yhteisvastuukeräyksessä jaksetaan. Satojen miljoonien ihmisten kärsimys jatkuu vuodesta toiseen. Maailmantalouden pyörien kääntyminen köyhille edullisempaan suuntaan ei ole näkyvissä. Epäoikeudenmukaisuus, pahuus, väkivalta rehottavat. Silti maailma

on yhä Jumalan käsissä. Jeesuksessa pelastuksen voimat ovat jo alkaneet vaikuttaa maailmassa.

Yhdenkin ihmisen auttaminen on aina monin verroin arvokkaampaa kuin täysi välinpitämättömyys muiden kohtalosta. Ajattele, jos sinä itse olisit se salvadorilainen, maanjäristyksessä kotinsa menettänyt isä, äiti tai lapsi. Miten valtava asia näille ihmisille on se, että Suomesta tulleen avun ansiosta he voivat saada uuden kodin.

Simeon sai nähdä väläyksen pelastuksesta. Jos toivomme on elävä, tällaisia välähdyksiä voi tulla myös meidän osaksemme. Jumalanpalveluksessa voi yhtäkkiä tulla vahva tunne Jumalan hengen läsnäolosta — virsissä, ehtoollisessa, synninpäästön tai muun sanan sattuessa. Tai kun joku vaikea asia, jonka kanssa on kamppailut, löytää ratkaisun, kun ihmisten välinen yhteys löytyy, keskinäinen hyväksyminen, lämpö ja ilo saavat sijaa yhteisessä elämässä.

Kykenemmekö näkemään Jumalan lahjat, kun ne yhtäkkiä ilmestyvät eteemme? Simeonin sanoma on, että toivo antaa myös silmät nähdä Jumalan yllättävä hyvyys keskellä jokapäiväistä elämää.

Tapio Saraneva
Kirkon Ulkomaanavun johtaja, TT

10.2.

Jumalan rakkauden ubritie

Laskiaissunn.

Jh. 12:25–33

Messu Turun tuomiokirkossa laskiais- sunnuntaina

YLEISTÄ

Turun tuomiokirkon monipuolisesta jumalanpalveluselämästä olemme kertoneet Crux-lehdessä 2/2001, s. 61–62. Laskiaissunnuntai merkitsee paastoon laskautumista. Turun usein lumettomina talvina messun yhteydessä ei voida pitää ulkoilutapahtumaa mäenlaskuineen kuten monissa maaseutuseurakunnissa on tapana. Sen sijaan tälle messulle antavat väärinsä kaksi tapahtumaa. Ensinnä vietetään Turun tuomiokirkon kuudetta »Katedraali soi!» -kirkko-

musiikkiviikkoa. Musiikkia on messussa paljon kont-
rastina alkavan paastonajan hiljaisuudelle. Toiseksi
samassa viikonvaihteessa Turussa pidetään Miesten
messut, joita on ollut ideoimassa miesten terveydestä
huolehtimiseen keskittyvä Miehen tie -yhdistys.
Tämä messu kuuluu näiden »messujen» ohjelmaan.
Tekstinlukijana (S) on Miehen tien hallituksen ja
seurakuntaneuvostomme jäsen, kirjailija Harri Rai-
tis.

MESSUN RAKENNE

Liturgina (L) toimii Vesa Nuorva. Messussa saarnaa
Anna-Liisa Varhiala. Kanttorina toimii Jukka Pieti-
lä, joka johtaa Turun tuomiokirkon kuoroa ja laulu-
ryhmä Novaa. Urkurina on Päivikki Karsikas. Käyte-
tään kolmatta messusävelmäsarjaa.

Alkuvirsi 54, lauletaan ilman säestystä
Alkusiunaus (L)
Johdantosanat (L)
Synnintunnustus (L) johtaa, yhteen ääneen
Synninpäästö (L) ja Aamen 3x
Psalmimusiikki (Ps. 36:2–6) gregoriaaniseen tapaan,
lauluryhmä Nova
Kyrie
Gloria (esilaulajana kanttori)
Laudamus Jumalanpalvelusten kirjasta s. 496–498,
esilaulajina kanttorit
Päivän rukous (L) kantilloituna ja aamen 2x
Vt:n lukukappale (S) Jer. 8:4–7
Vastausmusiikkina urkuimprovisaatio
Ut:n lukukappale (S) 1. Kr. 13. Tämä toivottiin
kuultavan miesäänien lukemana
Päivän virsi 336
Evangeliumi (L) Jh. 12:25–33
Saarna
Nikean uskontunnustus
Kuorolaulu Kari Tikka: Hiljaa kuunnellen (Tuomio-
kirkon kuoro)
Yhteinen esirukous (L ja S) jaksotetaan Taizén
laululla »Jeesus Kristus, Jumalan Poika armahda
meitä» (lauluryhmä Nova)
Uhrivirsi 430:1–
Eukaristise-rukouksen yhteydessä lauletaan myös
seurakunnan akklamaatio »Me julistamme hä-
nen kuolemaansa...» (Jumalanpalvelusten kirja
s. 427)
Isä meidän (S) lauletaan virsikirjan liitteen 805
mukaan
Ehtoollisvirret 298 ja 452
Ehtoollisen vieton aikana kuorolaulut W. Owen;
Herran pöydässä (Tuomiokirkon kuoro) sekä H.
Klemetti: Jeesus kuninkaaksi! (lauluryhmä
Nova)
Ylistysvirsi 172: 2–3
Siunaus (L) ja aamen 3x
Päätösmusiikki uruilla J.S. Bach: Preludi Es-duuri
BWV 552

SAARNANJUURIA

Miten Jeremia, Paavali ja Johannes sopivat samaan
messuun? Yhdeksi kantavaksi teemaksi nousee *yksilö*
— *yhteisö*. Erityisen vahvasti tämä painotus tulee
Jeremian tekstissä. Myös 1. Kr. 13 koskettaa yksilön
kautta koko yhteisöä. Yhteistä hyvää ajatellenhan
tämä teksti aikanaan kirjoitettiin. Evangeliumi
näyttää ensi lukemalta yksilökeskeiseltä. Mutta sen-
kin sanoma laajenee yhteisölliseksi. Jeesuksen sanat
huipentuvat hänen oman tehtävänsä suureen finaa-
liin: »Ja kun minut korotetaan maasta, minä vedän
kaikki luokseni.»

Muitakin kantavia teemoja toki löytyy. Varsin-
kin evangeliumista nousee useita sanapareja: *kadot-
taminen* — *säilyttäminen*, *rakastaminen* — *vihaami-
nen*, *elämä* — *kuolema*, *aika* — *ikuisuus*. Ottamalla
lähtökohdaksi minkä tahansa näistä sanapareista pys-
tyy rakentamaan saarnasta jäntevän kokonaisuuden.
Kun kaikkea ei voi ottaa, on syytä valita näkökulma
huolella ja pysyä siinä.

Entä käytännön sovellus, saarnan haasteellisin
kohta? Yksi lähes koko kansaa vuoden sisällä kohah-
duttanut sanapari on »harmaa alue». Termi tunne-
taan urheilun maailmasta, mutta näitä harmaita alu-
eita on toki muuallakin — todennäköisesti lähem-
pänä kuin luulemmekaan. Laskiaissunnuntaista läh-
tee tie kohti pääsiäistä. Antakoon tämä pyhä rohke-
utta lähteä sille tielle, jolla ei kaihdeta harmaitten
alueitten kohtaamista. Ristiltä loistaa jo nyt valo,
jonka turvin pystytään tekemään myös parannusta
— niin yksilöinä kuin yhteisinäkin.

*Työryhmä: Vesa Nuorva, Anna-Liisa
Varhiala, Päivikki Karsikas, Jukka Pietilä.*

13.2.

Katumus ja paasto

Tuhkakeskiviikko

Joel 2:12–17

Virret:

Alkuvirsi 54

Päivän virsi 289

tuhkalla merkittäessä 359: 1–2, 6

Uhrivirsi 288

Ehtoollisvirsi 224

Päätösvirsi 292: 4

Käänny Jumalan puoleen

Profeetta Joelin kääntymiskehoitus nousee Herran päivän läheisyydestä. Joelin kirjan alku on kuvausta ahdingosta. Elämän edellytykset, ruoka ja juoma, ovat lopussa (1:16–17). Nälän lisäksi kansaa uhkaa hyökkääjä, joka on Herran asialla (2:2–10). On aika havahtua katumukseen. Tilanne on ainakin nuoremmille nykysuomalaisille vieras. Kuivuus tai nählähätä eivät ole meidän yllykkeemme joukko-paastoon. 2000-luvulla Herran päivän odotuskin saattaa olla laimentunutta, vaikka toisaalta levoton maailmantilanne aina uudestaan herättää tuomio-päivän pasuunat äänekkäinä soimaan. Voiko halu paastoon syntyä muustakin kuin uhasta?

Pelottavien sanojen jälkeen Joelin kuulijoille annetaan vielä mahdollisuus. Jumala odottaa laupiaana niitä, jotka tekevät sydämessään parannuksen. Hän voi muuttaa mielensä ja antaa jälleen hyvän sadon. Hän voi vielä pysäyttää vieraiden valloittajien hyökkäyksen. Paastolla pyritään vaikuttamaan Jumalaan, mikä sinänsä on kristityille vieras ajatus. Tuhkakeskiviikkona katsomme tekstiä toisesta näkökulmasta: miten paasto ja paastonaika voisivat muuttaa meitä? Miten Jumalan tulisi muuttaa meitä?

Joel koittaa saada aikaan koko kansan kattavan joukkoliikkeen Jumalan puoleen. Kaikkien on tultava koolle. Papit toimivat välittäjinä ja rukoilevat Jumalta sääliä. Taas tekee mieli peilata tätä oman aikamme kansanliikkeisiin. Mikä saisi ihmiset näin suurella joukolla koolle ja liikkeelle? Ihmismassat liikehtivät median, muodin, katastrofien tahdissa hyvin tehokkaasti. Joelin kirjan mallin mukaisesti ihmisiä kerätään hyvien tai pahojen asioiden taakse, kampanjoihin ja pyhiin sotiin. Käytetään samoja metodejakin: pelottelua, uhkailua, lupauksia parem-

masta tulevaisuudesta.

Tuhkakeskiviikkona on aika hiljentää maailman äänet. Kristityn tulisi kääntyä sydämensä puoleen ja Jumalan puoleen. Hän ei olekaan joukkoliikkeiden vietävänä vaan yksin Jumalan edessä. Hän saa ottaansa tuhkaisen ristin. Tuhka kertoo kaiken katoavaisuudesta. Se on raamatullinen katumuksen ja parannuksen vertauskuva. Tuhkasta piirretään risti. Katumus ja paastonaika ylipäänsä eivät siis ole mitä tahansa muuttumisleikkiä vaan Jeesuksen ristin tien seuraamista. Tunnustamme, että olemme syyllisiä. Ristillä sovitettiin meidänkin syntimme.

Tuhkaristi on katumuksen näkyvä merkki. Moni saattaa pitää tuhkalla merkitsemistä outona. Emme ole tottuneet ylittämään puhumisen ja kuuntelemisen rajoja ja tekemään jotakin jumalanpalveluksessa. Yleensä annamme asioiden tapahtua vain ajatuksen tasolla emmekä anna niin tärkeää osaa symboleille tai havainnollistamiselle. Parhaassa tapauksessa tuhkalla merkitseminen toimii kuitenkin ihmisen havahduttajana ja paastonajan selkeänä alkuna. Joku kaipaa konkreettista tapahtumaa, joka lähettää edessä odottaviin paastoviikkoihin.

Joelin viesti on: kääntykää Jumalan puoleen, tehkää niin koko sydämestänne... palatkaa Jumalan luo (2:12). Kristityn päivittäisenä haasteena on tarkistaa elämänsä suuntaa. Usein suuri ahdinko pakottaa siihen, mutta itsetutkistelun tulisi kuulua myös hyviin päiviin. Joelin profetia jatkuu niin, että kuulaa myös Jumalan vastaus: ihmisten havahtuminen herättää Jumalan säälin ja rakkauden. Tämä rakkaus näkyy myös ristillä, kun Jumala uhraa oman poikansa. Jumalan rakkauden tulisi olla myös kaiken kilvoituksen perimmäisenä syynä ja kimmokkeena.

Paastonaikana melu elämästä voi sen verran hiljeta, että on helpompi paikantaa Jumala ja lähestyä häntä. Tuhkakeskiviikon messusta voi saada mukaansa jotakin muutakin konkreettista kuin tuhkaisen ristin otsassa. Ehkä siellä innostetaan jokaista halukasta miettimään omaa paastoamistaan. Mitä haluaisin muuttaa arkielämän käytännöissäni? Mistä irrottaudun seitsemänä vapaana viikkona? Nämä pyrkimykset jäävät ihmisen omiksi pohdinnoiksi. Ehkä hyvät päätökset rapisevat maahan, niin kuin tuhka kuivuessaan, mutta voi käydä toisinkin.

Riitta Särkiö

Lahden Launeen seurakuntapastori

17.2.

Jeesus, kiusausten voittaja

1. paastonajan sunn.

Mt. 16:21–23

Virret:

Alkuvirsi 176

Kiitosvirsi 334: 5–8

Päivän virsi 305

Uhrivirsi 513

Ehtoollisvirsi 119: 1–3

Päätösvirsi 273

Kiusallista ristin teologiaa

Pyhän aihe, Jeesus — kiusausten voittaja, ei sisällä yllätyksiä. On selvää, että vaikka Jeesuksen, Jumalan Pojan kutsumustietoisuutta koetellaan, hän ei horju vaan pitää kiinni Jumalalta saamastaan tehtävästä. Muussa tapauksessa ei olisi kristikuntaa pohtimassa kiusausten voittamisen problematiikkaa.

Oleellisempaa kuin se, voittaako Jeesus kiusaukset, onkin se, voittaako Jeesuksen seuraajat ne. Pyhän teksti Matteuksen evankeliumissa kääntäkin katseen tähän. Jeesus ilmoitti ensimmäisen kerran, että hänet tullaan surmaamaan Jerusalemissa, mutta Jumala on herättävä hänet kuolleista. Pietari veti Jeesuksen erilleen ja sanoi nuhdellen, että näin ei saa tapahtua. Pietari ei ymmärtänyt eikä hyväksynyt sitä, että Messiaan tehtävä on kärsiä kuolema.

Matteuksen evankeliumissa Pietaria käytetään epäilyn ja uskon esikuvana muuallakin. Kun Jeesus käveli veden päällä, Pietari yritti seurata häntä, mutta kun tämän katse kääntyi Jeesuksesta rajuun tuuleen, hän vajosi aaltoihin (Mt. 14:22–33). Ensimmäisen opetuslapsen usko osoittautui vähäiseksi.

Nyt jakeissa Mt. 16:21–23 Pietari ei suostu ajatukseen kärsivästä ja kuolevasta pelastajakuninkaasta. Uudessa testamentissa onkin viitteitä siitä, että varhaiset kristityt kokivat häkellyttävänä ja ongelmallisena ajatuksen siitä, että heidän uskonsa kohde on surmattu häpeällisesti ristillä. Jeesuksen ristin-kuolema sai hyvin varhain teologisesti rakentavan tulkinnan: sekin kuului salatulla tavalla Jumalan pelastussuunnitelmaan. Hän kuoli syntiemme vuoksi, pelastaakseen meidät synnin vallasta (1. Kr. 15:3).

Erityisesti Paavali pohti ristinkuoleman problematiikkaa. Hän ymmärsi sen häkellyttävyyden jo

ennen Kristuksen oppilaaksi kääntymistään. Ristille nautitseminen ei ollut vain rikollisen häpeällinen rangaistus vaan — niin vainooja Paavali ajatteli — Pyhien kirjoitusten mukaan »puuhun ripustettu on Jumalan kiroama» ja hän saastuttaa maan (5. Ms. 21:23). Ristiinnaulittu ei siksi voi olla pelastajakuningas. Kristuksen kohdattuun Paavali näki asian toisin. Ristiinnaulittu on kyllä kirottu, mutta meidän tähtemme. Hän lunasti meidät vapaiksi lain kirouksesta tulemalla itse kirouksen alaiseksi (Gal. 3:13–14).

Kristus-sanomaan uskovanakin Paavali kyllä tiesi, että sanoma ristiinnaulitusta pelastajasta kuulostaa herjaukselta ja hulluudelta (1. Kr. 1:18–25). Juutalaiselta näkökulmalta katsottuna se herjaa Jumalaa, kreikkalaisten mielestä se on järjetöntä jumalaooppia. Tästä huolimatta apostoli piti kiinni ristin sanomasta, joskin nähdäkseni asetti soteriologiasaan pääpainon Kristuksen ylösnousemukseen.

Saman tapaista ongelmaketjua on myös Matteus ja hänen seurakuntansa pohtineet. Jeesuksen ensimmäistä kärsimysilmoitusta jakeissa Mt. 16:21–23 voidaan tarkastella tämän pohdinnan lopputuloksena ja ratkaisuna. Kristuksen vain täytyy kuolla ristillä, lopulta todettiin. Näin siitä huolimatta, että asiaa on vaikea ymmärtää ja hyväksyä. Jeesuksen lähimmätkin saattavat loukkaantua siitä ja esittää jotakin toisenlaista vaihtoehtoa Jumalan pelastustyöksi.

Pietari edustaa tätä ristin hulluuteen pahentumista. Jeesus vastasi hänelle painokkaasti: »Väisty tieltäni, Saatana! Sinä tahdot saada minut lankeamaan. Sinun ajatuksesi eivät ole Jumalasta, vaan ihmisestä!» Jeesus ei lipsahda käyttämään voimasanoja (»väisty, voihan saatana!») vaan paljastaa, että toisenlaisen evankeliumin esittäminen on Saatanaa, kyse on eksytyksestä eikä evankeliumista.

Pyhän teksti on edelleen ajankohtainen. Kristillisessä uskossa on lukuisia järkeä loukkaavia näemyksiä. Jo sen perusasetelma ei avaudu järjelle: jos Jumala todella on, miksi hän ei ilmaise itseään yksiselitteisesti ja kiistattomasti, vaan sanoma hänestä on vain otettava vastaan uskolla? Edelleen kysymme, miten ristiinnaulittu mies voi olla uskonnon keskuksessa. Ja kun kaikki ihmiset ovat tasa-arvoisia keskenään, kuten valistus meitä opettaa, miten Jumala voi ilmoittaa itsensä definitiivisesti vain yhden uskonnollisen tradition kautta? Ja vielä, kun uskon asiat eivät kovinkaan monia kiinnostaa, ne näyttävät olevan puhtaasti subjektiivisia makuasioita ja kun elämä muutenkin on niin vaikeaa, eikö saarnoissa ja kirkon työssä muutenkin kannattaisi keskittyä elämäntaitoon ja etiikkaan?

Nämä kysymykset kiusaavat ja koettelevat teologia, saarnaajaa ja kirkon työntekijää. Ja niitä kysyvät kirkkoon tulevatkin. Miten selviämme kiusauksesta?

Kari Kuula

Kuopion Puijon seurakunnan pastori, TT

24.2.

Rukous ja usko

2. paastonajan sunn.

Mk. 9:17–29

Messu Taulumäen kirkossa

YLEISTÄ

Taulumäen kirkko on Jyväskylän maaseurakunnan pääkirkko, joka sijaitsee kaupungin alueella. Siksi on luontevaa, että sen jumalanpalveluselämä hoituu yhteistyössä kaupunki- ja maaseurakunnan kesken. Toimitusvastuussa on aina kaksi pappia ja kanttoria, diakoni sekä seurakuntalainen. Kirkkoon on vastikään saatu uudet virsikirjat, joiden liiteosan jumalanpalvelusaineistoa koetetaan seurakuntalaisten kanssa hiljalleen totutella käyttämään.

MESSUN RAKENNE

Alkuvirsi 359 kulkuemusiikkina.

Yhteinen rippi. Synnintunnustus yhteen ääneen. Onko muuten eroa sillä, lausutaanko synnintunnustus yhdessä vai kuunnellaanko, kun pappi sen lausuu? Ulkopuolisen tarkkailijan näkökulmasta yhdessä lausuminen saattaa kertoa jotain seurakuntayhteydestä ja samanarvoisuudesta Jumalan edessä. Yhtä lailla esiluetun synnintunnustuksen hiljaa kuunteleminen on osallistumista, se jättää tilaa liittää omat tunnukset puhuttujen rivien väliin.

Kiitosrukous luetaan yhteen ääneen virsikirjan liiteosasta. Vkl 715–717. Taulumäellä on useimmin käytetty 716, mutta 717:ssä on erityisesti yhteyksiä päivän evankeliumiin

Psalmi. Juhani Haapasalon säveltämä psalmi pienelle kuorolle. 1.–3. paastonajan sunnuntai: Opus 49. Seurakunta laulaa urkusäestyksellä kertosäkeen Vkl 774. Psalmi löytyy internetistä osoitteesta <http://webusers.siba.fi/%7Ejhaapasa/Opus/Psalmit.html>

Kyrie-litania. Paastonaikana, s. 240. Huomattakoon, että silloin kun litania lauletaan, hakasulkeissa oleva, rukoilkaamme Herraa, jää pois. Kunniaa ja kiitosvirttä ei paastonaikana lauleta. Päivän rukous. Vaihtoehdoista toinen liittyy ilmeisimmin evankeliumiin.

1. lukukappaleen vastausmusiikkina Juhani Haapasalo: Meditaatiomusiikki (alkuvirtenä laulet-

tuun) virteen 359. (löytyy 2. paastonajan sunnuntain aineistosta: musiikkia jumalanpalveluksen muuttuviin osiin 1/2001 KJMK.)

Päivän virsi 477.

Evankeliumin ympäriltä jää halleluja pois.

Uskontunnustus: Nikea. Tässä kohdassa on syytä huolehtia, että seurakunnalla on sama sanamuoto kuin esilukijalla, ettei väki joudu hämmennyksen tilaan.

Uskontunnustuksen jälkeisen virren paikalla kuoro laulaa Koska valaisee kointähtönen sov. Ahti Sonninen. (Fazerin sekakuorosarja N:o 15)

Esirukous. Jos jakotetaan, voidaan käyttää Kyrien A-vaihtoehtoa esirukouksen rukouslauseena (Taulumäellä 1. sävelmäsarjan ollessa kyseessä s. 388.) Avustava pappi ja diakoni lukevat rukouksen. Lieneekö yleinen käytäntö liittää kastetut, kuulutetut ja kuolleet esirukouksen sisään. Taulumäellä näin on tehty jo kauan.

Uhrivirsi 479

Ehtoollisrukouksessa seurakunta laulaa kuoron ja urkujen tukemana »Me julistamme hänen kuolemaansa...» löytyy Vkl:n messukaavasta. Urkusäestys ja kuorosovitus ovat Messusävelmistön säestyskirjassa.

Ehtoollinen. Kuoro vastaa ehtoolliskutsuun laulamalla: »Herra, en ole sen arvoinen» (Messusävelmistön säestyskirja, s. 187) Taulumäellä on tapana, että ehtoollisen jakajat (aina kaksi paria) jakavat leivän ja viinin ensin toisilleen. Tapa on käytännöllinen suuressa kirkossa, jossa seurakuntalaisilta menee jonkin aikaa saapua ehtoollispöytään.

Ehtoollisvirsi 223

Kiitosrukous. Yleisistä 3. vaihtoehto pysyy terveeksi tekemisen linjoilla.

Ylistysvirsi 329:3, 5. Paastonaika huomioiden virttä on hyvä vähän säätää. Pudotetaan sävellaji F:stä Es-duuriin, hidastetaan tempo, käytetään hillitympää rekisteröintiä ja kiinteämpää soittotapaa, ettei kuullosta liian riemulliselta.

Siunaus (L) ja *lähettäminen* (D)

Päättösmusiikki. Ylistysvirren sävelmään pohjautuvat urkukoraalit (Lobe den Herren, den mächtigen König der Ehren) eivät yleensä luonteeltaan vastaa paastonajan sävyä. Niitä parempi vaihtoehto päätössoitoksi voisikin olla rinnakkaisessa mollisävellajissa soiva musiikki, esim. Bachin Preludi c-molli BWV 546 (pelkkä päätaitekin riittää) tai Fantasia c-molli BWV 537. Niiden affektit ovat paremmin sopusoinnussa päivän tekstien ja rukousten kanssa.

SAARNANJUURET

PAASTO JA LUOPUMISEN VAIKEA TAITO

Seitsemän lihavaa vuotta on mennyt. Moni ihminen — Suomessakin — joutuu taas näinä aikoina pakko-paastolle. Toitä patkittain tai peruspäivärahaa. Ei ole päässyt raaputtamaan optioarpoja. Ahdistunut ja sairastunut. Yrittää siinä sitten pärjällä vähemmällä yhteiskunnassa, jossa kuitenkin on viime vuosina

totuttu pärjäämään ja kilpailemaan, kuluttamaan ja toteuttamaan itseään.

Alkanut paastonaika kutsuu pohtimaan, mikä elämässä on tarpeen ja mikä turhuutta. Onko jotain, josta voisi luopua edes joksikin aikaa, vaikkei olisi pakko? Vaikka naistenlehdet lupaavat paaston tuovan kauneutta ja terveyttä, niin tokihan paastoaminen voi auttaa meitä tarkistamaan elämäntapaamme pois kaikkea mahdollista tuhlailevasta elämäntavasta kohti yksinkertaisempaa ja kohtuullisempaa elämäntapaa. Paastoaminen tarjoaa mahdollisuuden kaikinpuoliseen puhdistautumiseen.

Paastoaminen on luopumista. Milloin minä olen malttanut jättää vähemmälle jonkin itselleni tärkeän asian? Jonkun turhanpäiväisyyden, joka sitoo elämääni. Joutavan turruttavan television katselun? Tai ylentyöntekemisen? Miten on tavaksi muodostuneen iltakaljan laita? Autosta en kyllä luovu! Omien pinttynneiden tapojen ja tottumusten muuttaminen on niin vaikeaa. Luopumisen voisi nähdä myös uhri- ja uhrautumisena toisten tai yhteisen hyvän puolesta.

Luopumiseen liittyvä oman elämän arvioiminen liittyy paaston ja katumuksen toisiinsa. Rippi, synnintunnustus ja kirkon yhteinen esirukous nivoutuvat yhteen. Samalla kun tuomme esirukouksessamme Jumalan eteen oman elämänpäivämme ja koko maailman hädän, väkivallan ja epäoikeudenmukaisuuden, tunnustamme osasyllisyytemme niihin.

Myös evankeliumi, jossa Jeesus parantaa nuoren pojan vakavasta sairaudesta, liittyy paastoomme ru-

kouksen. Kertomus on esimerkki rukouksen voimasta, mutta se ei poista hämmennystämme, että rukouksemme ei aina tuota toivomaamme tulosta. Vaan eivät-pä Jeesuksen oppilaatkaan aina onnistuneet.

Olisi karmeaa, jos uskomme määrää ja rukouksemme kelvollisuutta voisi mitata parantumistilastoilla tai onnistumisprosentteilla. Jumala kyllä kuulee rukouksemme — nekin joita emme tiedä edes mielessämme lausuvamme — mutta miksi sitten johonkin pyyntöön vastataan ja toiseen ei? Syy ei voi olla Jumalan hyvydessä, sillä eikö sitä niin opeteta, että hän on hyvä kaikkia kohtaan? Kaikkien pyyntöihin ei kuitenkaan myönnyttä. Vastaus ei voi liioin olla esirukoukseen kyvyissä. Epäonnistumisen taakka voisi käydä liian raskaaksi vaikkapa ihmiselle, jonka rauhanrukoukset harhailevat Afganistanissa tai Palestiinassa.

Vastauksen on sittenkin löydettävä Jumalan tahdosta ja hänen lupauksistaan. Vain silloin kun rukouksemme on Jumalan tahdon mukainen, se voi tulla täytetyksi. Paaston tarkoitus on johdattaa meidät hiljentymiseen ja rukoukseen. Tällöin voimme myös kukaties paremmin kohdata armahtavan Jumalan ja saada voimia ja viisautta elämäämme apua tarvitsevan lähimmäisen rinnalla.

Työryhmä: Seppo Wuolio, pappi, Risto Valtasaari, kanttori.

Työelämän kehittämispalvelut
SODIAK

SEURAKUNTAOPISTOLLA JÄRVENPÄÄSSÄ:

Lapsityössä toimivien teologioiden neuvottelupäivät:
Lapsen hyvä - kirkossa, 14.-15.2.2002

Osallistumismaksu 100 € + majoitus- ja ruokailukustannukset käytön mukaan.

Soita p. 09-2719 608/ -627 ja tiedustele!

SODIAK Työelämän kehittämispalvelut
Järvenpääntie 640, 04400 Järvenpää
Puh. (09) 2719 61, Faksi (09) 2715 871
www.srk-opisto.fi ja www.diak.fi

Papiston
päivät
2002

Keskellä kylää?

Pappi palvelijana ja vaikuttajana

Finlandia-talo,

Helsinki 15.–16.10.2002

Osallistumismaksu on 75 €
(450 mk). Hinta sisältää materi-
aalin ja ruokailut.

Haussa Nyt

Perhelomat Kevät 2002

A-lomien tuetulla perhelomalla vietetään kiireetöntä aikaa perheen kanssa. Nautitaan puolihoitosta ja mukavasta ohjelmasta, retkistä, ohjatusta liikunnasta sekä paikallisista kulttuuritapahtumista.

Kevään lomakausi alkaa 18.2. ja päättyy 31.5.

Hakuaika päättyy 14.1.2002.

Lomat kestävät 5–7 vuorokautta puolihoitolla.

Perhelomien tuetut hinnat ovat kohteesta riippuen

231–360/euroa/aikuiset, 92,50–300 euroa/lapset 6–16 v.

Tuki on 150 euroa/aikuinen, 75 euroa/6–16-vuotias lapsi. Tuki A-lomien mökissä on enintään 300 euroa.

Lomakohteita on tarjolla paljon eri puolilla Suomea: kylpylöitä, hotelleja, urheiluopistoja ja lomakeskuksia. Tarkemmat tiedot perhelomien kohteista ja lomatuven hakemisesta saa, kun tilaa hakuohjeet ja -lomakkeet omasta liitosta, A-lomista tai tulostaa ne verkkosivuilta www.a-lomat.fi

Perhelomatoimintaa rahoittaa Raha-automaattiyhdistys. Tuen myöntämisessä sovelletaan valtioneuvoston sosiaalisen lomatuven ohjeita. A-lomat saa Ray-avustusta perhelomatoimintaan. Tuen myöntämisessä sovelletaan valtioneuvoston lomatoiminnan järjestämisestä annettuja ohjeita.

Lisää tietoa omasta liitostasi tai A-lomista

(09) 150 2484 klo 9–12

(09) 150 2351 klo 9–12 (muina aikoina nauhoite)

fax (09) 145 706

luostarinen@a-lomat.fi

A-lomat ry, Kelloilta 7, 00520 Helsinki

www.a-lomat.fi

Muista myös

- Pikkulapsiperheiden lomaviikot lomakeskus Huhmarissa Polvijärvellä 11.–16.3.2002, hakuaika päättyy 31.1.2002
- 23.–28.9.2002, hakuaika päättyy 16.8.2002

- A-lomat järjestää yhdessä Lomaliiton kanssa

Perheloman Punkaharjun lomakeskus ja valtionhotellissa 25.2.–2.3.2002, hakuaika päättyy 14.1.2002.

Terveet elämäntavat – liikuntapainotteinen virkistysloma aikuisille Hotelli Korpilampi, Espoo 10.–15.3.2002, hakuaika päättyy 25.1.2002.

- A-lomat on vuonna 1980 perustettu akavalaisten lomajärjestö.
- A-lomat tarjoaa perhe- ja virkistyslomien lisäksi kuntoremontteja ja tsemppilomia.
- A-lomat vuokraa lomamökkejä Vierumäeltä, Himokselta, Leviltä, Rukalta, Muonion Jerisjärveltä, Tahkolta, Punkaharjulta ja Vuokatista.
- A-lomien kautta voi lähteä kansainväliselle INTERVAC-kodinvaihtolomalle.
- A-lomien jäsenyys tuo alennukset SRM hostelleissa.

Eläkeläisten omat viikot

Akava-järjestöjen Lomayhdistys A-lomat tarjoaa yhdessä Perhelomien kanssa akavalaisille ikäihmisille rentouttavan kunto- ja virkistysloman.

14.–19.11.2002, haku aika päättyy 10.12.2001.
18.–23.11.2002, haku aika päättyy 11.10.2002.

Loma antaa tietoa ja käytännön vinkkejä terveydestä, ruokailutottumuksista ja painonhallinnasta. Ohjelmaan kuuluu monipuolista liikuntaa paikallista kulttuuritarjontaa unohtamatta. Ikäihmisten kunto- ja virkistyslomia järjestetään Polvijärvellä, Lomakeskus Huhmarissa. Loman omavastuuosuus on 92,50 € (550 mk).

A-lomat tarjoaa yhdessä Lomaliiton kanssa Teemaloman ikäihmisille
4.–9.2.2002, haku aika päättyy 3.1.2002.

Lomapaikkana on hotelli Keuruusella, Keuruu. Ohjelmalliseen lomaan sisältyy puolihoito, majoitus kahden hengen huoneessa. Omavastuu on 100 € (594,57 mk).

Ota yhteyttä ja kysy lisää

09-1502 484 klo 9–12
09-1502 351 (nauhoite)
fax 09-145 706
luostarinen@A-lomat.fi
www.A-lomat.fi

A-lomat ry Kellosta 7, 00520 Helsinki

Haussa Nyt

Tsemppilomat

Akava-järjestöjen Lomayhdistys A-lomat ry järjestää Ikaalisten kylpylässä vuoden 2002 aikana kymmenen, kahdessa jaksossa toteutettavaa Tsemppilomaa.

Tsemppi on ryhmäloma, jonka aikana on mahdollisuus irrotautua arjesta, virkistäytyä ja etsiä keinoja jaksamiseen yhdessä toisten ryhmäläisten kanssa. Ryhmän koko on 6–8 henkilöä.

Loma sopii kaikille niille, jotka ovat havainneet itsessään työuupumisen merkkejä, mutta eivät ole vielä kuntoutuksen tarpeessa.

Tsemppilomien hakuajoista, hinnoista ja lomatuote saa lisää tietoa

www.A-lomat.fi
(09)1502 484 klo 9–12
(09)1502 351 (nauhoite)
fax (09)145 706
luostarinen@A-lomat.fi

A-lomat ry, Kellosta 7, 00520 Helsinki

SUOMEN KIRKON PAPPISLIITTO

FINLANDS KYRKAS
PRÄSTFÖRBUND R.Y.

Perustettu 14.1.1918

PUHEENJOHTAJA

Khra Juha Kauppinen
Helakallionkatu 6 F
33580 Tampere
(03) 219 0203 (työ)
050 554 2427 (GSM)
s-posti:
juha.kauppinen@evl.fi

TOIMINNANJOHTAJA

Teol. tri Esko Jossas
(09) 150 2467 (työ)
050 511 6683 (GSM)
(019) 387 014 (koti)
s-posti:
esko.jossas@pappisliitto.fi

APULAIS- TOIMINNANJOHTAJA

Pastori Hannu Ronimus
(09) 150 2466 (työ)
050 542 3664 (GSM)
(09) 855 2166 (koti)
s-posti:
hannu.ronimus@pappisliitto.fi

JOHTAJIEN SIHTEERI

HSO-siht. Tuula Anttonen
(09) 150 2453
s-posti:
tuula.anttonen@pappisliitto.fi

TOIMISTOSIHTTEERIT

Jäsenasiat
Heli Meinola
(09) 150 2653
s-posti:
heli.meinola@pappisliitto.fi
Liiton talous
Anne Taanila
(09) 150 2657
s-posti:
anne.taanila@pappisliitto.fi

TOIMISTO

Akavatalo
Rautatieläisenkatu 6
00520 Helsinki
Avoimna arkisin
klo 9.00–15.00
fax (09) 148 5875
kotisivu: www.evl.fi/jst/
pappisliitto/
s-posti: suomen.kirkon@
pappisliitto.fi

DIAKONIA- TYÖNTEKIJÖIDEN LIITTO

DIAKONIARBETARNAS
FÖRBUND R.Y.

Perustettu 15.6.1958

PUHEENJOHTAJA

Diakonissa
Leena Vanne
Vanhan-Mankkaant. 14 E 13
02180 Espoo
(09) 8625 0431 (työ)
040 546 5193 (GSM)
(09) 502 3465 (koti)
s-posti: leena.vanne@evl.fi

TOIMINNANJOHTAJA

Diakonissa, terv. hoit.
Riitta Hiedanpää
(09) 150 2287 (työ)
040 516 5557 (GSM)
(09) 477 3853 (koti)
s-posti: riitta.hiedan-
paa@dtl.inet.fi

JÄRJESTÖSIHTEERI

Diakonissa,
Ttm Raija Pyykkö
(09) 1502 286 (työ)
040 7650 477 (GSM)
09-588 1357 (koti)
s-posti:
raija.pyykkö@dtl.inet.fi

TOIMISTOSIHTTEERI

Minna Lignell
(09) 150 2487 (työ)
s-posti:
minna.lignell@dtl.inet.fi

TOIMISTO

Akavatalo
Rautatieläisenkatu 6
00520 Helsinki
Avoimna arkisin
klo 9.00–15.00
fax (09) 877 7397
kotisivu: www.dtl.fi

PERUSALOJEN AKATEEMISTEN TYÖTTÖMYYSKASSA

PL 44 / P. Makasiinikatu
6A5, 00131 Helsinki
puh. (09) 2511 1611
ma–pe 9–11,
lisäksi ma, ke, to 13–15
käsittelijät:
Marita Arjamo, Tarja
Sanaksenaho, Minna Reina
Kassanjohtaja
Eero T. Anttila
fax (09) 2511 1612
s-posti:
etunimi.sukunimi@patkassa.fi

SUOMEN KANTTORI- URKURILIITTO

FINLANDS KANTOR-
ORGANISTFÖRBUND R.Y.

Perustettu 15.6.1907

PUHEENJOHTAJA

Kanttori, DU
Marjukka Andersson
Myllykallionrinne 2 B 15,
00200 Helsinki
(09) 675 248 (työ)
040 513 6235 (GSM)
(09) 679 443 (koti)
s-posti:
marjukka.andersson@
kolumbus.fi

TOIMINNANJOHTAJA

Valt. maist.
Annamari Jokinen
(09) 150 2445 (työ)
040 865 6630 (GSM)
s-posti:
annamari.jokinen@
suomenkanttori-
urkuriliitto.fi

TOIMISTOSIHTTEERI

merkonomi Hely Hietikko
(09) 1502 446 (työ)
s-posti:
hely.hietikko@
suomenkanttori-
urkuriliitto.fi

TOIMISTO

Akavatalo
Rautatieläisenkatu 6
00520 Helsinki
Avoimna arkisin klo
9.00–15.00
fax (09) 2787 177
kotisivu
www.kolumbus.fi/skul/
s-posti:
kanttori.urkuriliitto@
kolumbus.fi

ERITYISKOULUTETTUIJEN TYÖTTÖMYYSKASSA

Asemamiehenkatu 2,
8 krs., 00520 Helsinki
puh. (09) 150 21
fax (09) 272 1212

Kulttuurielämää

*C*lipa kerran eräässä pikkukaupungissa vuonna yksi ja kaksi sivistyneet kirkkoherra, kanttori ja seurakunnan talouspäällikkö. He halusivat tehdä seurakunnan hyväksi kulttuurikasvatustyötä nuorison parissa. Seurakuntaan perustettiin musiikinohjaajan toimi, johon valittiin viulunsoiton opettaja. Paikkakunnalla ei ollut omaa musiikkiopistoa ja kanttorinvirkoja oli vain yksi. Pian musiikkikoulu täyttyi oppilaista. Viulunsoitosta tuli tärkeä osa seurakunnan musiikkityötä. Orkesterit aloittivat tasoryhmittäin ja kirkossa soivat viulut yhdessä ja yksittäin. Koulujen juhlat saivat osaavia oppilaita esiintymään ja näin oli mahdollista toteuttaa kouluissakin projekteja, jotka muuten olisivat jääneet tekemättä.

Aikanaan kaikki muuttui, aika oli toinen. Kaupunki perusti oman musiikkiopiston hoitamaan musiikkikasvatustyötä toisista lähtökohdista omalla hyvällä systeemillään. Mutta mitä jäi jäljelle tästä seurakunnan satsauksesta? Mihin vaikutti ja vaikuttaa vielä soitonopettajan työpanos? Miten ylipäänsä vaikuttaa kulttuuriin tehdyt sijoitukset?

Musiikkikoululaiset saivat arvokasta pääomaa elämäänsä, soittoaidon. Heidän läheisensä olivat mukana tässä elämänvaiheessa. Moni tutustui seurakuntaan uudella tavalla. Joistakin koulun käyneistä tuli musiikkialan ammattilaisia. Monille koulutuksesta oli myöhemmin etua kun he pyrkivät ammatilliseen koulutukseen tai valitsivat musiikkia sivuavia ammatteja. Ajatukset seurakunnan toiminnasta ja asenne sen tekemään työhön muokautui. Monia hengellisiä lauluja ja virsiä tuli soitetuksi ja opituksi elämän evääksi. Lukuisat perhejuhlat lienevät saaneet sisältöä lasten soitto-

esityksistä. Kaikkea ei voi tietää eikä millään mitata. Tämä kirjoituskin on yksi pitkäaikainen vaikutus.

Nyt puhutaan rahasta ja tehdään rankkoja vastakkainasetteluja siitä, miten yhteiskunnan, tai seurakunnan, olisi tehtävä rahallisilla resursseillaan. Huudetaan, miten kulttuuriin sijoitettavat markat tarvittaisiin muualla eikä olisi varaa tuhlat kulttuurityöhön. Lohjallakin laadimme kulttuuriväen kirjelmän kaupungin päättäjille ettei kulttuurimäärärahoja leikattaisi. Olisi tärkeää ennaltaehkäistä sosiaalisia ongelmia laaja-alaisella kulttuurityöllä, tarjota monipuolista harrastustoimintaa ja sivistystä nuorisolle kun he sitä tarvitsisivat. Tämä tulisi yhteiskunnalle halvemmaksi pitkällä tähtäimellä.

Säästäväisyys on päivän sana. Mistään turhasta ei haluta maksaa. Kovinta ääntä pitävät laskevat kulttuurimäärärahat sairaanhoitajien työvuosina, se olisi heiltä pois. Mutta kun nämä samat ihmiset kohtaavat elämässään surun ja joutuvat järjestämään hautajaiset he soittavat kanttorille. Juhlissa tarvitaan kanttorin ja muusikkojen palveluksia, eihän se muuten ole juhla. Silloin ei ajatella, että millähän yhteiskunnan rahalla sekin muusikkojen ammattikunta on koulutettu ja mitä se on maksanut sekä vielä mitä olisi voitettu sillä, jos sekin raha olisi pantu muualle. Kuitenkin — ihminen ei elä vain leivästä.

Loppujen lopuksi on tärkeää, että ihmisellä on ajatuksia, näköaloja, sivistystä ja hän on saanut kokea hyviä elämyksiä. Jos ei ole koskaan saanut nauttia musiikin hyvää tekevästä voimasta, sehän karkottaa paholaisen, kuten Luther sanoi, ei tiedä mitä se on. Tai mikä voisi tuoda yhteisöllisyyden kokemuksen paremmin kuin kuorossa laulaminen, orkesterissa soittaminen tai piirissä tanssiminen? Se, joka on sitä harrastanut tietää.

Seurakunnilla on nyt tuhannen taalan, euron, paikka vastata uuden ajan haasteisiin kulttuuri työssä. Musiikki kuuluu seurakunnan olemukseen. Vaikka musiikkiopistojen verkko on hyvä ja toimii loistavasti kouluttaessaan uusia voimia alalle, kaikkien ei ole suinkaan tarvis opiskella musiikkia ammattiin asti. Tarvitaan vaihtoehtoja. Monilla ei ole edes varaa harrastaa kalliita soitotunteja. Jotkut haluavat laulaa, ja heitä on paljon, toisia kiinnostaisi muut soittimet. Muskareiden mahdollisuudet on jo oivallettu monin paikoin ja asiaan orientoituneet innokkaat osaavat kanttorit ovat tehneet arvokasta kasvatustyötä.

Tässä on uudenlaisen yhteistyön ja uusien toimintamallien luomisen paikka. Taas tarvitaan sivistyneitä kirkkoherroja, kanttoreita ja talouspäälliköitä ja vielä monia muita. Tarvitaan tiloja ja toimintaedellytyksiä, viisaita päätöksiä ja ennen kaikkea investointeja ihmisiin.

2

Hannu Ronimus:

Professionaalisuus ja kollegiaalisuus

3

Esko Jossas: Unelmointia synkeyden keskellä

4

Uutiset

11

Leena Vanne: Kiitos vanhoille, onnea uusille

12

Osmo Setälä eläkkeelle

15

Helena Ewalds: Diakoniatyöntekijän identiteetti auttamisverkostossa

16

Tuula Wallenius: Onko työ tekijänsä näköinen vai tekijä työnsä näköinen?

17

Irene Roivainen: Identiteetti ja persoona

19

Tomi Karttunen: Kirkko toisia varten

21

Ava Numminen: Laulamisen ilo kaikille

24

Jubana Unkuri: Kirkon päivä

26

Niilo Raubala:

Topeliuksen jouluvirren uusi suomennos

28

Olli Holmström: Ihmistyössä IT-alalla

31

Paavo Kortekangas:

Kirkon vastuu ulkosuomalaisista

33

Saija Kronqvist: Kirkkojen haasteet Namibiassa

35

Juba Kauppinen:

Miten kirkko olisi haluttu työpaikka?

36

Opiskelijavinkkeli *Milla Mäkitalo*

37

Marjukka Andersson:

Yhteiset, vaiiko yksittäiset säästö>talkoot>

38

Kommentti

55

Sirpa Lampinen: Kulttuurielämää

Diakoniatyöntekijöiden Tampereen neuvottelupäivien antia

DIAKONIATYÖSSÄ ON ELETTY VOIMAKKAAN MUUTOKSEN VUOSIA. MITEN TÄMÄ NÄKYÄ JA VAIKUTTAA DIAKONIATYÖTÄ TEKEVÄN HENKILÖN PERSOONASSA JA AMMATTI-IDENTITEETISSÄ? MITEN DIAKONIATYÖSSÄ YLIPÄÄTÄNSÄ VOISI KÄYTTÄÄ PERSOONAA JA IDENTITEETTIÄ TYÖVÄLINEINÄ? KOLME ARTIKKELIA AIHEESTA S. 15–18.

Laulamisen ilo kaikkien ulottuville

DIPLOMILAULAJA AVA NUMMINEN TEKEE TUTKIMUSTA SIITÄ, KUINKA MYÖS »NUOTIN VIERESTÄ» LAULAVAT VOISIVAT LÖYTÄÄ LAULAMISEN ILON. HÄNEN MIELESTÄÄN OLEELLISTA LAULAMAAN OPPI- MISEN KANNALTA ON LUODA TURVALLINEN ILMAPIIRI, JOSSA IHMISET USKALTAUTUVAT ESIIN OMALLA ÄÄNELLÄÄN. IHMISEN HALUS- SA OPPIA LAULAMAAN ON KYSE MYÖS SYVÄSTÄ KAIPAUKSESTA TULLA KUULLUKSI OMANA ITSENÄÄN.

SIVUT 21–23.

Miten kirkko olisi haluttu työpaikka?

PAPPISLIITON PUHEENJOHTAJA JUHA KAUPPINEN TARKASTELEE PALSTALLAAN, S. 35, YHÄ KESKEISEMMÄKSI KÄYVÄÄ KYSYMYSTÄ TYÖVOIMAN SAATAVUUDESTA JA PYSYVYYDESTÄ KIRKOSSA. HÄNEN MUKAANSA KIRKON TULEVAISUUDEN TÄRKEIMPIÄ AVAINKYSYMYKSIÄ ON SE, MITEN KIRKKO PYSTYY OLEMAAN RIITTÄVÄN MONELLE TARPEEKSI HALUTTU TYÖPAIKKA. SAMAA ASIAKOKONAISUUTTA VALOTTAA MYÖS KATSAUS KIRKON PÄIVÄ -TAPAHTUMAAN S. 24–25.

Kirjoitussarjat päättyvät

CRUXISSA KULUVAN VUODEN AIKANA JULKAISTUT KAKSI KIRJOITUSSARJAA »SELEKTIIVITYÖN MONET KASVOT» JA »VIERAALLA MAALLA KAUKANA» PÄÄTTYVÄT. NIISSÄ ON KÄSITELTY KIRKOLLI- SEN TYÖN JA TYÖNTEKIJÖIDEN MONI-ILMEISYYTTÄ NIIN KOTIMAAS- SA KUIN ULKOMAILLA. TOIVOTTAVASTI KIRJOITUKSET OVAT OSAL- TAAN ANTANEET VIRIKKEITÄ OMAN TYÖN JA TYÖURAN KEHITTÄMI- SEEN. »IHMISTYÖSSÄ IT-ALALLA, KIRKON VASTUU ULKOSUOMALAI- SISTA JA KIRKKOJEN HAASTEET NAMIBIASSA» S. 28–34.